

Udskriftsdato: 27. december 2025

2024/1 LSF 188 (Gældende)

## Forslag til Lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Ministerium: Forsvarsministeriet

Journalnummer: Forsvarsmin., j.nr. 2024/002077

## Forslag

til

# Lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

### Kapitel 1

#### *Amerikanske styrkers opgavevaretagelse*

§ 1. Amerikanske styrker kan udføre opgaver i Danmark efter aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (forsvarssamarbejdsaftalen), jf. bilag 1.

§ 2. De amerikanske militære myndigheder kan udøve disciplinær jurisdiktion i Danmark over for medlemmer af de amerikanske styrker i det omfang, det følger af forsvarssamarbejdsaftalen.

### Kapitel 2

#### *Erstatning*

§ 3. Forvolder medlemmer af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark skader, som efter dansk ret er godtgørelsesberettigende eller medfører erstatningspligt, udbetaler forsvarsministeren godtgørelsen eller erstatningen. Forsvarsministeren udbetaler endvidere krav på pengebeløb, der følger af administrative sanktioner, som medlemmer af de amerikanske styrker er blevet pålagt som led i udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark.

### Kapitel 3

#### *Lovligt forfald i andre sager end straffesager*

§ 4. Der kan i sager ved domstolene, der ikke er straffesager, ikke afsiges udeblivelsesdom eller træffes afgørelse om anden udeblivelsesvirkning over for medlemmer af de amerikanske styrker, når de er midlertidigt forhindret som følge af deres tjenstlige pligter eller har lovligt fravær.

### Kapitel 4

#### *Straffesager*

§ 5. Hovedforhandling i straffesager, hvor medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er tiltalt for en lovovertrædelse, kan kun gennemføres i de nævnte personers fravær, hvis de har samtykket heri.

§ 6. De amerikanske militære myndigheder har i straffesager mod medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende ret til at overvære ethvert retsmøde, som de pågældende er indkaldt til.

§ 7. Enhver periode, hvori medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende som led i strafforfølgning her i landet har været frihedsberøvet eller i de amerikanske militære myndigheders varetægt, afkortes i deres idømte fængselsstraf i samme sag. Retten træffer afgørelse om afkortningens længde.

§ 8. Justitsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12 og 13.

§ 9. I det i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 5, angivne omfang skal en attestering fra de relevante amerikanske militære myndigheder i Danmark lægges til grund af de danske myndigheder.

## Kapitel 5

### *Øvrige bestemmelser*

§ 10. Bestemmelserne, som omhandler forholdet til skatte-, told- og afgiftslovgivningen, i artikel 9, 16-22, 26 og 28 i forsvarssamarbejdsaftalen gælder her i landet.

§ 11. Regler om lønmodtageres rettigheder og pligter gælder ikke for ansættelsesforhold for personer, som udfører arbejdsopgaver i Danmark, og som er ansat af de amerikanske styrker eller de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.

Stk. 2. Personer, som er fritaget for indkomstskat i medfør af § 10, er ikke omfattet af regler om social sikring, hvortil arbejdsgivere yder bidrag, hvis de er omfattet af stk. 1, eller er ansat hos en amerikansk leverandør.

Stk. 3. Lov om udstationering af lønmodtagere m.v. gælder ikke for amerikanske leverandører og deres ansatte, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark.

§ 12. Forsvarsministeren kan tillade fravigelser af regler på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet i det omfang, det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark efter forsvarssamarbejdsaftalen.

§ 13. Databeskyttelsesloven gælder ikke for aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen.

§ 14. Amerikanske leverandører og danske leverandører kan i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalen til brug for de amerikanske styrker indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande omfattet af lov om våben og eksplosivstoffer m.v. og genstande omfattet af lov om knive og blankvåben m.v. uden en særlig tilladelse.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter aftale med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18.

## Kapitel 6

### *Ikrafttræden*

§ 15. Forsvarsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 24, nr. 1 og 2, træder i kraft den 1. juni 2025.

## Kapitel 7

### *Ændringer i anden lovgivning*

§ 16. I lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 1669 af 30. december 2024, foretages følgende ændring:

1. Efter § 3 a indsættes:

»§ 3 b. Loven gælder ikke for arbejde omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., som udføres af de amerikanske styrker, af amerikanske leverandører, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark, og af de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.«

**§ 17.** I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2. september 2024, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 721 af 27. april 2021 og § 1 i lov nr. 1698 af 30. december 2024, og senest ved § 1 i lov nr. 1702 af 30. december 2024, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Udlændinge omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v. kan uden tilladelse indrejse og opholde sig her i landet.«

2. I § 2 b, stk. 2, 4. pkt., og § 3, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »opholdstilladelse«: », ophold efter § 1 a«.

3. I § 14, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) Udlændinge omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., jf. § 1 a.«

Nr. 2-9 bliver herefter nr. 3-10.

**§ 18.** I lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 1668 af 30. december 2024, foretages følgende ændring:

1. I § 1 b, stk. 4, indsættes efter »danske militære myndigheder«: »og amerikanske styrker i det omfang, de varetager opgaver efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

**§ 19.** I lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 1, ændres »jf. dog stk. 2-5« til: »jf. dog stk. 2-6«.

2. I § 6 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

3. I § 10, stk. 3, nr. 4, og § 11, stk. 3, nr. 3, ændres »§§ 23 og 24« til: »§ 23, stk. 1, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3, og § 24, stk. 1,«.

4. I § 23, stk. 2, indsættes som 2. pkt.: »1. pkt. finder tilsvarende anvendelse, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

5. I § 24 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Digitaliseringsstyrelsen kan tilbagekalde tilladelser med kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

6. Efter § 32 indsættes:

»§ 32 a. Uanset §§ 23 og 24 kan radiofrekvenser anvendes umiddelbart af amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., hvis presserende operationelle forhold gør det nødvendigt.«

7. I § 48 indsættes efter »§§ 10-12«: », § 23, stk. 2, 2. pkt., og § 24, stk. 2,«.

**§ 20.** I lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 420 af 10. marts 2021, som ændret ved § 3 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 1, stk. 3, indsættes efter »Forsvarsministeriets område«: », eller som er opført til brug for amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

**§ 21.** I lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 958 af 22. juni 2022, som ændret ved § 1 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 4. Loven finder ikke anvendelse på amerikanske styrkers anvendelse af apparater, faste anlæg og radioudstyr i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

Stk. 4-7 bliver herefter stk. 5-8.

**§ 22.** I lov om godkendelse og syn af køretøjer, jf. lovbekendtgørelse nr. 288 af 2. marts 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 4 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Forsvarsministeren kan efter forhandling med transportministeren fastsætte regler om godkendelse og kontrol af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

**§ 23.** I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1312 af 26. november 2024, foretages følgende ændring:

1. I § 68 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Forsvarsministeren kan efter forhandling med transportministeren fastsætte regler om køretøjs-tekniske krav for køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

**§ 24.** I lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024 og § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, stk. 1, og stk. 2, 1. og 3. pkt., indsættes efter »gælder ikke for«: »danske og udenlandske«.

2. I § 8, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »endvidere ikke«: »danske og udenlandske«.

## Kapitel 9

### *Territorialbestemmelse*

**§ 25.** Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

**AFTALE OM FORSVARSSAMARBEJDE MELLEM REGERINGEN I DANMARK OG REGERINGEN I AMERIKAS FORENEDE STATER**

**INDHOLDSFORTEGNELSE**

|         |                                                                |
|---------|----------------------------------------------------------------|
|         | Indledning                                                     |
| Art. 1  | Anvendelsesområde og formål                                    |
| Art. 2  | Definitioner                                                   |
| Art. 3  | Adgang til og brug af aftalte anlæg og områder                 |
| Art. 4  | Præpositionering af forsvarsmateriel, forsyninger og udstyr    |
| Art. 5  | Ejendomsret                                                    |
| Art. 6  | Sikkerhed                                                      |
| Art. 7  | Ind- og udrejse                                                |
| Art. 8  | Logistisk støtte                                               |
| Art. 9  | Motorkøretøjer                                                 |
| Art. 10 | Førerbeviser, autorisationer, erhvervsmæssige tilladelser m.v. |
| Art. 11 | Flytning af luftfartøjer, skibe og køretøjer                   |
| Art. 12 | Strafferetlig jurisdiktion                                     |
| Art. 13 | Varetægt og adgang                                             |
| Art. 14 | Disciplin                                                      |
| Art. 15 | Retskrav                                                       |
| Art. 16 | Afgiftsfritagelse for officielle anskaffelser                  |
| Art. 17 | Skatte- og afgiftsfritagelse for personer                      |
| Art. 18 | Indførsel og udførsel til officielle formål                    |
| Art. 19 | Indførsel og udførsel til private formål                       |
| Art. 20 | Toldbehandling                                                 |
| Art. 21 | Militære velfærdstjenester                                     |
| Art. 22 | Militære postkontorer                                          |
| Art. 23 | Valuta og veksling                                             |
| Art. 24 | Ansættelser                                                    |
| Art. 25 | Indgåelse af aftaler med leverandører                          |
| Art. 26 | Amerikanske leverandørers status                               |
| Art. 27 | Miljø, sundhed og sikkerhed                                    |
| Art. 28 | Forsyningstjenester og kommunikation                           |
| Art. 29 | Implementering og tvister                                      |
| Art. 30 | Ikrafttræden, ændringer og varighed                            |
| Bilag A | Aftalte anlæg og områder                                       |

Regeringen i Danmark ("Danmark") og regeringen i Amerikas Forenede Stater ("USA"), i det følgende samlet benævnt "Parterne" og hver for sig en "Part",

som er bevidste om de rettigheder og forpligtelser, der følger af Den Nordatlantiske Traktat, som er undertegnet i Washington, D. C., den 4. april 1949,

som tager i betragtning, at amerikanske styrker, deres pårørende og amerikanske leverandører kan være til stede på dansk territorium, og at formålet med de amerikanske styrkers tilstedeværelse er at støtte Parternes indsats for at fremme fred og sikkerhed inden for områder af fælles interesse og til fælles fordel samt at deltage i en fælles forsvarsindsats,

som genkalder sig om deres mere end 70 år lange forsvarssamarbejde og anerkender behovet for at øge deres fælles sikkerhed, bidrage til international fred og stabilitet og styrke samarbejdet på forsvars- og sikkerhedsområdet,

som bekræfter, at dette samarbejde hviler på Parternes fulde respekt for hinandens suverænitet og for formålene og principperne i FN-pagten og Den Nordatlantiske Traktat,

som anerkender deres respektive folkeretlige forpligtelser,

som anerkender, at de amerikanske styrkers tilstedeværelse bidrager til at styrke sikkerheden og stabiliteten i Danmark og regionen,

som ønsker at være fælles om ansvaret for at understøtte de amerikanske styrker, der kan være til stede på dansk territorium, på en rimelig og holdbar måde,

som anerkender overenskomsten mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker, som er undertegnet i London den 19. juni 1951 ("NATO SOFA") og trådte i kraft den 23. august 1953, herunder overenskomstens bestemmelse om særskilte tillægsordninger til NATO SOFA,

som anerkender aftalen om anskaffelser og logistiksamarbejde mellem det danske forsvarsministerium og det amerikanske forsvarsministerium, som er undertegnet i Ballerup og Stuttgart henholdsvis den 25. november 2021 og den 15. marts 2022 ("ACSA") og trådte i kraft den 15. marts 2022,

som anerkender aftalen mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater om almindelig sikkerhed for militære oplysninger, som er indgået ved noteudveksling i København den 23. januar og 27. februar 1981 ("Informationssikkerhedsaftalen") og trådte i kraft den 27. februar 1981,

som i overensstemmelse med princippet i NATO SOFA artikel III, stk. 1, anerkender, at de amerikanske styrkers, deres pårørendes og amerikanske leverandørers tilstedeværelse på dansk territorium i henhold til denne aftale er ikke-permanent af natur og uanset varighed anses for at være midlertidig, og

som ønsker at indgå aftale om et styrket samarbejde mellem Danmark og USA,

har aftalt som følger:

## **ARTIKEL 1**

### **ANVENDELSESOMRÅDE OG FORMÅL**

1. Denne aftale fastlægger rammerne for et styrket samarbejde mellem Danmark og USA på forsvars- og sikkerhedsområdet og supplerer de vilkår og betingelser, der er fastsat i NATO SOFA, og som regulerer de amerikanske styrkers og deres pårørendes tilstedeværelse på dansk territorium og, i de konkrete situationer der følger af denne aftale, amerikanske leverandørers tilstedeværelse og aktiviteter på dansk territorium.

2. Alle aktiviteter i henhold til denne aftale skal udføres med fuld respekt for Danmarks suverænitet, grundlov og forfatningsmæssige sædvane, lovgivning samt folkeretlige forpligtelser, herunder i forhold til oplagring af visse våbentyper på dansk territorium. Intet i denne aftale ændrer dansk politik i forhold til oplagring eller deployering af atomvåben på dansk territorium.

## **ARTIKEL 2**

### **DEFINITIONER**

I denne aftale har nedenstående udtryk følgende betydning:

1. "amerikanske styrker" betyder enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne) tilhørende de amerikanske væbnede styrker, der befinder sig på dansk territorium.
2. "styrke" har den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra (a).
3. Medmindre andet fremgår af denne aftales artikel 15, har "civilt element" den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra (b), og omfatter endvidere:
  - a) ansatte hos ikke-danske, ikke-kommercielle organisationer, som er amerikanske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på amerikansk territorium, og som ikke har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og som ledsager de amerikanske styrker på dansk territorium med det ene formål at bidrage til disse styrkers trivsel, moral eller oplæring, og
  - b) pårørende, der arbejder for de amerikanske styrker, herunder i relation til de militære velfærdstjenester, der er beskrevet i denne aftales artikel 21 og 22, og for de ikke-kommercielle organisationer, der er nævnt i stk. 3, litra (a).
4. "amerikanske leverandører" betyder virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til denne aftale.
5. "danske leverandører" betyder virksomheder, der er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til denne aftale.
6. "pårørende" har den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra (c), og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som:
  - a) er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende,
  - b) bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og
  - c) opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.
7. "aftalte anlæg og områder" betyder de anlæg og områder på dansk territorium, der fremgår af denne aftales bilag A, og eventuelle øvrige nærmere aftalte anlæg og områder på dansk territorium, som efterfølgende stilles til rådighed af Danmark, og som de amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører, pårørende og eventuelle andre, som Parterne måtte aftale i fællesskab, har ret til at få adgang til og benytte i henhold til denne aftale.
8. "administrativ repræsentant" betyder for Danmarks vedkommende det danske forsvarsministerium og for USA's vedkommende det amerikanske forsvarsministerium eller disses respektive udpegede repræsentanter.



9. "officielle amerikanske oplysninger" betyder oplysninger, som tilhører USA, er udarbejdet for eller af USA, eller som USA råder over, herunder når en leverandør på daglig basis råder over eller benytter sådanne oplysninger på vegne af USA's regering.

### **ARTIKEL 3**

#### **ADGANG TIL OG BRUG AF AFTALTE ANLÆG OG OMRÅDER**

1. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører, pårørende og eventuelle andre, som Parterne måtte blive enige om, har tilladelse til at få uhindret adgang til og brug af de aftalte anlæg og områder med henblik på besøg, træning, øvelser, manøvrer, gennemrejse, støtte og hermed forbundne aktiviteter, optankning af luftfartøjer, bunkring af skibe, landing og hjemføring af luftfartøjer, midlertidig vedligeholdelse af køretøjer, skibe og luftfartøjer, indkvartering af personel, kommunikation, samling og deployering af styrker og materiel, præpositionering af materiel, forsyninger og udstyr, bistand og samarbejdsaktiviteter i forbindelse med sikkerhed, fælles og kombinerede træningsaktiviteter, aktiviteter i forbindelse med humanitær bistand og nødhjælp, beredskabsoperationer, byggerier til understøttelse af fælles aftalte aktiviteter samt eventuelle øvrige formål, som Parterne eller deres administrative repræsentanter måtte aftale, herunder formål, som ligger inden for rammerne af Den Nordatlantiske Traktat. Parterne har fælles adgang til og kan gøre fælles brug af de aftalte anlæg og områder, bortset fra eventuelle dele af disse, der udtrykkeligt er reserveret af Parterne eller deres administrative repræsentanter til de amerikanske styrkers eksklusive adgang og brug.

2. Til støtte for disse aktiviteter og formål giver Danmark, de amerikanske styrker tilladelse til at foretage adgangskontrol ved indgangen til de aftalte anlæg og områder eller dele af disse, som er stillet til rådighed for de amerikanske styrker til deres eksklusive brug, og til at koordinere adgangen til de aftalte anlæg og områder, der benyttes af både de amerikanske styrker og de danske væbnede styrker, med de danske myndigheder af sikkerhedshensyn. De administrative repræsentanter skal etablere procedurer til samarbejde om operationelle og sikkerhedsmæssige spørgsmål vedrørende adgang, herunder adgangskontrol, til de aftalte anlæg og områder.

3. Efter anmodning herom og med henblik på understøttelse af de amerikanske styrker skal Danmarks administrative repræsentant i rimeligt omfang bestræbe sig på at facilitere midlertidig adgang til og brug af privat ejendom og anlæg (herunder veje, havne og flyvepladser) og offentlig ejendom og anlæg (herunder veje, havne og flyvepladser), som ikke er omfattet af de aftalte anlæg og områder, herunder ejendom og anlæg, som statslige eller kommunale myndigheder ejer eller råder over, for de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører skal ikke betale de omkostninger, der måtte være forbundet med denne facilitering.

4. Når de aftalte anlæg og områder stilles til rådighed og benyttes, skal Parterne tage behørigt hensyn til operationelle og sikkerhedsmæssige spørgsmål.

5. Danmark må ikke opkræve leje eller lignende udgifter for de aftalte anlæg og områder, der stilles til rådighed for de amerikanske styrker, herunder de aftalte anlæg og områder, som benyttes af de amerikanske styrker og de danske væbnede styrker i fællesskab.

6. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører kan udføre bygningsarbejde og foretage ændringer og forbedringer på de aftalte anlæg og områder med henblik på at understøtte de aktiviteter og formål, der er anført i stk. 1 ovenfor. De amerikanske styrker skal konsultere med Danmarks administrative repræsentant om spørgsmål vedrørende sådant bygge-, ændrings- og forbedringsarbejde under hensyntagen til Parternes fælles intention om, at de tekniske krav og byggestandarder for sådant arbejde, der udføres af de amerikanske styrker eller på disses vegne, bør være i overensstemmelse

med Parternes krav og standarder. De amerikanske styrker kan udføre sådant bygge-, ændrings- og forbedringsarbejde ved brug af eget udstyr og personel.

7. De amerikanske styrker er ansvarlige for bygge- og udviklingsomkostninger for de aftalte anlæg og områder, som de får stillet til rådighed til deres eksklusive brug, og for hermed forbundne drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, medmindre andet fremgår af en særskilt ordning eller international aftale mellem Parterne.

8. Parterne betaler hver især deres forholdsmæssige andel af bygge- og udviklingsomkostninger og drifts- og vedligeholdelsesomkostninger for de aftalte anlæg og områder, der stilles til rådighed til fælles brug, eller på anden måde benyttes af de amerikanske styrker og de danske væbnede styrker i fællesskab, medmindre andet fremgår af en særskilt ordning eller international aftale mellem Parterne.

9. Byggeaktiviteter, som udføres af de amerikanske styrker, skal finansieres i overensstemmelse med amerikansk lovgivning.

10. Danmarks administrative repræsentant skal bestræbe sig i rimeligt omfang på at facilitere, at de amerikanske styrker kan gennemføre de i denne artikel omhandlede aktiviteter, ved at indhente de nødvendige danske godkendelser og tilladelser til, at sådant bygge-, ændrings- og forbedringsarbejde kan udføres af de amerikanske styrker eller på dissens vegne. Disse godkendelser og tilladelser udstedes uden omkostning for de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører.

11. Parterne skal samarbejde om planlægningen i forhold til brug og udvikling af de aftalte anlæg og områder samt omkringliggende og tilstødende anlæg og områder af hensyn til den langsigtede gennemførelse af denne aftale.

#### **ARTIKEL 4**

##### **PRÆPOSITIONERING AF FORSVARSMATERIEL,**

##### **FORSYNINGER OG UDRUSTNING**

1. De amerikanske styrker kan efter konsultation mellem Parterne, og under hensyntagen til begge Parternes synspunkter, transportere, præpositionere og opbevare forsvarsmateriel, forsyninger og udstyr ("præpositioneret materiel") på de aftalte anlæg og områder samt andre steder, som Parterne måtte aftale i fællesskab. De amerikanske styrker skal på forhånd underrette de danske væbnede styrker om typer, mængder og leveringsplaner for sådant præpositioneret materiel, som de amerikanske styrker planlægger at transportere eller præpositionere på dansk territorium, samt hvilke amerikanske leverandører og danske leverandører, der står for leverancerne.

2. Det er alene de amerikanske styrker, der må benytte de amerikanske styrkers præpositionerede materiel og de anlæg eller dele af anlæg, der er udpeget til opbevaring af præpositioneret materiel. Det er alene de amerikanske styrker, der har kontrol over adgangen til, brugen af og råderetten over det præpositionerede materiel, og de amerikanske styrker har til enhver tid uindskrænket ret til at bortfjerne dette fra dansk territorium.

3. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører skal have uhindret adgang til og brug af lagerfaciliteter til alt, hvad der har med forhåndsoplagring og opbevaring af præpositioneret materiel at gøre, herunder levering, forvaltning, inspektion, brug, vedligehold og bortfjernelse af sådant præpositioneret materiel, uanset om de pågældende lagerfaciliteter er de aftalte anlæg og områder. Luftfartøjer, køretøjer og skibe, der benyttes af de amerikanske styrker eller på dissens vegne, har adgang

til danske lufthavne og havne og andre aftalte steder til levering, opbevaring og vedligehold på samt bortfjernelse fra dansk territorium af de amerikanske styrkers præpositionerede materiel.

4. Parterne eller deres administrative repræsentanter skal i nødvendigt omfang konsultere hinanden om de aktiviteter, der er omfattet af denne artikel.

## **ARTIKEL 5**

### **EJENDOMSRET**

1. Alle bygninger, ikke-flytbare konstruktioner og fastmonterede byggeelementer i de aftalte anlæg og områder skal forblive dansk ejendom, også efter eventuelle ændringer eller forbedringer udført af de amerikanske styrker. Alle sådanne bygninger, konstruktioner og byggeelementer, som opføres af de amerikanske styrker, tilhører Danmark efter opførelsen, men må benyttes af de amerikanske styrker, indtil de amerikanske styrker ikke længere har behov herfor.

2. Alle aftalte anlæg og områder eller dele heraf, herunder bygninger, ikke-flytbare konstruktioner og byggeelementer, der opføres af de amerikanske styrker, overdrages tilbage til Danmark i fri og ubehæftet stand, når disse ikke længere benyttes af de amerikanske styrker, dog således at dette ikke må være forbundet med udgifter for USA. Parterne eller deres administrative repræsentanter skal konsultere hinanden om vilkårene for tilbageoverdragelsen af de aftalte anlæg og områder, herunder med hensyn til en eventuel godtgørelse af restværdien af forbedringer eller byggerier, som er udført af USA.

3. Alt materiel, al udstyr og alle varer, forsyninger, flytbare konstruktioner og andet løsøre, som de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører har indført til eller erhvervet på dansk territorium i forbindelse med denne aftale, skal forblive disses ejendom, indtil de opgiver ejendomsretten hertil.

4. Parterne eller deres udpegede repræsentanter kan konsultere hinanden om overdragelse eller køb af eventuelt overskudsudstyr tilhørende de amerikanske styrker i det omfang, at dette er i overensstemmelse med amerikansk lovgivning.

## **ARTIKEL 6**

### **SIKKERHED**

1. Danmark skal træffe de foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at sikre og beskytte de amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører, pårørende og præpositioneret materiel og for at sikre og beskytte officielle amerikanske oplysninger. De danske og amerikanske militære myndigheder skal arbejde tæt sammen om at sørge for denne sikkerhed og beskyttelse.

2. Danmark bemyndiger i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 10, hermed de amerikanske styrker til at udøve alle rettigheder og beføjelser, der er nødvendige for de amerikanske styrkers brug, drift og forsvar af samt kontrol over de aftalte anlæg og områder, herunder at iværksætte forholdsmæssige foranstaltninger til at opretholde eller genoprette orden og beskytte amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører og pårørende. De amerikanske styrker skal koordinere sikkerhedsplaner, herunder etablere samarbejdsprocedurer vedrørende sikkerhedsforanstaltninger, med de relevante myndigheder i Danmark.

## **ARTIKEL 7**

### **IND- OG UDREJSE**

1. Danmark kan ikke stille krav om medunderskrift af marchordrer i henhold til NATO SOFA artikel III, stk. 2, litra (b).
2. Danmark kan i overensstemmelse med NATO SOFA ikke stille krav om pas eller visum ved indrejse til og udrejse fra dansk territorium for medlemmer af styrken, som foreviser det nødvendige personlige identifikationskort og en gyldig marchordre. Danmark kan heller ikke stille krav om visum ved indrejse til og udrejse fra dansk territorium for medlemmer af det civile element, pårørende og amerikanske leverandører, som foreviser et gyldigt pas og et identifikationskort udstedt af det amerikanske forsvarsministerium, en marchordre eller en skriftlig bemyndigelse udstedt af den kompetente amerikanske myndighed. De danske myndigheder indfører i pas tilhørende medlemmer af det civile element, amerikanske leverandører og pårørende eventuelle anmærkninger, der måtte være påkrævede i henhold til dansk lovgivning.
3. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er fritaget for regler om registrering og kontrol af udlændinge.
4. Hvis et medlem af de amerikanske styrker dør på dansk territorium eller forlader dansk territorium som led i tjenesten, har den pågældendes pårørende i en periode på halvfems (90) dage efter medlemmets død eller udrejse fortsat status som pårørende i henhold til denne aftale. Hvor der er tale om børn, der på tidspunktet for den pågældendes død eller udrejse allerede er tilmeldt en uddannelsesinstitution på dansk territorium, har disse fortsat status som pårørende i en periode på mindst tredive (30) kalenderdage efter skoleårets afslutning eller det pågældende barns udmeldelse fra uddannelsen.

## **ARTIKEL 8**

### **LOGISTISK STØTTE**

1. Danmark bestræber sig bedst muligt på, efter anmodning herom og under hensyntagen til egne nationale behov og tilgængelige kapaciteter, at yde logistikstøtte til de amerikanske styrkers aktiviteter i overensstemmelse med denne aftale.
2. Denne logistikstøtte ydes og de hermed forbundne omkostninger refunderes i givet fald i overensstemmelse med eksisterende aftaler eller ordninger, herunder ACSA, medmindre andet måtte være aftalt mellem Parterne.
3. For så vidt angår logistikstøtte, der ikke er omfattet af stk. 2 ovenfor, skal de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører betale et rimeligt beløb til dækning af de omkostninger, der er forbundet med logistikstøtte, som de har bestilt og modtaget i forbindelse med aktiviteter, der er omfattet af denne aftale. I denne forbindelse må Danmark i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer og efter fradrag af afgifter m.v. i overensstemmelse med denne aftales artikel 16 ikke stille de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører ringere end de danske væbnede styrker.

## **ARTIKEL 9**

### **MOTORKØRETØJER**

1. De danske myndigheder skal respektere gyldig registrering, inspektion og tilladelser, som er foretaget eller udstedt af amerikanske militære myndigheder og civile myndigheder i USA, de amerikanske

delstater eller disses politiske underinddelinger for motorkøretøjer og påhængskøretøjer tilhørende de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

2. De amerikanske militære myndigheder skal træffe passende sikkerhedsforanstaltninger med hensyn til officielle motorkøretøjer og påhængsvogne, som de har registreret og udstedt tilladelser for, eller som benyttes af de amerikanske styrker på dansk territorium.

3. For så vidt angår de amerikanske styrkers officielle køretøjer og påhængsvogne skal de danske myndigheder efter anmodning fra de amerikanske militære myndigheder og uden betaling eller inspektion, udstede militære nummerplader efter samme procedurer som dem, der gælder for de danske væbnede styrker.

4. For så vidt angår motorkøretøjer og påhængsvogne, der ejes privat af medlemmer af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende og anvendes til private formål, udsteder de danske myndigheder efter anmodning og uden betaling nummerplader, der ikke adskiller sig fra dem, der udstedes til den danske befolkning i al almindelighed.

5. Medlemmer af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er forpligtet til at sørge for, at deres privatejede motorkøretøjer og påhængsvogne, der anvendes til private formål, er sikre. I den forbindelse skal sådanne køretøjer, som er registreret i Danmark, undergå periodiske syn.

6. Stk. 3, 4 og 5 ovenfor, herunder bestemmelsen om de danske myndigheders udstedelse af eventuel dokumentation for eller kendemærker til køretøjer, gennemføres i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer.

7. Medlemmer af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er forpligtet til at respektere dansk lovgivning i forhold til motoransvarsforsikringsdækning for motorkøretøjer og påhængsvogne, der er privatejede og anvendes til private formål, mens de befinder sig på dansk territorium.

## **ARTIKEL 10**

### **FØRERBEVISER, AUTORISATIONER, ERHVERVSMÆSSIGE TILLADELSER M.V.**

1. Førerbeviser og andre tilladelser, som de amerikanske myndigheder har udstedt til et medlem af de amerikanske styrker eller en amerikansk leverandør, og som giver indehaveren ret til at benytte styrkens køretøjer, skibe eller luftfartøjer, er gyldige til sådan brug på dansk territorium.

2. De danske myndigheder skal, uden at stille krav om køreprøve eller forlange betaling, godtage gyldigheden af førerbeviser udstedt af USA, de amerikanske delstater eller disses politiske underinddelinger er gyldige og således kan bruges af medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører til kørsel i deres private motorkøretøjer. Der gælder ingen krav om internationalt førerbevis.

3. Danmark kan ikke stille krav om, at medlemmer af de amerikanske styrker eller amerikanske leverandører skal være i besiddelse af erhvervsmæssige tilladelser udstedt af Danmark for at kunne levere tjenesteydelser som led i deres officielle eller kontraktmæssige forpligtelser over for de amerikanske styrker og disses pårørende eller over for amerikanske leverandører samt over for eventuelle andre personer, som Parterne måtte aftale i fællesskab.

## **ARTIKEL 11**

### **FLYTNING AF LUFTFARTØJER, SKIBE OG KØRETØJER**

1. Luftfartøjer, skibe og køretøjer, som benyttes af de amerikanske styrker eller udelukkende benyttes på vegne af disse, kan frit indføres til, udføres fra og færdes på dansk territorium med respekt for relevante regler om sikkerhed og færdsel til vands, til lands og i luften. Der kan ikke ske ombordstigning eller inspektion af sådanne luftfartøjer, skibe og køretøjer uden USA's samtykke.
2. Luftfartøjer, der benyttes af de amerikanske styrker eller udelukkende benyttes på vegne af disse, har tilladelse til at overflyve, foretage optankning i luften over samt lande og lette på dansk territorium. Der kan for sådanne luftfartøjer ikke opkræves luftfarts- eller øvrige afgifter (såsom overflyvnings-, en route- eller terminalafgift) eller landings- og parkeringsafgifter på statsejede og -drevne flypladser på dansk territorium.
3. For skibe, der benyttes af de amerikanske styrker eller udelukkende benyttes på vegne af disse, kan der ikke opkræves lods- eller havneafgift, omlastningsafgift, havnepenge m.v. i statsejede og -drevne havne på dansk territorium.
4. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører, der optræder på vegne af de amerikanske styrker, betaler et rimeligt beløb for bestilte og modtagne tjenesteydelser efter satser, som efter fritagelse for skatter, gebyrer eller lignende betalinger i overensstemmelse med denne aftales artikel 16, ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for de danske væbnede styrker.

## **ARTIKEL 12**

### **STRAFFERETLIG JURISDIKTION**

1. Danmark anerkender den særlige vigtighed af, at de amerikanske militære myndigheder har den disciplinære myndighed over medlemmer af de amerikanske styrker, og den betydning, som denne disciplinære myndighed har for styrkernes operationelle beredskab. Danmark gør derfor, på USA's anmodning og som følge af den fælles forsvarsforpligtelse, brug af sin suveræne ret til at frafalde fortrinsretten til at udøve strafferetlig jurisdiktion over medlemmer af de amerikanske styrker i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra (c). De danske myndigheder kan i konkrete tilfælde af særlig vigtighed for Danmark vælge at tilbagekalde frafaldelsen ved afgivelse af en skriftlig erklæring over for de kompetente amerikanske militære myndigheder senest tredive (30) dage efter modtagelse af den underretning, der er anført i stk. 2 nedenfor. De danske myndigheder kan endvidere afgive en sådan erklæring over for de kompetente amerikanske myndigheder før modtagelse af underretningen.
2. De amerikanske styrker skal hurtigst praktisk muligt underrette de danske myndigheder om enhver sag, der er omfattet af stk. 1 ovenfor, bortset fra ved mindre lovovertrædelser.
3. Når et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende retsforfølges af de danske myndigheder, har de almindelige domstole i Danmark jurisdiktion.
4. Medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende kan ikke retsforfølges in absentia uden deres samtykke.
5. Ved vurderingen af, om en påstået lovovertrædelse hidrører fra en handling eller undladelse foretaget af et medlem af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra (a), nr. (ii), anses en attestering fra de relevante amerikanske militære myndigheder på dansk territorium om, at nævnte handling eller undladelse er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter, for at udgøre et endegyldigt bevis for dette.

6. Idet det anerkendes, at Danmark har ret til at iværksætte relevante efterforskningsmæssige skridt ved påståede lovovertrædelser, arbejder Parternes kompetente myndigheder sammen om at foretage alle nødvendige undersøgelser af påståede lovovertrædelser som anført i NATO SOFA artikel VII, stk. 6, litra (a).

7. Det er Parternes hensigt at vedtage nødvendige gensidigt fastlagte procedurer til fremme af deres samarbejde i henhold til denne artikel.

## **ARTIKEL 13**

### **VARETÆGT OG ADGANG**

1. De danske myndigheder skal straks underrette de amerikanske militære myndigheder, når et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende bliver anholdt eller varetægtsfængslet af de danske myndigheder. De amerikanske militære myndigheder skal efter anmodning herom have øjeblikkelig adgang til den pågældende og har ret til at være til stede under hele sagens forløb, herunder ved de danske myndigheders afhøring af den pågældende.

2. I overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer skal et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende, som efterforskes eller venter på at blive stillet for retten af de danske myndigheder, efter anmodning fra de amerikanske militære myndigheder forblive eller placeres under de amerikanske militære myndigheders kontrol, indtil sagen (herunder en eventuel ankesag) er endeligt afsluttet, og de danske myndigheder skal tage de nødvendige skridt for at sikre dette. I sådanne tilfælde skal de amerikanske militære myndigheder sikre, at medlemmet af styrken er til stede under sådanne sager, og efter bedste evne sikre, at et medlem af det civile element eller en pårørende er til stede under enhver sag ved de danske myndigheder, hvor den pågældendes tilstedeværelse er påkrævet. Hvis en dansk retssag endnu ikke er afsluttet inden for et (1) år fra dens indledning, bortfalder de amerikanske militære myndigheders forpligtelser efter denne bestemmelse. Denne frist kan i særlige tilfælde forlænges efter aftale mellem de amerikanske militære myndigheder og de rette danske myndigheder.

3. Enhver periode, den pågældende har været frihedsberøvet af de danske myndigheder eller enhver periode, den pågældende har tilbragt i de amerikanske militære myndigheders varetægt, trækkes fra en fængselsstraf, som den pågældende måtte blive idømt i samme sag.

4. Hvis et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende idømmes fængselsstraf af en dansk domstol, afsones denne i en eller flere af den danske kriminalforsorgs institutioner, som Parterne har udpeget til dette formål, medmindre andet er aftalt mellem Parterne. De amerikanske militære myndigheder skal efter koordinering med de danske myndigheder have tilladelse til at besøge sådanne personer uden for normal besøgstid og yde dem bistand og støtte, herunder i relation til deres helbred, velfærd og moral, såsom med tøj, mad, sengetøj, læge- og tandlægehjælp samt religiøs vejledning. Familiemedlemmer skal efter koordinering med de danske myndigheder have tilladelse til at besøge sådanne personer inden for normal besøgstid og eventuelt også efter særlig aftale og yde dem passende bistand, herunder i relation til deres helbred, velfærd og moral.

## **ARTIKEL 14**

### **DISCIPLIN**

1. De amerikanske militære myndigheder er, i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 10, ansvarlige for at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker og kan oprette militærpolitienheder på de aftalte anlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede.

2. Hvis de aftalte anlæg og områder benyttes i fællesskab med de danske væbnede styrker, skal de relevante amerikanske og danske myndigheder koordinere aktiviteter med hinanden i henhold til denne artikel.

3. Idet det anerkendes, at Danmark har den suveræne retshåndhævende myndighed på dansk territorium, kan de amerikanske militære myndigheder efter gensidigt fastlagte procedurer, og i koordination med repræsentanter fra danske myndigheder, tillade brugen af militærpolitienheder til at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker i områder tæt ved militæranlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede.

## **ARTIKEL 15**

### **RETSKRAV**

1. Medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, kan ikke gøres til genstand for civile retskrav eller administrative sanktioner, der udspringer af handlinger eller undladelser begået af disse under udøvelsen af tjenstlige pligter. Sådanne krav kan fremlægges for de rette danske myndigheder og behandles i overensstemmelse med bestemmelserne i NATO SOFA artikel VIII.

2. "Det civile element" omfatter i denne artikel alle personer, som uanset nationalitet eller bopæl er ansat hos amerikanske myndigheder og som led i ansættelsen udøver tjenstlige pligter, der er pålagt af de amerikanske styrker, men omfatter ikke amerikanske leverandører, danske leverandører og ansatte hos sådanne leverandører eller hos ikke-kommercielle organisationer uanset deres nationalitet eller bopæl.

3. I relation til vurderingen af, om der foreligger et muligt civilretligt erstatningsansvar som følge af en handling eller undladelse begået af et medlem af de amerikanske styrker, herunder det civile element, under udøvelsen af tjenstlige pligter, anses en attestering fra den relevante amerikanske militære myndighed om, at handlingen eller undladelsen er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter, for at udgøre et endegyldigt bevis for dette.

4. Der kan ikke mod medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, afsiges udeblivelsesdom eller iværksættes foranstaltninger, som er i strid med disses interesser, når de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller lovligt fravær i at deltage i en sag, der ikke er en straffesag. Hvis denne bestemmelse medfører en ugrundet forsinkelse af en sag, der ikke er en straffesag, skal de amerikanske militære myndigheder efter anmodning fra de danske myndigheder straks be- eller afkræfte, om den pågældende fortsat er forhindret i at deltage på grund af tjenstlige pligter eller lovligt fravær, og oplyse over for de danske myndigheder, hvornår den pågældende forventes at være tilbage.

## **ARTIKEL 16**

### **AFGIFTSFRITAGELSE FOR OFFICIELLE ANSKAFFELSER**

1. Anskaffelser foretaget af de amerikanske styrker eller på disses vegne i form af varer, materiel, forsyninger, tjenesteydelser, udstyr og andre ejendele, som (a) sker med de amerikanske styrker som endelig slutbruger, (b) skal forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller (c) skal inkorporeres i effekter eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker, er fritaget for merværdiafgift ("moms"), salgsskatter, brugsskatter, punktafgifter og lignende skatter samt eventuelle skatter, der senere måtte erstatte disse. De amerikanske styrker skal forsyne de kompetente danske myndigheder med passende attestering af at nævnte varer, materiel, forsyninger, tjenesteydelser, udstyr og andre ejendele er til de amerikanske styrker.



2. Fritagelsen gælder for de anskaffelser, der er anført i stk. 1 ovenfor, i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer. Fritagelsen gælder på købstidspunktet, forudsat at der med købet følger den passende attestering, jf. stk. 1 ovenfor. For så vidt angår punktafgifter gælder fritagelsen kun på købstidspunktet, hvis nævnte varer, materiel, udstyr og andre ejendele erhverves fra en oplagshaver eller direkte fra de danske væbnede styrker. I alle andre tilfælde, eller hvis det ikke er muligt for sælger at give fritagelsen i forbindelse med købet, gives fritagelsen ved godtgørelse af beløbet inden for tredive (30) dage efter modtagelse af en anmodning herom.

3. For denne aftale gælder gennemgående, at fritagelse for punktafgifter alene indrømmes for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller som fremgår af fakturaen.

## **ARTIKEL 17**

### **SKATTE- OG AFGIFTSFRITAGELSE FOR PERSONER**

1. Medlemmer af de amerikanske styrker er ikke pligtige at betale skatter, afgifter eller lignende, herunder moms, på dansk territorium for køb, ejerskab, besiddelse, brug og overdragelse, internt i styrken eller i forbindelse med dødsfald, af løsøre, der indføres til eller erhverves på dansk territorium til egen privat brug. Sådanne varer må i forhold til mængde ikke overstige et rimeligt omfang til privat brug og må ikke som følge af deres natur eller antal indikere, at de indkøbes til kommercielle formål. De i denne artikel beskrevne fritagelser for medlemmer af de amerikanske styrker gælder også for pårørende som defineret, jf. denne aftales artikel 2, stk. 6. Fritagelsen indrømmes ved købstidspunktet, hvis dette er muligt, eller sker ved refusion af beløbet inden for tredive (30) dage efter anmodning herom efter gensidigt fastlagte procedurer.

2. For denne aftale gælder gennemgående at fritagelser for punktafgifter alene indrømmes for de punktafgifter, der skal svares ved overgangen til forbrug, eller fremgår af fakturaen.

3. Medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende, som på dansk territorium har eller bruger radio- og tv-modtageapparater samt enheder med mulighed for internetopkobling, er fritaget for afgifter, licens, gebyrer og lignende vedrørende denne brug eller besiddelse.

4. Motorkøretøjer, der ejes af medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende, er fritaget for dansk beskatning af besiddelse og brug af biler på danske veje, registreringsafgift og lignende, men ikke for betaling af vej-, bro- og tunnelafgift på samme måde som den almindelige danske befolkning.

5. Fritagelsen for indkomstskat i henhold til NATO SOFA artikel X gælder endvidere indkomst, der oppebæres af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl i Danmark, og amerikanske leverandører og som hidrører fra ansættelse ved de organisationer, der er anført i denne aftales artikel 2.3, og aktiviteter nævnt i denne aftales artikel 21 og 22, samt fra kilder uden for Danmarks grænser.

6. Dansk lovgivnings bestemmelser vedrørende arbejdsgiveres og selvstændige erhvervsdrivendes pligt til at indeholde eller forudbetale indkomstskat og socialt sikringsbidrag gælder ikke for indkomst, der ikke er skattepligtig i Danmark.

## **ARTIKEL 18**

### **INDFØRSEL OG UDFØRSEL TIL OFFICIELLE FORMÅL**

1. Med henvisning til NATO SOFA artikel XI, er det tilladt at indføre varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele til dansk territorium, som (a) indføres af de amerikanske styrker, (b) er beregnet til slutbrug hos de amerikanske styrker eller på vegne af disse, herunder til understøttelse af militære

velfærdstjenester, jf. denne aftales artikel 21 og 22, (c) skal bruges eller forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller (d) skal inkorporeres i genstande eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker. Der opkræves ikke told, import-, registreringsafgifter eller lignende, herunder blandt andet brugsskatter, punktafgifter og moms i forbindelse med sådan indførsel.

2. Udførsel af varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele, jf. stk. 1 ovenfor, fra dansk territorium er fritaget for dansk eksporttold.

3. For denne aftale gælder gennemgående, at fritagelsen for punktafgifter alene indrømmes for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller fremgår af fakturaen.

4. Parterne samarbejder i nødvendigt omfang for at sikre, at nævnte varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele alene indføres i rimelige mængder. De amerikanske styrker attesterer over for de danske myndigheder, jf. NATO SOFA artikel XI, stk. 4, at nævnte varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele er berettiget til fritagelserne i overensstemmelse med vilkårene i denne artikel. Deponering af attesten anses for at opfylde alle danske myndighedskrav vedrørende toldkontrol for de varer, der indføres og udføres af de amerikanske styrker eller på disses vegne i henhold til denne artikel. Såfremt nævnte varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele indføres af amerikanske leverandører eller danske leverandører i henhold til bestemmelserne i denne artikel, er de amerikanske styrker forpligtet til at forlange, at leverandørerne udelukkende benytter effekterne til opfyldelse af kontrakter med de amerikanske styrker.

5. Varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele, jf. stk. 1 ovenfor, er fritaget for eventuelle skatter, som ellers skulle betales efter indførslen eller anskaffelsen heraf.

## **ARTIKEL 19**

### **INDFØRSEL OG UDFØRSEL TIL PRIVATE FORMÅL**

1. Under deres tjeneste på dansk territorium, kan medlemmer af de amerikanske styrker og amerikanske leverandører told- og skattefrit indføre personlige ejendele, møbler, et (1) privat motorkøretøj pr. person, der er fyldt 18 år, og andre varer, der er beregnet til egen eller husstandens brug eller forbrug. Sådanne indførsler må ikke overstige et rimeligt omfang til privat brug og må ikke som følge af deres natur eller antal indikere, at varerne indføres til kommercielle formål. De i denne artikel beskrevne fritagelser for medlemmer af de amerikanske styrker gælder også pårørende, jf. definitionen i denne aftales artikel 2.6. Dette privilegium gælder ikke kun disse personers ejendele, men også varer, der sendes til dem som gave eller leveres til dem som led i opfyldelsen af kontrakter med personer, der ikke er bosiddende på dansk territorium. Dette stk. 1 gennemføres efter gensidigt fastlagte procedurer.

2. For denne aftale gælder gennemgående, at fritagelse for punktafgifter alene indrømmes for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller som fremgår af fakturaen.

3. De varer m.v., der er anført i stk. 1 ovenfor, og andre varer, der anskaffes skatte- og/eller afgiftsfrit, må ikke sælges eller på anden måde overdrages til personer på dansk territorium, som ikke selv er berettiget til at indføre disse toldfrit, medmindre overdragelsen er godkendt af de rette danske myndigheder. En sådan godkendelse er ikke nødvendig for gaver til velgørende formål. Det er slutmodtageren af varerne, der er ansvarlig for at betale eventuelle skyldige afgifter som følge af transaktioner med personer, der ikke er berettiget til at indføre sådanne varer. Medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører kan frit overdrage de i stk. 1 ovenfor anførte ejendele internt blandt sig selv, og disse overdragelser er skatte- og/eller afgiftsfri. De amerikanske styrker fører en oversigt over sådanne

overdragelser af skatte- eller afgiftsfri produkter. De danske myndigheder skal godtage behørigt foretagne politianmeldelser af tyveri af told- og afgiftsfrie varer tilhørende medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører, og disse personer er således fritaget for at betale tolden eller afgifterne.

4. Medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører skal ikke betale eksporttold og -afgifter ved genudførsel (eller udførsel) af eventuelle varer, som de har indført til (eller erhvervet på) dansk territorium under deres tjenesteophold.

## **ARTIKEL 20**

### **TOLDBEHANDLING**

1. Danmark træffer alle hensigtsmæssige foranstaltninger for at sikre hurtig og smidig toldbehandling af effekter, der indføres til og udføres fra Danmark i henhold til denne aftale. En eventuel toldkontrol gennemføres hurtigst muligt.

2. Toldkontrol i henhold til denne aftale skal gennemføres i overensstemmelse med procedurer, der aftales i fællesskab mellem de rette danske myndigheder og de amerikanske styrker. En eventuel toldkontrol, som de danske toldmyndigheder måtte udføre på indgående eller udgående personlige ejendele tilhørende medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende, sker, når ejendelene afleveres på eller afhentes fra den pågældendes bopæl eller efter gensidigt fastlagte procedurer.

3. Der foretages ikke kontrol af officielle amerikanske oplysninger, der indføres til og udføres fra dansk territorium. Officielle amerikanske oplysninger skal i overensstemmelse med NATO SOFA artikel XI, stk. 3, være behørigt markeret som sådanne, ligesom de skal være attesteret af de relevante amerikanske militære myndigheder som værende officielle amerikanske oplysninger.

4. For at forebygge misbrug af de rettigheder, som følger af toldbestemmelserne i NATO SOFA og denne aftale, forpligter de amerikanske militære myndigheder sig til at indføre de nødvendige foranstaltninger på de steder, hvor der er amerikanske styrker til stede. De amerikanske militære myndigheder og de danske myndigheder samarbejder om at efterforske eventuelle påståede overtrædelser af toldreglerne.

## **ARTIKEL 21**

### **MILITÆRE VELFÆRDSTJENESTER**

1. De amerikanske styrker kan på nærmere aftalte steder på dansk territorium etablere militære vareudsalg, dagligvareforretninger, andre udsalgssteder, messer, sociale aktivitets- og undervisningscentre samt fritidsområder, som kan benyttes af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og eventuelt andet nærmere aftalt autoriseret personel. De amerikanske militære myndigheder kan selv stå for ovennævnte militære velfærdstjenester eller indgå aftale med andre om at levere disse. Danmark kan for disse militære velfærdstjenester ikke stille krav om tilladelser, bevillinger, inspektion eller anden myndighedsregulering.

2. De amerikanske styrker kan indgå aftale med finansielle institutioner om at drive bankvirksomhed og anden finansiell virksomhed på dansk territorium udelukkende til brug for de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

3. De samme officielle skatte- og afgiftsfritagelser, der gælder for de amerikanske styrker, gælder også for de tjenester og de organisationer, der er nævnt i denne artikel, da disse indgår som en integreret del i driften af det amerikanske militær. Tjenesterne og organisationerne vedligeholdes og drives i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning. Der kan ikke stilles krav om opkrævning eller

betaling af skatter eller afgifter eller lignende gebyrer af sådanne tjenester og organisationer for aktiviteter forbundet med deres drift.

4. De amerikanske styrker træffer hensigtsmæssige foranstaltninger til at forhindre, at de varer og effekter, som indføres til eller erhverves på dansk territorium af de tjenester og den virksomhed, som er anført i stk. 1 og 2 ovenfor, sælges til personer, som ikke er berettiget til at benytte sig af disse tjenester og organisationer.

## **ARTIKEL 22**

### **MILITÆRE POSTKONTORER**

1. USA kan etablere, opretholde og drive militære postkontorer til brug for de amerikanske styrker, pårørende, amerikanske leverandører og eventuelle andre, som Parterne måtte aftale i fællesskab.
2. Post, som indleveres på disse kontorer, kan frankeres med amerikanske frimærker.
3. De amerikanske styrkers officielle post er i overensstemmelse med NATO SOFA artikel XI, stk. 3, undtaget fra kontrol, undersøgelse og beslaglæggelse.
4. Toldkontrol af ikke-officiel post, der sendes med militærpost, sker i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer.

## **ARTIKEL 23**

### **VALUTA OG VEKSLING**

1. De amerikanske styrker kan indføre, udføre og benytte amerikansk valuta samt finansielle instrumenter lydende på amerikansk valuta uanset beløb.
2. De amerikanske militære myndigheder kan til medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende udlevere og veksle valuta samt instrumenter lydende på valuta, der er gyldig i:
  - a) USA,
  - b) Danmark,
  - c) Euro-zonen, og
  - d) andre lande, i det omfang dette måtte være nødvendigt i forbindelse med autoriseret rejseaktivitet, herunder rejser i forbindelse med tjenestefrihed.
3. Medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende kan:
  - a) indføre og udføre amerikansk valuta samt instrumenter lydende på amerikansk valuta, og
  - b) udføre øvrige valutaer og instrumenter lydende på øvrige valutaer fra dansk territorium, forudsat at de pågældende amerikanske styrker eller pårørende enten selv har indført den pågældende valuta eller de pågældende instrumenter til dansk territorium eller har modtaget den pågældende valuta eller de pågældende instrumenter fra de amerikanske styrker.

## **ARTIKEL 24**

### **ANSÆTTELSE**

1. De amerikanske styrker og de organisationer, som udfører militære velfærdstjenester, jf. denne aftales artikel 21 og 22, kan rekruttere og ansætte pårørende samt personer, som er autoriseret til at tage ansættelse på dansk territorium, og administrere disses ansættelsesforhold i overensstemmelse med denne artikel. For pårørende kan der ikke stilles krav om arbejdstilladelse.

2. Arbejdsvilkår fastsættes af de amerikanske styrker og organisationerne i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning under hensyntagen til gennemsnitlige lønniveauer og den arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning i Danmark, i det omfang dette ikke er uforeneligt med denne aftale eller de amerikanske styrkers militære behov. Løn, goder, tillæg og forhøjelser af disse beløb skal være i overensstemmelse med amerikansk lovgivning. USA giver ikke afkald på sin immunitet, herunder suveræne immunitet, med hensyn til ansættelse af sådant personel.

## **ARTIKEL 25**

### **INDGÅELSE AF AFTALER MED LEVERANDØRER**

1. De amerikanske styrker kan indgå aftaler om levering af varer, materiel, forsyninger, udstyr og tjenesteydelser (herunder udførelse af bygningsarbejde) på dansk territorium uden begrænsninger i forhold til valg af, hvilken virksomhed, leverandør eller person, der skal foretage leverancen. De amerikanske styrker har til hensigt i videst muligt omfang og under forudsætning af at amerikansk lovgivning overholdes, at benytte sig af danske virksomheder som leverandører af varer, materiel, forsyninger, udstyr og tjenesteydelser. Der skal indhentes tilbud og aftalerne skal indgås og administreres i overensstemmelse med amerikansk lovgivning.

2. Danmark må ikke stille de amerikanske styrker ringere end de danske væbnede styrker med hensyn til indkøb af varer og tjenesteydelser og ydelser fra forsyningsvirksomheder.

## **ARTIKEL 26**

### **AMERIKANSKE LEVERANDØRERS STATUS**

I forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker på dansk territorium er amerikanske leverandører ikke omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår vilkår for deres leverandøraftale om udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker eller dansk lovgivning for så vidt angår krav om tilladelser til og registrering af virksomheder og selskaber. Amerikanske leverandører er endvidere fritaget for al selskabsskat, der alene hidrører fra leveringen af varer eller tjenesteydelser til de amerikanske styrker eller opførelse af faciliteter for de amerikanske styrker. Amerikanske leverandører skal heller ikke pålægges nogen form for indkomst- eller overskudsskat af Danmark eller Danmarks politiske underinddelinger af den del af indkomsten eller overskuddet, som hidrører fra en kontrakt eller underleverandørkontrakt med de amerikanske styrker.

## **ARTIKEL 27**

### **MILJØ, SUNDHED OG SIKKERHED**

1. Parterne forpligter sig til at gennemføre denne aftale på en måde, der er forenelig med hensynet til naturbeskyttelse i Danmark og menneskers sundhed og sikkerhed. USA bekræfter, at USA vil respektere relevant dansk lovgivning på miljø-, sundheds- og sikkerhedsområdet i forbindelse med gennemførelsen af amerikansk politik. Danmark bekræfter sin politik om at gennemføre love, regler og standarder på miljø-, sundheds- og sikkerhedsområdet under behørig hensyntagen til de amerikanske styrkers, pårørendes og amerikanske leverandørers sundhed og sikkerhed.

2. Med henblik på at bidrage til en miljømæssig forsvarlig håndtering af farligt affald udpeger Danmark en instans, der skal fungere som ansvarlig myndighed i forhold til underretninger i henhold til Baselkonventionen om kontrol med grænseoverskridende transport af farligt affald og bortskaffelse heraf, vedtaget i Basel den 22. marts 1989, samt eventuel gennemførelseslovgivning. De amerikanske styrker er forpligtet til at afgive de oplysninger, som er nødvendige for, at Danmark kan opfylde disse forpligtelser.

## **ARTIKEL 28**

### **FORSYNINGSTJENESTER OG KOMMUNIKATION**

1. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører skal gives adgang til at bruge vand, elektricitet og andre offentlige forsyningstjenester på vilkår, herunder priser og takster, som ikke er mindre gunstige end dem, der under tilsvarende omstændigheder gælder for de danske væbnede styrker eller Danmark, og fritages i overensstemmelse med denne aftales artikel 16 for skatter eller andre offentlige gebyrer eller betalinger. De amerikanske styrker skal betale en forholdsmæssig andel af brugsudgifterne til disse forsyningstjenester.

2. Parterne anerkender, at det kan være nødvendigt for de amerikanske styrker at anvende radiospektrummet. Det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer (således som "telekommunikation" er defineret i Den Internationale Telekommunikations Unions konstitution og konvention fra 1992). Dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af frekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentant herom.

## **ARTIKEL 29**

### **IMPLEMENTERING OG TVISTER**

1. Alle forpligtelser i henhold til denne aftale er betinget af, at der foreligger de fornødne bevillinger.
2. Parterne eller deres administrative repræsentanter kan eventuelt indgå implementeringsaftaler eller aftale implementeringsordninger med henblik på at gennemføre denne aftales bestemmelser.
3. De administrative repræsentanter skal konsultere hinanden som påkrævet med henblik på at sikre, at denne aftale gennemføres efter hensigten. De administrative repræsentanter skal udarbejde procedurer, således at deres respektive medarbejdere kan konsultere hinanden om alle forhold vedrørende denne aftales effektive gennemførelse.
4. Tvister løses på lavest mulige niveau og – hvis dette måtte være nødvendigt – eskaleres til behandling og løsning hos de administrative repræsentanter. Tvister, som ikke kan løses af de administrative repræsentanter, skal forelægges Parterne til konsultation og afgørelse.
5. Tvister og andre forhold, der er omfattet af konsultationspligt i henhold til denne aftale, kan ikke indbringes for de nationale domstole eller for internationale domstole, tribunaler eller lignende organer eller for øvrige tredjeparter.

## **ARTIKEL 30**

### **IKRAFTTRÆDEN, ÆNDRINGER OG VARIGHED**

1. Denne aftale træder i kraft på datoen for den sidste note i Parternes noteudveksling, der angiver, at hver Part har gennemført de interne procedurer, der er nødvendige for aftalens ikrafttræden.
2. Denne aftale kan ændres ved skriftlig aftale mellem Parterne.
3. Denne aftale gælder ikke for Grønland eller Færøerne.

4. Denne aftale gælder for en indledende periode på ti (10) år. Efter den indledende periode fortsætter aftalen med at være i kraft, men kan opsiges af en af Parterne med et (1) års skriftligt varsel til den anden Part ad diplomatiske kanaler.

5. Denne aftales bilag A udgør en integreret del af denne aftale og kan ændres ved skriftlig aftale mellem Parterne eller deres administrative repræsentanter.

**TIL BEKRÆFTELSE HERAF** har undertegnede, som er behørigt bemyndigede af deres respektive regeringer, underskrevet denne aftale.

**UNDERTEGNET** i Washington D. C., den 21. december 2023 i to eksemplarer på dansk og engelsk, idet begge tekster har samme gyldighed.

**FOR REGERINGEN I DANMARK:**

Udenrigsminister  
Lars Løkke Rasmussen

**FOR REGERINGEN I AMERIKAS  
FORENEDE STATER:**

Udenrigsminister  
Antony John Blinken

**Bilag A**

Aftalte anlæg og områder

- Flyvestation Karup
- Flyvestation Skrydstrup
- Flyvestation Aalborg



# *Bemærkninger til lovforslaget*

## *Almindelige bemærkninger*

### Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Forsvarssamarbejdsaftalens indhold
3. Lovforslagets hovedpunkter
  - 3.1. Lovgivningsmæssig implementering af forsvarssamarbejdsaftalen
    - 3.1.1. Gældende ret
    - 3.1.2. Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 3.1.2.1. Amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark
      - 3.1.2.2. Disciplinær jurisdiktion
      - 3.1.2.3. Erstatningskrav og administrative sanktioner
      - 3.1.2.4. Lovligt forfald i sager, der ikke er straffesager
      - 3.1.2.5. Straffesagens behandling m.v.
      - 3.1.2.6. Afkorting af fængselsstraf
      - 3.1.2.7. Straffemyndighed
      - 3.1.2.8. Varetagt
      - 3.1.2.9. Skatte-, told- og afgiftsområdet
      - 3.1.2.10 Beskæftigelsesområdet
      - .
      - 3.1.2.11 Bygge-, plan-, natur- og miljøområdet
      - .
      - 3.1.2.12 Besiddelse, indførelse og udførsel af våben omfattet af våbenloven og knive og genstande omfattet af knivloven
      - 3.1.2.13 Visum og arbejdstilladelse
      - .
      - 3.1.2.14 Transport af visse produkter og teknologi med dobbelt anvendelse ("dual-use")
      - .
      - 3.1.2.15 Telekommunikation
      - .
      - 3.1.2.16 Motorkøretøjer
      - .
  - 3.2. Udførsel af våben m.v. af militære styrker og militært personel
    - 3.2.1. Gældende ret
      - 3.2.1.1. Dansk ret
      - 3.2.1.2. FN's våbenhandelstraktat
    - 3.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
4. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven
5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Klimamæssige konsekvenser
9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12. Sammenfattende skema

## 1. Indledning

Det er regeringens holdning, at Danmarks deltagelse i internationale samarbejdsaftaler og -programmer på forsvarsområdet er afgørende for Danmarks, Nordens og Europas sikkerhed og tryghed. USA er vores vigtigste allierede og en bærende del af NATO-alliancen, herunder i gensidig anerkendelse af artikel 5 i Den Nordatlantiske Traktat, som er afgørende for dansk sikkerhed. Derfor er et tæt samarbejde med USA i NATO samt et stærkt bilateralt forhold helt centralt.

Den 21. december 2023 undertegnede Danmark derfor en bilateral forsvarssamarbejdsaftale med USA. Samme år indgik også Finland og Sverige tilsvarende aftaler.

Aftalen af 21. december 2023 om forsvarssamarbejde mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (forsvarssamarbejdsaftalen) skaber grundlaget for en amerikansk militær tilstedeværelse på dansk jord. Forsvarssamarbejdsaftalen fastlægger således rammerne for et styrket forsvarssamarbejde mellem Danmark og USA, og den supplerer de vilkår og betingelser, der gælder i dag efter NATO SOFA. Det er en naturlig udvikling i Danmarks og USA's langsigtede samarbejde på sikkerheds- og forsvarsområdet, og med aftalen sendes der et klart signal om, at Danmark tager et endnu større ansvar for den europæiske sikkerhed.

Det fremgår af forsvarssamarbejdsaftalen, at alle USA's aktiviteter i henhold til aftalen skal udføres med fuld respekt for Danmarks suverænitet, grundlov og forfatningsmæssige sædvane, lovgivning samt folkeretlige forpligtelser, herunder i forhold til oplagring af visse våbentyper på dansk territorium. Danmarks indgåelse af forsvarssamarbejdsaftalen vil desuden ikke ændre dansk atomvåbenpolitik.

Regeringen har ved et samtidig fremsat beslutningsforslag i henhold til grundlovens § 19, stk. 1, 2. pkt., anmodet om Folketingets samtykke til, at regeringen på Danmarks vegne indgår aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 med regeringen i Amerikas Forenede Stater.

Formålet med dette lovforslag er bl.a. at skabe det retlige grundlag for opfyldelse af forsvarssamarbejdsaftalen.

Med lovforslaget vil amerikanske styrker få en direkte adkomst til at gøre brug af nærmere bestemte militære anlæg og områder i Danmark med henblik på at kunne foretage en række konkrete aktiviteter som led i det militære samarbejde. Blandt disse aktiviteter er udstationering af personel, opbevaring af militært materiel og udstyr, vedligeholdelse og træning. De omfattede anlæg er oplistet i forsvarssamarbejdsaftalens bilag A og udgøres på nuværende tidspunkt af de tre flyvestationer i Karup, Skrydstrup og Aalborg. Efter forsvarssamarbejdsaftalen skal Danmark desuden – med henblik på at understøtte de amerikanske styrker – efter anmodning herom i rimeligt omfang bestræbe sig på at facilitere midlertidig adgang til og brug af privat ejendom og anlæg samt offentlig ejendom og anlæg (herunder veje, havne og flyvepladser), som ikke er omfattet af de aftalte anlæg og områder.

Lovforslaget indeholder desuden bestemmelser om amerikanske styrkers adgang til dansk territorium, herunder pas- og visumforhold, samt ind- og udførsel og opbevaring af militært udstyr i Danmark. Derudover indeholder lovforslaget bestemmelser om straffe- og erstatningsretlige forhold samt skatte- og afgiftsfritagelser relateret til amerikanske styrkers militære tilstedeværelse i Danmark. Herudover indeholder lovforslaget fritagelser for de amerikanske styrker og deres pårørende m.v. fra opfyldelse af visse krav i dansk lovgivning, bl.a. på områderne for transport, arbejdstilladelse og beskæftigelse.

Lovforslaget indeholder endvidere en præcisering af våbenlovens regler om ind- og udførsel af materiel uden indhentelse af tilladelse.

Den del af lovforslaget, der skal sikre opfyldelsen af forsvarssamarbejdsaftalen med USA, vil træde i kraft ved forsvarsministerens bestemmelse. Det skal ses i lyset af, at forsvarssamarbejdsaftalen først vil træde i kraft, når Danmark og USA ved noteudveksling har orienteret hinanden om, at de hver især har gennemført deres respektive nationale implementeringsprocesser. Den foreslåede præcisering af våbenlovens regler om ind- og udførsel af materiel uden tilladelse vil træde i kraft den 1. juni 2025.

## 2. Forsvarssamarbejdsaftalens indhold

Forsvarssamarbejdsaftalen indeholder en præambel, 30 artikler og et bilag. Forsvarssamarbejdsaftalen findes i en dansk og en engelsk sprogversion, som har samme gyldighed.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 1* fastsætter aftalens anvendelsesområde og formål. Det fremgår heraf, at forsvarssamarbejdsaftalen fastlægger rammerne for et styrket samarbejde mellem Danmark og USA på forsvars- og sikkerhedsområdet og supplerer de vilkår og betingelser, der er fastsat i NATO SOFA (Overenskomst mellem deltagerne i Den nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker af 19. juni 1951, jf. bekendtgørelse nr. 44 af 11. august 1955 i Lovtidende C), samt regulerer de amerikanske styrkers og deres pårørendes samt amerikanske leverandørers tilstedeværelse og aktiviteter på dansk territorium.

Det fastsættes derudover, at alle aktiviteter i henhold til aftalen skal udføres med fuld respekt for Danmarks suverænitet, grundlov og forfatningsmæssige sædvane, lovgivning samt folkeretlige forpligtelser, herunder i forhold til oplagring af visse våbentyper på dansk territorium, og at intet i aftalen ændrer dansk politik i forhold til oplagring eller deployering af atomvåben på dansk territorium.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 2* indeholder definitioner af aftalens centrale begreber.

”Amerikanske styrker” betyder enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA’s vegne) tilhørende de amerikanske væbnede styrker, der befinder sig på dansk territorium.

Udtrykket ”styrke” har den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra a, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 2. Herved forstås personel tilhørende en kontraherende parts land-, sø- eller luftstridskræfter, som i forbindelse med tjenestepligter befinder sig på en anden kontraherende parts territorium inden for Den nordatlantiske Traktats område, dog således, at de pågældende to kontraherende parter kan træffe aftale om, at visse enkeltpersoner, enheder eller formationer ikke skal betragtes som udgørende eller indbefattet i en ”styrke”, for så vidt angår NATO SOFA’s bestemmelser, jf. NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra a.

Udtrykket ”civilt element” har den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra b, medmindre andet fremgår af aftalens artikel 15, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 3. Herved forstås efter NATO SOFA det civile personel, som ledsager en kontraherende parts styrke og har ansættelse ved et af den kontraherende parts værn, og som ikke er statsløse personer eller statsborgere i et land, der ikke er deltager i Den nordatlantiske Traktat, og som ej heller er statsborgere i eller har sædvanlig bopæl i det land, hvor styrken befinder sig, jf. NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra b. Civilt element omfatter efter aftalen desuden ansatte hos ikke-danske, ikke-kommercielle organisationer, som er amerikanske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på amerikansk territorium, og som ikke har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og som ledsager de amerikanske styrker på dansk territorium med det ene formål at bidrage til disse styrkers trivsel, moral eller oplæring, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 3, litra a. Civilt element omfatter endvidere efter aftalen pårørende, der arbejder for de amerikanske styrker, herunder i relation til de militære velfærdstjenester, der er beskrevet i aftalens artikel 21 og 22, og for de ikke-kommercielle organisationer, der er nævnt i aftalens artikel 2, stk. 3, litra a.

Som det fremgår, har udtrykket ”det civile element” i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15 en særlig definition, som der redegøres nærmere for under gennemgangen af aftalens artikel 15. Udtrykket anven-

des således i en særlig betydning i artikel 15, hvorimod definitionen af det civile element i artikel 2, stk. 3, gælder for den øvrige del af forsvarssamarbejdsaftalen.

”Pårørende” har den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra c, hvorefter der ved ”pårende” forstås ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende, og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende, bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.

”Amerikanske leverandører” betyder virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til denne aftale.

”Danske leverandører” betyder virksomheder, der er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til denne aftale.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 3 og 4* angår adgang til og brug af de aftalte anlæg og områder samt præpositionering af forsvarsmateriel, forsyninger og udrustning. Det følger heraf, at amerikanske styrker m.v. har uhindret adgang til og kan gøre brug af de aftalte anlæg og områder med henblik på besøg, træning, øvelser, manøvrer, gennemrejse, støtte og hermed forbundne aktiviteter, optankning af luftfartøjer, indkvartering af personel, præpositionering af materiel m.v. og en række andre lignende aktiviteter. Både Danmark og USA har adgang til og kan gøre fælles brug af de aftalte anlæg og områder, bortset fra eventuelle dele af disse, der udtrykkeligt er reserveret til de amerikanske styrkers eksklusive adgang og brug.

Til støtte for disse aktiviteter og formål giver Danmark de amerikanske styrker tilladelse til at foretage adgangskontrol ved indgangen til de aftalte anlæg og områder eller dele af disse, som er stillet til rådighed for de amerikanske styrker til deres eksklusive brug, og til at koordinere adgangen til de aftalte anlæg og områder, der benyttes af både de amerikanske styrker og de danske væbnede styrker, med de danske myndigheder af sikkerhedshensyn. Der skal etableres procedurer til samarbejde om operationelle og sikkerhedsmæssige spørgsmål vedrørende adgang, herunder adgangskontrol, til de aftalte anlæg og områder.

Efter anmodning skal Danmark i rimeligt omfang bestræbe sig på at facilitere midlertidig, vederlagsfri adgang til og brug af privat og offentlig ejendom og anlæg (herunder veje, havne og flyvepladser), som ikke er omfattet af de aftalte anlæg og områder.

Amerikanske styrker m.v. kan udføre bygningsarbejde og foretage ændringer og forbedringer på de aftalte anlæg og områder med henblik på at understøtte de aftalte aktiviteter og formål. Danmark skal bestræbe sig i rimeligt omfang på at facilitere, at de amerikanske styrker kan gennemføre sådant arbejde ved at indhente de nødvendige danske godkendelser og tilladelser.

De amerikanske styrker kan efter konsultation mellem Danmark og USA, og under hensyntagen til begge parter synspunkter, transportere, præpositionere og opbevare forsvarsmateriel, forsyninger og udstyr

(”præpositioneret materiel”) på de aftalte anlæg og områder samt andre steder, som parterne måtte aftale i fællesskab. De amerikanske styrker skal på forhånd underrette de danske væbnede styrker om typer, mængder og leveringsplaner for sådant præpositioneret materiel, som de amerikanske styrker planlægger at transportere eller præpositionere på dansk territorium, samt hvilke amerikanske leverandører og danske leverandører, der står for leverancerne.

Det er alene de amerikanske styrker, der må benytte de amerikanske styrkers præpositionerede materiel og de anlæg eller dele af anlæg, der er udpeget til opbevaring af præpositioneret materiel. Det er alene de amerikanske styrker, der har kontrol over adgangen til, brugen af og råderetten over det præpositionerede materiel, og de amerikanske styrker har til enhver tid uindskrænket ret til at bortfjerne dette fra dansk territorium.

De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører skal have uhindret adgang til og brug af lagerfaciliteter til alt, hvad der har med forhåndsoplagring og opbevaring af præpositioneret materiel at gøre, herunder levering, forvaltning, inspektion, brug, vedligehold og bortfjernelse af sådant præpositioneret materiel, uanset om de pågældende lagerfaciliteter er de aftalte anlæg og områder. Luftfartøjer, køretøjer og skibe, der benyttes af de amerikanske styrker eller på disses vegne, har adgang til danske lufthavne og havne og andre aftalte steder til levering, opbevaring og vedligehold på samt bortfjernelse fra dansk territorium af de amerikanske styrkers præpositionerede materiel.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 5* om ejendomsret fastsætter, at ejendomsret til bygninger, ikke-flytbare konstruktioner og fastmonterede byggeelementer i de aftalte anlæg og områder forbliver dansk ejendom, også efter at eventuelle ændringer eller forbedringer er blevet udført af de amerikanske styrker. Alle sådanne bygninger, konstruktioner og byggeelementer, som opføres af de amerikanske styrker, vil tilhøre Danmark efter opførelsen, men må benyttes af de amerikanske styrker, indtil de amerikanske styrker ikke længere har behov herfor.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 6* om sikkerhed fastsætter, at Danmark skal træffe de foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre og beskytte de amerikanske styrker m.v., opmagasineret materiel og for at sikre og beskytte officielle amerikanske oplysninger. De danske og amerikanske militære myndigheder skal arbejde tæt sammen om at sørge for denne sikkerhed og beskyttelse.

I overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 10, kan de amerikanske styrker udøve alle rettigheder og beføjelser, der er nødvendige for de amerikanske styrkers brug, drift og forsvar af samt kontrol over de aftalte anlæg og områder, herunder iværksætte forholdsmæssige foranstaltninger til at opretholde eller genoprette orden og beskytte amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører og pårørende. De amerikanske styrker skal koordinere sikkerhedsplaner, herunder etablere samarbejdsprocedurer vedrørende sikkerhedsforanstaltninger, med de relevante myndigheder i Danmark.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 7* om ind- og udrejse fastsætter bl.a., at Danmark i overensstemmelse med NATO SOFA ikke kan stille krav om pas eller visum ved indrejse til og udrejse fra dansk territorium for medlemmer af styrken, som foreviser det nødvendige personlige identifikationskort og en gyldig marchordre. Danmark kan heller ikke stille krav om visum ved indrejse til og udrejse fra dansk territorium for medlemmer af det civile element, pårørende og amerikanske leverandører, som foreviser et gyldigt pas og et identifikationskort udstedt af det amerikanske forsvarsministerium, en marchordre eller en skriftlig bemyndigelse udstedt af den kompetente amerikanske myndighed. De amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er derudover fritaget for regler om registrering og kontrol af udlændinge.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 8* om logistisk støtte fastsætter, at danske myndigheder efter anmodning og under hensyntagen til egne nationale behov og tilgængelig kapacitet yder logistikstøtte til de amerikanske styrkers aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 9* om motorkøretøjer forpligter danske myndigheder til at respektere

gyldig registrering, inspektion og tilladelser, som er foretaget eller udstedt af amerikanske militære myndigheder og civile myndigheder i USA, for motorkøretøjer og påhængskøretøjer tilhørende de amerikanske styrker m.v.

Danske myndigheder skal efter anmodning, uden betaling eller inspektion, udstede militære nummerplader til amerikanske styrkers officielle køretøjer og påhængsvogne efter samme procedurer som dem, der gælder for de danske væbnede styrker.

Danske myndigheder skal derudover efter anmodning og uden betaling udstede nummerplader til motorkøretøjer og påhængsvogne, der ejes privat af medlemmer af de amerikanske styrker m.v. og anvendes til private formål, der ikke adskiller sig fra de nummerplader, der udstedes til den danske befolkning. Sådanne køretøjer, der er registreret i Danmark, skal undergå periodiske syn, og medlemmer af de amerikanske styrker m.v. er forpligtet til at respektere dansk lovgivning i forhold til motoransvarsforsikringsdækning for motorkøretøjer og påhængsvogne, der er privatejede og anvendes til private formål, mens de befinder sig på dansk territorium.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 10* om førerbeviser, autorisationer, erhvervsmæssige tilladelser m.v. fastsætter, at førerbeviser og andre tilladelser, som de amerikanske myndigheder har udstedt til et medlem af de amerikanske styrker eller en amerikansk leverandør, og som giver indehaveren ret til at benytte styrkens køretøjer, skibe eller luftfartøjer, er gyldige til sådan brug på dansk territorium. Også førerbeviser udstedt af amerikanske myndigheder til kørsel i private motorkøretøjer er gyldige i Danmark.

Danske myndigheder kan desuden ikke stille krav om, at medlemmer af de amerikanske styrker eller amerikanske leverandører skal være i besiddelse af erhvervsmæssige tilladelser udstedt af Danmark for at kunne levere tjenesteydelser i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 11* om flytning af luftfartøjer, skibe og køretøjer fastsætter bl.a., at luftfartøjer, skibe og køretøjer, som benyttes af de amerikanske styrker eller udelukkende benyttes på vegne af disse, frit kan indføres til, udføres fra og færdes på dansk territorium med respekt for relevante regler om sikkerhed og færdsel til vands, til lands og i luften. Der kan ikke ske ombordstigning eller inspektion af sådanne luftfartøjer, skibe og køretøjer uden USA's samtykke.

Luftfartøjer og skibe, der benyttes af de amerikanske styrker eller udelukkende benyttes på vegne af disse, er derudover fritaget for forskellige afgifter.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 12* om strafferetlig jurisdiktion fastsætter bl.a., at Danmark frafalder fortrinsretten til at udøve strafferetlig jurisdiktion over medlemmer af de amerikanske styrker for ikke tjenstlige lovovertrædelser på dansk territorium i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra c. De danske myndigheder kan dog i konkrete tilfælde af særlig vigtighed for Danmark vælge at tilbagekalde frafaldelsen ved afgivelse af en skriftlig erklæring over for de kompetente amerikanske militære myndigheder. De amerikanske militære myndigheder skal hurtigst praktisk muligt underrette de danske myndigheder om enhver sag, der er omfattet af artikel 12, stk. 1, bortset fra ved mindre lovovertrædelser.

Bestemmelsen fastsætter bl.a. også, at dansk retsforfølgning af medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende skal ske ved de almindelige domstole, og at det kræver samtykke fra medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende at retsforfølge dem uden deres tilstedeværelse. En attestering fra de relevante amerikanske militære myndigheder på dansk territorium om, at en handling eller undladelse foretaget af et medlem af de amerikanske styrker er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii, udgør et endeligt bevis herfor. Parternes kompetente myndigheder samarbejder om efterforskningen af påståede lovovertrædelser, ligesom det anerkendes, at Danmark har ret til at iværksætte relevante efterforskningsskridt ved påståede lovovertrædelser. Det er parternes hensigt at vedtage nødvendige gensidigt fastlagte procedurer til fremme af deres samarbejde i henhold til artikel 12.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 13* om varetægt og adgang fastsætter bl.a., at de danske myndigheder straks skal underrette de amerikanske militære myndigheder, når et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende bliver anholdt eller varetægtsfængslet af de danske myndigheder. De amerikanske militære myndigheder skal efter anmodning herom have øjeblikkelig adgang til den pågældende og har ret til at være til stede under hele sagens forløb, herunder ved de danske myndigheders afhøring af den pågældende.

Derudover skal et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende, som efterforskes eller venter på at blive stillet for retten af de danske myndigheder, efter anmodning fra de amerikanske militære myndigheder, forblive eller placeres under de amerikanske militære myndigheders kontrol, indtil sagen (herunder en eventuel ankesag) er endeligt afsluttet, og de danske myndigheder skal tage de nødvendige skridt for at sikre dette. I sådanne tilfælde skal de amerikanske militære myndigheder sikre, at medlemmet af styrken er til stede under sådanne sager, og efter bedste evne sikre, at et medlem af det civile element eller en pårørende er til stede under enhver sag ved de danske myndigheder, hvor den pågældendes tilstedeværelse er påkrævet.

Enhver periode, den pågældende har været frihedsberøvet af de danske myndigheder eller enhver periode, den pågældende har tilbragt i de amerikanske militære myndigheders varetægt, skal trækkes fra en fængselsstraf, som den pågældende måtte blive idømt i samme sag.

Hvis et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende idømmes fængselsstraf af en dansk domstol, afsones denne i en eller flere af den danske kriminalforsorgs institutioner, som Parterne har udpeget til dette formål, medmindre andet er aftalt mellem Parterne. Det er endvidere bl.a. aftalt, at de amerikanske militære myndigheder efter koordinering med de danske myndigheder skal have tilladelse til at besøge sådanne personer uden for normal besøgstid og yde dem bistand og støtte inden for en række områder.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 14* om disciplin fastsætter bl.a., at de amerikanske militære myndigheder, i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 10, er ansvarlige for at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker og kan oprette militærpolitienheder på de aftalte anlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede.

De amerikanske militære myndigheder kan derudover efter gensidigt fastlagte procedurer, og i koordination med repræsentanter fra danske myndigheder, tillade brugen af militærpolitienheder til at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker i områder tæt ved militæranlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 15* om retskrav fastsætter bl.a., at medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, ikke kan gøres til genstand for civile retskrav eller administrative sanktioner, der udspringer af handlinger eller undladelser begået af disse under udøvelsen af tjenstlige pligter. Sådanne krav kan fremlægges for de rette danske myndigheder og behandles i overensstemmelse med bestemmelserne i NATO SOFA artikel VIII.

Der kan ikke mod medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, afsiges udeblivelsesdom eller iværksættes foranstaltninger, som er i strid med disses interesser, når de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller lovligt fravær i at deltage i en sag, der ikke er en straffesag.

Der er i artikel 15 en særlig definition af ”det civile element”, som adskiller sig fra definitionen i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2. ”Det civile element” omfatter efter artikel 15 alle personer, som uanset nationalitet eller bopæl er ansat hos amerikanske myndigheder og som led i ansættelsen udøver tjenstlige pligter, der er pålagt af de amerikanske styrker, men omfatter ikke amerikanske leverandører, danske leverandører og ansatte hos sådanne leverandører eller hos ikke-kommercielle organisationer uanset deres nationalitet eller bopæl. Definitionerne i artikel 2 og artikel 15 adskiller sig således hovedsageligt ved,

at der i artikel 15 ikke stilles krav om den pågældendes nationalitets- eller bopælsforhold, eller at den pågældende er pårørende.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 16* om afgiftsfritagelser for officielle anskaffelser fastsætter bl.a., at anskaffelser foretaget af de amerikanske styrker eller på disses vegne i form af varer, materiel, forsyninger, tjenesteydelser, udstyr og andre ejendele, som sker med de amerikanske styrker som endelig slutbruger, skal forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller skal inkorporeres i effekter eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker, er fritaget for merværdiafgift ("moms"), salgsskatter, brugsskatter, punktafgifter og lignende skatter samt eventuelle skatter, der senere måtte erstatte disse.

For forsvarssamarbejdsaftalen gælder det gennemgående, at fritagelse for punktafgifter alene indrømmes for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug eller som fremgår af fakturaen.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 17* om skatte- og afgiftsfritagelser for personer fastsætter bl.a., at medlemmer af de amerikanske styrker ikke er pligtige at betale skatter, afgifter eller lignende, herunder moms, på dansk territorium for køb, ejerskab, besiddelse, brug og overdragelse, internt i styrken eller i forbindelse med dødsfald, af løsøre, der indføres til eller erhverves på dansk territorium til egen privat brug. Sådanne varer må i forhold til mængde ikke overstige et rimeligt omfang til privat brug og må ikke som følge af deres natur eller antal indikere, at de indkøbes til kommercielle formål. Disse fritagelser gælder også for pårørende.

Medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende, som på dansk territorium har eller bruger radio- og tv-modtageapparater samt enheder med mulighed for internetopkobling, er derudover fritaget for afgifter, licens, gebyrer og lignende vedrørende denne brug eller besiddelse.

Motorkøretøjer, der ejes af medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende, er desuden fritaget for dansk beskatning af besiddelse og brug af biler på danske veje, registreringsafgift og lignende, men ikke for betaling af vej-, bro- og tunnelafgift på samme måde som den almindelige danske befolkning.

Fritagelsen for indkomstskat i henhold til NATO SOFA artikel X gælder desuden indkomst, der oppebæres af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl i Danmark, og amerikanske leverandører og som hidrører fra ansættelse ved de organisationer, der er anført i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 3, og aktiviteter nævnt i aftalens artikel 21 og 22, samt fra kilder uden for Danmarks grænser.

Dansk lovgivnings bestemmelser vedrørende arbejdsgiveres og selvstændige erhvervsdrivendes pligt til at indeholde eller forudbetale indkomstskat og socialt sikringsbidrag gælder ikke for indkomst, der ikke er skattepligtig i Danmark.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 18* om indførsel og udførsel til officielle formål fastsætter bl.a., at det er tilladt at indføre varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele til dansk territorium, som indføres af de amerikanske styrker, er beregnet til slutbrug hos de amerikanske styrker eller på vegne af disse, herunder til understøttelse af militære velfærdstjenester, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21 og 22, skal bruges eller forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller skal inkorporeres i genstande eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker. Der opkræves ikke told, import-, registreringsafgifter eller lignende, herunder bl.a. brugsskatter, punktafgifter og moms i forbindelse med sådan indførsel. Derudover er udførsel af sådanne varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele fra dansk territorium fritaget for dansk eksporttold.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 19* om indførsel og udførsel til private formål fastsætter bl.a., at medlemmer af de amerikanske styrker og amerikanske leverandører under deres tjeneste på dansk territorium samt pårørende told- og skattefrit kan indføre personlige ejendele, møbler, et privat motorkøretøj pr. person, der er fyldt 18 år, og andre varer, der er beregnet til egen eller husstandens brug eller forbrug. Dette privilegium gælder ikke kun disse personers ejendele, men også varer, der sendes til dem



som gave eller leveres til dem som led i opfyldelsen af kontrakter med personer, der ikke er bosiddende på dansk territorium.

Disse varer m.v., og andre varer, der anskaffes skatte- og/eller afgiftsfrit, må ikke sælges eller på anden måde overdrages til personer på dansk territorium, som ikke selv er berettiget til at indføre disse toldfrit, medmindre overdragelsen er godkendt af de rette danske myndigheder. En sådan godkendelse er ikke nødvendig for gaver til velgørende formål. Det er slutmodtageren af varerne, der er ansvarlig for at betale eventuelle skyldige afgifter som følge af transaktioner med personer, der ikke er berettiget til at indføre sådanne varer. Medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører kan frit overdrage de i artikel 19, stk. 1 anførte ejendele internt blandt sig selv, og disse overdragelser er skatte- og/eller afgiftsfri. De amerikanske styrker fører en oversigt over sådanne overdragelser af skatte- eller afgiftsfrie produkter. De danske myndigheder skal godtage behørigt foretagne politianmeldelser af tyveri af told- og afgiftsfrie varer tilhørende medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører, og disse personer er således fritaget for at betale tolden eller afgifterne.

Medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører skal derudover ikke betale eksporttold og -afgifter ved genudførsel (eller udførsel) af eventuelle varer, som de har indført til (eller erhvervet på) dansk territorium under deres tjenesteophold.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 20* om toldbehandling fastsætter bl.a., at Danmark skal træffe alle hensigtsmæssige foranstaltninger for at sikre hurtig og smidig toldbehandling af effekter, der indføres til og udføres fra Danmark i henhold til aftalen, og at en eventuel toldkontrol gennemføres hurtigst muligt. Toldkontrol i henhold til aftalen skal gennemføres i overensstemmelse med procedurer, der aftales i fællesskab mellem de rette danske myndigheder og de amerikanske styrker. En eventuel toldkontrol, som de danske toldmyndigheder måtte udføre på indgående eller udgående personlige ejendele tilhørende medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende, sker, når ejendelene afleveres på eller afhentes fra den pågældendes bopæl eller efter gensidigt fastlagte procedurer.

Der foretages ikke kontrol af officielle amerikanske oplysninger, der indføres til og udføres fra dansk territorium.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 21* om militære velfærdstjenester fastsætter bl.a., at de amerikanske styrker på nærmere aftalte steder på dansk territorium kan etablere militære vareudsalg, dagligvareforretninger, andre udsalgssteder, messer, sociale aktivitets- og undervisningscentre samt fritidsområder, som kan benyttes af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og eventuelt andet nærmere aftalt autoriseret personel. De amerikanske militære myndigheder kan selv stå for ovennævnte militære velfærdstjenester eller indgå aftale med andre om at levere disse. Danmark kan for disse militære velfærdstjenester ikke stille krav om tilladelser, bevillinger, inspektion eller anden myndighedsregulering.

De amerikanske styrker kan derudover indgå aftale med finansielle institutioner om at drive bankvirksomhed og anden finansiell virksomhed på dansk territorium udelukkende til brug for de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

De samme officielle skatte- og afgiftsfritagelser, der gælder for de amerikanske styrker, gælder også for disse tjenester og organisationer. Tjenesterne og organisationerne drives i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning, og der kan ikke stilles krav om opkrævning eller betaling af skatter eller afgifter eller lignende gebyrer af sådanne tjenester og organisationer for aktiviteter forbundet med deres drift.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 22* om militære postkontorer fastsætter bl.a., at USA kan etablere, opretholde og drive militære postkontorer til brug for bl.a. de amerikanske styrker. Post, som indleveres på disse kontorer, kan frankeres med amerikanske frimærker, og de amerikanske styrkers officielle post er i overensstemmelse med NATO SOFA artikel XI, stk. 3, undtaget fra kontrol, undersøgelse og

beslaglæggelse. Toldkontrol af ikke-officiel post, der sendes med militærpost, sker i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 23* om valuta og veksling fastsætter, at de amerikanske styrker kan indføre, udføre og benytte amerikansk valuta samt finansielle instrumenter lydende på amerikansk valuta uanset beløb.

De amerikanske militære myndigheder kan til medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende udlevere og veksle valuta samt instrumenter lydende på valuta, der er gyldig i USA, Danmark, Eurozonen, og andre lande, i det omfang det måtte være nødvendigt i forbindelse med autoriseret rejseaktivitet, herunder rejser i forbindelse med tjenestefrihed.

Derudover kan medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende indføre og udføre amerikansk valuta samt instrumenter lydende på amerikansk valuta, samt udføre øvrige valutaer og instrumenter lydende på øvrige valutaer fra dansk territorium, forudsat at de pågældende amerikanske styrker eller pårørende enten selv har indført den pågældende valuta eller de pågældende instrumenter til dansk territorium eller har modtaget den pågældende valuta eller de pågældende instrumenter fra de amerikanske styrker.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 24* om ansættelser fastsætter bl.a., at de amerikanske styrker og de organisationer, som udfører militære velfærdstjenester, kan rekruttere og ansætte pårørende samt personer, som er autoriseret til at tage ansættelse på dansk territorium, og administrere disses ansættelsesforhold, og at der for pårørende ikke kan stilles krav om arbejdstilladelse.

Arbejdsvilkår fastsættes af de amerikanske styrker og organisationerne i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning under hensyntagen til gennemsnitlige lønniveauer og den arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning i Danmark, i det omfang dette ikke er uforeneligt med forsvarssamarbejdsaftalen eller de amerikanske styrkers militære behov. Løn, goder, tillæg og forhøjelser af disse beløb skal være i overensstemmelse med amerikansk lovgivning.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 25* om indgåelse af aftaler med leverandører fastsætter bl.a., at de amerikanske styrker kan indgå aftaler om levering af varer, materiel, forsyninger, udstyr og tjenesteydelser (herunder udførelse af bygningsarbejde) på dansk territorium uden begrænsninger i forhold til valg af, hvilken virksomhed, leverandør eller person, der skal foretage leverancen. De amerikanske styrker har til hensigt i videst muligt omfang og under forudsætning af at amerikansk lovgivning overholdes, at benytte sig af danske virksomheder som leverandører af varer, materiel, forsyninger, udstyr og tjenesteydelser.

Danmark må ikke stille de amerikanske styrker ringere end de danske væbnede styrker med hensyn til indkøb af varer og tjenesteydelser og ydelser fra forsyningsvirksomheder.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 26* om amerikanske leverandørers status fastsætter, at amerikanske leverandører i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker på dansk territorium ikke er omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår vilkår for deres leverandøraftale om udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker eller dansk lovgivning for så vidt angår krav om tilladelser til og registrering af virksomheder og selskaber. Amerikanske leverandører er desuden fritaget for al selskabsskat, der alene hidrører fra leveringen af varer eller tjenesteydelser til de amerikanske styrker eller opførelse af faciliteter for de amerikanske styrker. Amerikanske leverandører skal heller ikke pålægges nogen form for indkomst- eller overskudsskat af Danmark af den del af indkomsten eller overskuddet, som hidrører fra en kontrakt eller underleverandørkontrakt med de amerikanske styrker.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 27* om miljø, sundhed og sikkerhed fastsætter, at aftalen skal gennemføres på en måde, der er forenelig med hensynet til naturbeskyttelse i Danmark og menneskers sundhed og sikkerhed. USA vil respektere relevant dansk lovgivning på miljø-, sundheds- og sikkerhedsområdet i forbindelse med gennemførelsen af amerikansk politik. Danmark skal gennemføre love, regler

og standarder på miljø-, sundheds- og sikkerhedsområdet under behørig hensyntagen til de amerikanske styrkers, pårørendes og amerikanske leverandørers sundhed og sikkerhed.

De amerikanske styrker er forpligtet til at afgive de oplysninger, som er nødvendige for, at Danmark kan opfylde sine forpligtelser efter Baselkonventionen af 22. marts 1989 om kontrol med transport af farligt affald og bortskaffelse heraf.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 28* om forsyningstjenester og kommunikation fastsætter, at de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører skal gives adgang til at kunne bruge vand, elektricitet og andre offentlige forsyningstjenester på vilkår, herunder priser og takster, som ikke er mindre gunstige end dem, der under tilsvarende omstændigheder gælder for de danske væbnede styrker eller Danmark, og fritages for skatter eller andre offentlige gebyrer eller betalinger. De amerikanske styrker skal betale en forholdsmæssig andel af brugsudgifterne til disse forsyningstjenester.

Det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer. Dette omfatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål, og det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. Brug af frekvenser skal koordineres med Danmark, medmindre det ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald skal der ske underretning hurtigst muligt.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 29* om implementering og tvister fastsætter bl.a., at aftalen kan suppleres af implementeringsaftaler eller aftalte implementeringsordninger, og at tvister skal løses ved konsultationer og ikke afgøres ved domstolsbehandling.

Forsvarssamarbejdsaftalens *artikel 30* om ikrafttræden, ændringer og varighed fastsætter bl.a., at aftalen træder i kraft på datoen for den sidste udveksling af noter, der angiver at hver part har gennemført de interne procedurer, der er nødvendige.

Forsvarssamarbejdsaftalen er uopsigelig i 10 år og kan derefter opsiges af hver af parterne med 1 års varsel.

Færøerne og Grønland er ikke omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens *bilag A* omfatter de aftalte anlæg og områder de tre flyvestationer i Karup, Skrydstrup og Aalborg. Bilag A er en integreret del af aftalen, og de aftalte anlæg og områder kan ifølge aftalens artikel 30 ændres ved skriftlig aftale mellem parterne eller deres administrative repræsentanter.

### **3. Lovforslagets hovedpunkter**

#### *3.1. Lovgivningsmæssig implementering af forsvarssamarbejdsaftalen*

##### *3.1.1. Gældende ret*

Overenskomst mellem deltagerne i Den nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker af 19. juni 1951, jf. bekendtgørelse nr. 44 af 11. august 1955 i Lovtidende C, (NATO SOFA) regulerer den retlige status for et NATO-lands styrker, når de befinder sig på et andet NATO-lands territorium.

NATO SOFA indeholder bl.a. bestemmelser om kørekort, pas og visum, kontrol og registrering af udlændinge, våbenbesiddelse samt indførsel og -udførsel heraf, straffe- og disciplinærmyndighed, straf-feretligt samarbejde, herunder om efterforskning, anholdelse, varetægt og afsoning, kompetence til at udøve politimyndighed, behandling af erstatningskrav, indkøbsvilkår, ansættelser, adgang til lægehjælp, skattepligt samt told og valuta.

Med det formål at fremme sikkerheden og stabiliteten i hele Europa blev overenskomst om Partnerskab for Fred-samarbejdet (PfP-overenskomsten) vedtaget på NATO's topmøde i januar 1994. Til PfP-overens-

komsten hører to tillægsprotokoller af henholdsvis 19. juni 1995 og 19. december 1997. Pfp-overenskomsten henviser i det væsentligste til bestemmelserne i NATO SOFA, og indebærer dermed i praksis en territorial udvidelse af bestemmelserne i NATO SOFA til de Pfp-lande, som ikke er medlem af NATO.

NATO SOFA og Pfp-overenskomsten med tilhørende tillægsprotokoller er gennemført i dansk ret ved lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v. (herefter NATO-styrkeloven). NATO-styrkeloven blev senest ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999.

Det fremgår af NATO-styrkelovens § 1, stk. 1, at lovens §§ 2-5 gælder for fremmede styrker, der opholder sig i Danmark i henhold til overenskomst af 19. juni 1951 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker, protokol af 28. august 1952 om status for internationale militære hovedkvarterer oprettet i henhold til Den Nordatlantiske Traktat eller overenskomst af 19. juni 1995 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker med tillægsprotokol af samme dato og yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997. I det omfang amerikanske styrker opholder sig i Danmark, vil de således som udgangspunkt være omfattet af NATO-styrkelovens regler.

Det fremgår af NATO-styrkelovens § 2, at fremmede militære myndigheder kan udøve strafferetlig og disciplinær jurisdiktion på dansk territorium i det omfang og på de vilkår, der følger af de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster, som bl.a. omfatter NATO SOFA. De nærmere regler for afsenderlandets straffemyndighed findes i NATO SOFA artikel VII, som fastsætter afsenderlandets henholdsvis modtagerlandets adgang til at udøve straffe- og disciplinærmyndighed i modtagerlandet over medlemmer af en styrke, et civilt element og pårørende. NATO SOFA artikel VII, stk. 3, bestemmer i den forbindelse, hvem der har fortrinsret, når begge lande har adgang til at udøve straffemyndighed. Det fremgår i den forbindelse af stk. 3, litra c, at dersom det land, der har fortrinsret, beslutter sig til ikke at udøve jurisdiktion, skal det snarest muligt underrette det andet lands myndigheder herom. Myndighederne i det land, som har fortrinsret, skal endvidere velvilligt overveje en af myndighederne i det andet land fremsat anmodning om at ville frafalde denne ret i tilfælde, hvor det andet land anser et sådant afkald for særligt betydningsfuldt, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det bemærkes i øvrigt, at NATO SOFA artikel VII skal læses i lyset af, at fremmede troppeafdelinger under kommando ifølge almindeligt anerkendte folkeretlige grundsætninger er unddraget modtagerlandets jurisdiktion, hvilket er lagt til grund ved gennemførelsen af NATO SOFA i dansk ret, jf. Folketingstidende 1954-55, tillæg A, sp. 1681 f.

Det fremgår af NATO-styrkelovens § 3, at anholdelse af et afsenderlands militære eller civile medlemmer af en styrke eller sådanne medlemmers pårørende kan ske, når det begæres i anledning af sigtelse for et forhold, der er strafbart i henhold til afsenderlandets lovgivning, og for hvilket afsenderlandets militære myndigheder i henhold til de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster har adgang til at udøve jurisdiktion på dansk territorium, selv om den pågældende ikke sigtes for et forhold, der efter dansk ret er strafbart. Udlevering til afsenderlandets militære myndigheder skal i så fald ske uden ophold og senest inden 24 timer efter anholdelsen, jf. bestemmelsens stk. 2.

NATO-styrkelovens § 3 tilvejebringer den nødvendige hjemmel for gennemførelsen af NATO SOFA artikel VII, stk. 5, litra a, der fastslår, at modtager- og afsenderlandets myndigheder skal bistå hinanden med anholdelse af medlemmer af afsenderlandets styrke, civile elementer eller disses pårørende på modtagerlandets territorium samt udlevering til den myndighed, der skal udøve straffemyndighed.

NATO-styrkelovens § 4 indeholdt tidligere en særlig bestemmelse om retshjælp, der gjorde retsplejelovens regler om bl.a. vidnepligt, vidneindkaldelse og vidnegodtgørelse anvendelige med hensyn til vidneførsel for en fremmed domstol, der i overensstemmelse med NATO SOFA virkede på dansk område. Det er ved ophævelsen af § 4 ved § 1, nr. 5, i lov nr. 201 af 7. april 1999 lagt til grund, at de almindeligt gældende regler med hensyn til retshjælp finder anvendelse også i relation til retshjælpsforpligtelserne i relation til NATO SOFA. Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 5, i ændringsloven til NATO-styrke-

loven, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, L 159 som fremsat, side 3541. Det følger af de almindeligt gældende regler med hensyn til retshjælp, at straffeprocessuelle tvangsindgreb til brug for straffesager i udlandet gennemføres ved danske domstole i medfør af retsplejeloven eller lovens analogi. Det samme gælder bl.a. pligtmæssig afgivelse af vidneforklaringer til brug for straffesager i udlandet.

Det fremgår af NATO-styrkelovens § 5, stk. 1, at den, som røber eller videregiver meddelelse om hemmeligheder vedrørende fremmede militære styrker, der befinder sig på dansk statsområde og omfattes af de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster, straffes, for så vidt det angår forhold, hvorpå styrkernes eller nogen af overenskomstdeltagernes sikkerhed beror, som for overtrædelse af borgerlig straffelov § 109.

Af NATO-styrkelovens § 5, stk. 2, fremgår det, at den, som forfalsker, ødelægger eller bortskaffer noget dokument eller anden genstand, der er af sikkerhedsmæssig betydning for sådanne militære styrker som nævnt i stk. 1 eller for nogen af overenskomstdeltagerne, straffes som for overtrædelse af borgerlig straffelov § 110.

Af NATO-styrkelovens § 5, stk. 3, fremgår det, at som for overtrædelse af borgerlig straffelov § 110 a straffes den, der foretager nogen af de der nævnte handlinger med hensyn til militære forsvarsanlæg m.v., der tilhører eller benyttes af sådanne militære styrker, som er omfattet af de i § 1, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte aftaler eller med hensyn til bestemmelser om sådanne styrkers mobilisering eller andet krigsberedskab.

Det fremgår af NATO-styrkelovens § 6, at forsvarsministeren kan fraskrive sig erstatningskrav og afholde udgifter til erstatninger, hvor dette følger af forpligtelser i de overenskomster, der er nævnt i § 1, stk. 1, eller af tilsvarende forpligtelser i andre af Danmark tiltrådte overenskomster om fastlæggelse af status for fremmede styrker, der modtages på dansk territorium, eller for udsendte danske styrker.

### *3.1.2. Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

#### *3.1.2.1. Amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark*

Forsvarssamarbejdsaftalen supplerer de vilkår og betingelser, der er fastsat i NATO SOFA, samt regulerer de amerikanske styrkers, deres pårørendes og amerikanske leverandørers tilstedeværelse på dansk territorium. NATO SOFA, som er gennemført i dansk ret ved lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), vil således fortsat være gældende for forhold vedrørende amerikanske styrkers og deres pårørendes tilstedeværelse i Danmark i det omfang, der ikke er fastsat særskilt regulering i forsvarssamarbejdsaftalen.

Henset til, at forsvarssamarbejdsaftalen vil få en væsentlig praktisk betydning for amerikanske styrkers tilstedeværelse og opgavevaretagelse i Danmark samt samarbejdet mellem det amerikanske og det danske Forsvar herom, finder Forsvarsministeriet det rigtigst, at der i lovteksten indsættes en selvstændig hjemmel for amerikanske styrkers adgang til at udføre opgaver i Danmark efter forsvarssamarbejdsaftalen.

Det foreslås på den baggrund, at amerikanske styrker på de vilkår og i det omfang, det er aftalt i forsvarssamarbejdsaftalen, kan udføre militære opgaver på dansk territorium. Disse opgaver vil omfatte bl.a. udstationering af personel, opbevaring af militært materiel og udstyr, vedligeholdelse, træning m.v.

Amerikanske styrker vil i den forbindelse få adgang til at bestemme og håndhæve adgang til de aftalte anlæg og områder eller dele af disse, som er stillet til rådighed for de amerikanske styrker til deres eksklusive brug, herunder at ekskludere personer fra at få adgang til områderne (etablering og håndhævelse af adgangskontrol), jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 3, stk. 2. Amerikanske styrker vil også få adgang til at udøve alle rettigheder og beføjelser, der er nødvendige for de amerikanske styrkers brug, drift og forsvar af samt kontrol over de aftalte anlæg og områder, herunder at iværksætte forholdsmæssige foranstaltninger til at opretholde eller genoprette orden og beskytte amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører og pårørende, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 6, stk. 2.

Det bemærkes, at det i forsvarssamarbejdsaftalen er forudsat, at der vil være en løbende koordinering mellem danske og amerikanske myndigheder om de amerikanske styrkers sikkerhedsforanstaltninger i Danmark. Som led heri forudsættes det, at der foretages koordinering med alle relevante danske fagmyndigheder med henblik på at sikre den nødvendige inddragelse, og at der i den forbindelse tilrettelægges nærmere procedurer herfor.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at den foreslåede bestemmelse ikke rejser spørgsmål i forhold til det uskrevne grundlovsforbud, hvorefter danske myndigheder som udgangspunkt anses for at være enekompetente til at udøve myndighedsbeføjelser inden for dansk territorium. Forsvarsministeriet har ved vurderingen lagt vægt på, at de amerikanske styrker efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 6, stk. 2, skal koordinere sikkerhedsplaner, herunder etablere samarbejdsprocedurer vedrørende sikkerhedsforanstaltninger, med de relevante myndigheder i Danmark. Danske myndigheder har således en kontrol med, hvordan sikkerhedsplanerne udmøntes i praksis, ligesom det amerikanske militær i almindelighed vil skulle samarbejde med danske myndigheder om konkrete sikkerhedsforanstaltninger.

Forsvarsministeriet har derudover lagt vægt på, at en magtudøvelse ikke vil rejse spørgsmål i forhold til det uskrevne grundlovsforbud, hvis det sker inden for rammerne af nødret og nødværge, jf. straffelovens §§ 13 og 14.

Forsvarsministeriet har desuden lagt vægt på, at der i praksis findes lignende ordninger på forsvarsområdet, som bestemmelsen skal fortolkes i overensstemmelse med. Det fremgår således af NATO SOFA artikel VII, stk. 10, litra a, at en NATO-styrkes militærpoliti kan træffe alle behørigte foranstaltninger til at sikre opretholdelsen af orden og sikkerhed i lejre, anlæg og andre områder, hvor en styrkes opstillede enheder eller formationer befinder sig. Det fremgår endvidere af samme artikels litra b, at udenfor disse områder skal sådant militærpoliti kun udøve sin virksomhed i henhold til aftale med modtagerlandets myndigheder, i samarbejde med disse myndigheder, og kun i det omfang sådan virksomhed er nødvendig for opretholdelsen af disciplin og orden blandt styrkens medlemmer.

Der henvises til lovforslagets § 1 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.2. Disciplinær jurisdiktion*

Af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 14, stk. 1, fremgår det, at de amerikanske militære myndigheder, i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 10, er ansvarlige for at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker og kan oprette militærpolitienheder på de aftalte anlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede. Hvis de aftalte anlæg og områder benyttes i fællesskab med de danske væbnede styrker, skal de relevante amerikanske og danske myndigheder koordinere aktiviteter med hinanden, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 14, stk. 2.

Idet det anerkendes, at Danmark har den suveræne retshåndhævende myndighed på dansk territorium, kan de amerikanske militære myndigheder efter gensidigt fastlagte procedurer, og i koordination med repræsentanter fra danske myndigheder, tillade brugen af militærpolitienheder til at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker i områder tæt ved militæranlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 14, stk. 3. Det forudsættes, at der som led heri foretages koordinering med det danske politi, og at der i den forbindelse tilrettelægges de nærmere procedurer.

Henset til, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 14, stk. 3, udgør en udvidelse af reglerne om disciplinær jurisdiktion i NATO SOFA, som er gennemført i § 2 i lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), finder Forsvarsministeriet det rigtigst, at der i lovteksten indsættes en selvstændig hjemmel for de amerikanske militære myndigheders adgang til efter forsvarssamarbejdsaftalen at udøve disciplinær jurisdiktion i Danmark over for medlemmer af de amerikanske styrker.

Der henvises til lovforslagets § 2 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.3. Erstatningskrav og administrative sanktioner*

Af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 1, følger det, at medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, ikke skal kunne gøres til genstand for civile retskrav eller administrative sanktioner, der udspringer af handlinger eller undladelser begået af disse under udøvelsen af tjenstlige pligter, og at sådanne krav i stedet skal kunne fremlægges for de rette danske myndigheder og behandles i overensstemmelse med bestemmelserne i NATO SOFA artikel VIII.

Det foreslås på den baggrund, at forsvarsministeren vil skulle udbetale godtgørelse eller erstatning, hvis medlemmer af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark forvolder skader, som efter dansk ret er godtgørelsesberettigende eller medfører erstatningspligt. Forsvarsministeren vil endvidere skulle udbetale krav på pengebeløb, der følger af administrative sanktioner, som medlemmer af de amerikanske styrker er blevet pålagt som led i udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark.

Forsvarsministeren kan efter forsvarssamarbejdsaftalen opkræve en forholdsmæssig regres fra de amerikanske militærmyndigheder i overensstemmelse med de i NATO SOFA specificerede regler om den nærmere fordeling af udbetalte erstatningsbeløb.

Der henvises til lovforslagets § 3 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.4. Lovligt forfald i sager, der ikke er straffesager*

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 1. pkt., fastsætter, at der ikke mod medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, kan afsiges udeblivelsesdom eller iværksættes foranstaltninger, som er i strid med disses interesser, når de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller lovligt fravær i at deltage i en sag, der ikke er en straffesag.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 2. pkt., fastsætter, at hvis bestemmelsen i artikel 15, stk. 4, 1. pkt., medfører en ugrundet forsinkelse af en sag, der ikke er en straffesag, skal de amerikanske militære myndigheder efter anmodning fra de danske myndigheder straks be- eller afkræfte, om den pågældende fortsat er forhindret i at deltage på grund af tjenstlige pligter eller lovligt fravær, og oplyse over for de danske myndigheder, hvornår den pågældende forventes at være tilbage.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 1. pkt., bør gennemføres ved lov.

Efter gældende ret tilkommer det i vidt omfang den kompetente ret skønsmæssigt at vurdere, om udeblivelse skal tillægges udeblivelsesvirkning, eller om der er tale om lovligt forfald. Det kan efter Forsvarsministeriets vurdering derfor ikke udelukkes, at den kompetente ret i en given situation omfattet af artikel 15, stk. 4, 1. pkt., finder, at der kan tillægges udeblivelsesvirkning over for et medlem af de amerikanske styrker, herunder det civile element, uanset at medlemmets udeblivelse skyldes tjenstlige pligter eller lovligt fravær.

På denne baggrund vurderer Forsvarsministeriet, at Danmarks forpligtelser efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 1. pkt., ikke kan rummes inden for gældende ret, og at det for at sikre overholdelse af forpligtelserne er nødvendigt at indføre en hjemmel, der gennemfører forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 1. pkt.

Det foreslås på den baggrund, at der i loven medtages en bestemmelse, hvorefter der i sager ved domstolene, der ikke er straffesager, ikke kan afsiges udeblivelsesdom eller træffes afgørelse om anden udeblivelsesvirkning over for medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, hvor de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller har lovligt fravær.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 1. pkt., hvoraf det fremgår, at der ikke mod medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, kan afsiges udeblivelsesdom eller iværksættes foranstaltninger, som er i strid med disses interesser, når de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller lovligt fravær i at deltage i en sag, der ikke

er en straffesag. De nævnte foranstaltninger vil i en dansk sammenhæng således omfatte afsigelse af udeblivelsesdom eller enhver afgørelse om anden udeblivelsesvirkning.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte alle typer sager ved domstolene, der ikke er straffesager, herunder civile retssager i alle instanser, fogedsager, dødsboskiftesager, ægtefælleskiftesager m.v. Bestemmelsen vil medføre, at der i disse sager over for medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, ikke kan afsiges udeblivelsesdom eller træffes afgørelse om anden udeblivelsesvirkning, hvis medlemmerne er midlertidigt forhindret i at deltage i sagen af deres tjenstlige pligter eller lovligt fravær.

Bestemmelsen omfatter i tillæg til afsigelse af udeblivelsesdom enhver form for retsvirkning i tilfælde af udeblivelse, herunder f.eks. afvisning af genoptagelse af en civil sag efter retsplejelovens § 367, stk. 2, eller anvendelse af tvangsmidler i medfør af retsplejelovens § 178, hvis et medlem af de amerikanske styrker, herunder det civile element, er indkaldt som vidne i en sag ved domstolene, der ikke er en straffesag. Det er i den forbindelse underordnet, om den bestemmelse om udeblivelse, der ellers ville kunne finde anvendelse, indeholder hjemmel til at foretage en vurdering af, om der er tale om lovligt forfald eller særlige omstændigheder, der medfører, at der skal ses bort fra udeblivelsen.

Efter den foreslåede bestemmelse er det et krav, at retten finder det godtgjort, at medlemmets udeblivelse skyldes, at medlemmet midlertidigt er forhindret i at møde, overholde en frist eller deltage i sagen på anden vis som følge af tjenstlige pligter eller lovligt fravær som f.eks. sygdom.

Det bemærkes, at hvis ovenstående bestemmelse medfører en ugrundet forsinkelse af en sag, der ikke er en straffesag, følger det af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 2. pkt., at de amerikanske militære myndigheder efter anmodning fra de danske myndigheder straks skal be- eller afkræfte, om den pågældende fortsat er forhindret i at deltage på grund af tjenstlige pligter eller lovligt fravær, og oplyse over for de danske myndigheder, hvornår den pågældende forventes at være tilbage.

I forbindelse med behandlingen af en sag ved domstolene, der ikke er en straffesag, vil retten således kunne rette henvendelse til Forsvarsministeriet, som vil kunne anmode de amerikanske militære myndigheder om de pågældende oplysninger.

Der henvises til lovforslagets § 4 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.5. Straffesagens behandling m.v.*

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 3, fastsætter, at dansk retsforfølgning af medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende skal ske ved de almindelige domstole.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 4, fastsætter, at det kræver samtykke fra medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende at retsforfølge dem uden deres tilstedeværelse.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 5, fastsætter, at en attestering fra de relevante amerikanske militære myndigheder på dansk territorium om, at en handling eller undladelse foretaget af et medlem af de amerikanske styrker er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii, udgør et endeligt bevis herfor.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 6, fastsætter, at parternes kompetente myndigheder samarbejder om efterforskningen af påståede lovovertrædelser som anført i NATO SOFA artikel VII, stk. 6, litra a, samt at parterne anerkender, at Danmark har ret til at iværksætte relevante efterforskningsmæssige skridt ved påståede lovovertrædelser.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 7, fastsætter, at det er parternes hensigt at vedtage nødvendige gensidigt fastlagte procedurer til fremme af deres samarbejde i henhold til artikel 12.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 2. pkt. fastsætter en ret for de amerikanske militære myndigheder til efter anmodning at få adgang til et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende,



der er anholdt eller varetægtsfængslet af de danske myndigheder, og til at være til stede under hele sagens forløb, herunder ved de danske myndigheders afhøring af den pågældende.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 4, vil skulle gennemføres ved lov. Aftalens bestemmelse indebærer således, at sager mod de i artikel 12, stk. 4, nævnte personer ikke kan gennemføres uden deres tilstedeværelse, medmindre de samtykker heri, uanset om Danmark forfølger forholdet eller konkret vælger at tilbagekalde frafaldelsen heraf i henhold til aftalens artikel 12, stk. 1. Det er forventningen, at de amerikanske militære myndigheder vil sikre, henholdsvis bestræbe sig på, at den pågældende er til stede under enhver sag ved de danske myndigheder, herunder navnlig hvis den pågældende forsøger at unddrage sig strafforfølgning. Når den pågældende er under de amerikanske militære myndigheders kontrol, fremgår dette udtrykkeligt af aftalens artikel 13, stk. 2. Aftalens artikel 12, stk. 4, forudsætter imidlertid, at retsplejelovens §§ 855 og 897 fraviges for de i artikel 12, stk. 4, nævnte personer.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 5, bør gennemføres ved lov. Aftalens bestemmelse indebærer, at de amerikanske militære myndigheders vurdering af, om en påstået lovovertrædelse er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter, skal lægges til grund af de danske myndigheder. Dette følger ikke af NATO SOFA.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 7, vil kunne gennemføres uden lovændringer, men at det desuagtet er hensigtsmæssigt med en bemyndigelsesbestemmelse. Der henvises til lovforslagets afsnit 3.1.2.7.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 2. pkt., vil skulle gennemføres ved lov. Bestemmelsen er en udvidelse af den gældende ordning efter NATO SOFA artikel VII, stk. 9, litra g, som kun fastsætter et krav om, at den pågældende får forbindelse med en repræsentant for regeringen i afsenderlandet. Om denne repræsentant må overvære sagens retlige behandling er betinget af, at retsplejereglerne tillader det. Begrænsninger heri kan følge af reglerne om dørlukning. Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 2. pkt., har de amerikanske militære myndigheder derimod efter anmodning adgang til den pågældende samt ret til at være til stede under hele sagens behandling. Sidstnævnte omfatter sagens retlige behandling, uanset om retsplejereglerne tillader det. Bestemmelsen afskærer dermed det skøn, som retten er overladt efter retsplejelovens § 29 e. Det er derfor Forsvarsministeriets vurdering, at det er hensigtsmæssigt at gennemføre aftalebestemmelsen ved lov for så vidt angår retsmøder. For så vidt angår adgang til medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende, når disse er i ministerielt underliggende myndigheders varetægt, f.eks. kriminalforsorgen eller politiet, vil der kunne fastsættes administrative forskrifter, herunder efter den foreslåede bestemmelse om, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12 og 13, jf. lovforslagets afsnit 3.1.2.7 og 3.1.2.8.

Det foreslås på den baggrund, at der i loven medtages en bestemmelse, hvorefter hovedforhandling i sager, hvor medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er tiltalt for en lovovertrædelse, kun kan gennemføres i de nævnte personers fravær, hvis de har samtykket heri.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at retsplejelovens §§ 855 og 897 fraviges for medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende i henhold til forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 4.

Det foreslås desuden, at der i loven medtages en bestemmelse, hvorefter en attestering fra de relevante amerikanske militære myndigheder på dansk territorium i det i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 5, angivne omfang skal lægges til grund af de danske myndigheder.

Det følger af NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii, at når begge lande har adgang til at udøve straffemyndighed, skal afsenderlandet have fortrinsret dertil over et medlem af en styrke eller et civil element for lovovertrædelser, der hidrører fra enhver handling eller undladelse begået under udøvelsen af tjenstlige pligter. Attesteringen vil således alene skulle anvendes til at afgøre, hvorvidt de amerikanske

militære myndigheder har fortrinsret til at udøve straffemyndighed i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii.

Det foreslås endvidere, at der indføres en lovbestemmelse, hvorefter de amerikanske militære myndigheder har ret til efter anmodning at overvære ethvert retsmøde i straffesager, som medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er indkaldt til.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de amerikanske militære myndigheder herefter vil have ret til at overvære retsmøder, som medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er indkaldt til, i henhold til forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 2. pkt. Den foreslåede ordning indebærer dog ikke, at det er en forudsætning for, at de pågældende retsmøder kan afholdes, at de amerikanske militære myndigheder er tilstede.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære en fravigelse af retsplejelovens regler om dørlukning, hvorefter retsmøder afholdt for lukkede døre kun må overværes af andre end dem, der har med sagen at gøre, med tilladelse fra rettens formand, jf. retsplejelovens § 29 e.

Der henvises til lovforslagets §§ 5, 6 og 9 samt bemærkningerne hertil.

#### *3.1.2.6. Afkortning af fængselsstraf*

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 3, skal enhver periode, et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende har været frihedsberøvet af de danske myndigheder, eller enhver periode, den pågældende har tilbragt i de amerikanske militære myndigheders varetægt, trækkes fra en fængselsstraf, som den pågældende måtte blive idømt i samme sag.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 3, bør gennemføres ved lov.

Aftalens bestemmelse fastsætter et krav om afkortning af fængselsstraf uanset karakteren af frihedsberøvelsen udøvet af de danske myndigheder eller varetægten udøvet af de amerikanske militære myndigheder.

Enhver periode, et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende har været frihedsberøvet af de danske myndigheder, vil efter straffelovens § 86, stk. 1, som udgangspunkt skulle afkortes i en fængselsstraf, den pågældende måtte blive idømt i samme sag. Det samme gælder dog ikke nødvendigvis for enhver periode tilbragt i de amerikanske militære myndigheders varetægt. Hvorvidt tid tilbragt i denne varetægt vil skulle fradrages i en fængselsstraf vil formentlig skulle vurderes efter straffelovens § 86, stk. 5, eller dennes analogi, der overlader skønnet til retten. Eftersom forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 3, fastsætter et krav om afkortning af fængselsstraffen, er det Forsvarsministeriets vurdering, at bestemmelsen bør gennemføres ved lov.

Det foreslås på den baggrund, at der i loven medtages en bestemmelse, hvorefter enhver periode, hvori medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende som led i strafforfølgning her i landet har været frihedsberøvet eller i de amerikanske militære myndigheders varetægt, afkortes i deres idømte fængselsstraf i samme sag.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fængselsstraffe afkortes i det i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 3, angivne omfang. Det indebærer, at der automatisk vil skulle afkortes et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen eller varetægten har varet, i den idømte fængselsstraf i samme sag. Udgangspunkt for beregningen af fradraget er tidspunktet for frihedsberøvelsen eller varetægtens iværksættelse, hvilket almindeligvis vil være anholdelsestidspunktet.

Det forudsættes, at medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende ikke dermed vil blive stillet dårligere end danske statsborgere under tilsvarende omstændigheder. Retten vil således efter en konkret vurdering kunne forhøje fradraget i den idømte fængselsstraf, der ellers ville blive udmålt efter den foreslåede bestemmelse. Det indebærer f.eks., at hvis et medlem af de amerikanske styrker eller pårørende

har været isolationsfængslet, vil fradraget skulle forhøjes på tilsvarende vis, som hvis forholdet var blevet vurderet efter straffelovens § 86, stk. 1, 3. pkt.

Det foreslås, at retten træffer afgørelse om afkortningens længde.

Det forudsættes, at kriminalforsorgen vil skulle påse, at afkortning finder sted i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.7. Straffemyndighed*

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 1 og 2, fastsætter, i hvilket omfang Danmark frafalder sin fortrinsret til at udøve straffemyndighed, samt hvordan og hvornår et tilbagekald af frafaldelsen kan ske.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 1, 1. pkt., anerkender Danmark den særlige vigtighed af, at de amerikanske militære myndigheder har den disciplinære myndighed over medlemmer af de amerikanske styrker, og den betydning, som denne disciplinære myndighed har for styrkernes operationelle beredskab.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 1, 2. pkt., gør Danmark brug af sin suveræne ret til at frafalde sin fortrinsret til at udøve straffemyndighed over medlemmer af de amerikanske styrker for ikke-tjenstlige lovovertrædelser på dansk territorium i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra c.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 1, 3. pkt., kan danske myndigheder i konkrete tilfælde af særlig vigtighed for Danmark vælge at tilbagekalde frafaldelsen. Tilbagekaldelsen af frafaldelsen sker ved afgivelse af en skriftlig erklæring over for de kompetente amerikanske myndigheder senest 30 dage efter modtagelse af underretningen om sagen.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 2, skal de amerikanske militære myndigheder hurtigst praktisk muligt underrette de danske myndigheder om enhver sag, der er omfattet af artikel 12, stk. 1, bortset fra ved mindre lovovertrædelser.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 7, fastsætter, at det er parternes hensigt at vedtage nødvendige gensidigt fastlagte procedurer til fremme af deres samarbejde i henhold til artikel 12.

NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra c, giver allerede hjemmel til, at Danmark kan frafalde sin fortrinsret efter denne artikel, og lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), fastlægger ikke, hvordan denne adgang skal udøves. Der er efter Forsvarsministeriets vurdering ikke noget til hinder for, at Danmark generelt og på forhånd kan frafalde fortrinsretten, således at Danmark for den enkelte sag konkret skal meddele, om man ønsker at tilbagekalde frafaldelsen. Et sådant frafald af fortrinsret sker ved forsvarssamarbejdsaftalens ikrafttræden, jf. forsvarssamarbejdsaftalens art. 30, stk. 1.

Det er på den baggrund Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 1 og 2, vil kunne gennemføres uden lovændringer, men at det desuagtet er hensigtsmæssigt, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at kunne fastsætte nærmere regler om den praktiske gennemførelse. Det fremgår også af artikel 12, stk. 7, at det er parternes hensigt at vedtage nødvendige gensidigt fastlagte procedurer til fremme af deres samarbejde i henhold til artikel 12. Det kan ikke udelukkes, at regler herom bør fastlægges i eller kræver ændringer af administrative forskrifter.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12 medfører ikke, at USA tildeles kompetence til at udøve straffemyndighed, som ikke allerede har hjemmel i NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra c. Danske myndigheder har således bl.a. fortsat udelukkende (eksklusiv) straffemyndighed over lovovertrædelser, som alene er strafbare efter dansk lovgivning, men ikke amerikansk, selv med hensyn til medlemmer af de amerikanske styrker. Danske myndigheder har endvidere fortsat som udgangspunkt straffemyndighed over

pårørende til medlemmer af de amerikanske styrker samt personer, der er statsborgere i eller har fast bopæl i Danmark, medmindre de er medlemmer af de amerikanske styrker.

Det foreslås på den baggrund, at der i loven indsættes en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12.

Den foreslåede ordning vil indebære, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om f.eks. fremgangsmåden for et tilbagekald af frafaldelsen af fortrinsretten til at udøve straffemyndighed eller eventuelle gensidigt fastlagte procedurer til fremme af aftaleparternes samarbejde i henhold til forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12.

Der henvises til lovforslagets § 8 samt bemærkningerne hertil.

### 3.1.2.8. Varetægt

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 1. pkt., fastsætter en underretningspligt for de danske myndigheder, når et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende bliver anholdt eller varetægtsfængslet.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, fastsætter regler om parternes pligt og adgang til at have et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende i sin varetægt under sagens forløb, herunder med henblik på at stille den pågældende for retten.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 1. pkt., skal et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende, som efterforskes eller venter på at blive stillet for retten af de danske myndigheder, efter anmodning fra de amerikanske militære myndigheder forblive eller placeres under deres kontrol, indtil sagen (herunder en eventuel ankesag) er endeligt afsluttet. Det fremgår, at den nærmere ordning sker i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 2. pkt., skal de amerikanske militære myndigheder sikre, at et medlem af styrken er til stede under straffesagens behandling, og efter bedste evne sikre det samme for et medlem af det civile element eller en pårørende.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 3. og 4. pkt., vil de amerikanske militære myndigheders forpligtelser efter aftalens artikel 13, stk. 2, 2. pkt., bortfalde ét år efter retssagens indledning, medmindre fristen i særlige tilfælde forlænges efter aftale mellem de danske myndigheder og amerikanske militære myndigheder.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 1. pkt., vil kunne gennemføres uden lovændringer, men at det desuagtet er hensigtsmæssigt, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte nærmere regler om den praktiske gennemførelse. Det kan ikke udelukkes, at regler herom bør fastlægges i eller kræver ændringer af administrative forskrifter.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 1. pkt., fastsætter en underretningspligt, der i hovedtræk svarer til den gældende efter NATO SOFA artikel VII, stk. 5, litra b. Begrebet arrestation, som det er anvendt i NATO SOFA artikel VII, stk. 5, litra b, må antages at omfatte både anholdelse og varetægtsfængsling. Det forudsættes således, at de amerikanske militære myndigheder fortsat straks underrettes, når et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende bliver anholdt eller varetægtsfængslet.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 1. pkt., vil kunne gennemføres uden lovændringer, men at det desuagtet er hensigtsmæssigt, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte nærmere regler om den praktiske gennemførelse. Det fremgår også af artikel 13, stk. 2, 1. pkt., at det er parternes hensigt at vedtage gensidigt fastlagte procedurer for den praktiske gennemførelse af bestemmelsen. Det kan ikke udelukkes, at regler herom bør fastlægges i eller kræver ændringer af administrative forskrifter.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 1. pkt., kan medføre, at danske myndigheder afskæres fra at varetægtsfængsle et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende, hvis de amerikanske militære myndigheder anmoder om at overtage kontrollen af den pågældende person, selvom Danmark udøver straffemyndighed i den konkrete sag. En anmodning herom vil i praksis indebære, at anklagemyndigheden afstår fra at anmode retten om at træffe afgørelse om varetægtsfængsling af den pågældende. Det bemærkes i den forbindelse, at retten kun kan træffe afgørelse om varetægtsfængsling efter anmodning fra anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 764.

Hvis den pågældende allerede er varetægtsfængslet, vil en anmodning i praksis indebære, at anklagemyndigheden eller politiet løslader den pågældende. Der henvises til retsplejelovens §§ 764 og 766 samt betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt, side 74. Det bemærkes, at denne ordning efter Forsvarsministeriets opfattelse ikke vil udgøre amerikansk myndighedsudøvelse på dansk grund, idet placeringen under amerikansk kontrol, som det fremgår ovenfor, ikke vil have karakter af en varetægtsfængsling eller øvrig myndighedsudøvelse, og at en sådan ordning kan derfor gennemføres inden for rammerne af grundloven.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at det er hensigtsmæssigt, at justitsministeren bemyndiges til efter forhandling med forsvarsministeren at fastsætte nærmere regler om den praktiske gennemførelse af forsvassamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 2. pkt. Det kan ikke udelukkes, at regler herom bør fastlægges i eller kræver ændringer af administrative forskrifter.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, 2. pkt., indebærer, at de amerikanske militære myndigheder skal sikre, at et medlem af styrken, som er under deres kontrol, jf. bestemmelsens 1. pkt., er til stede under enhver sag ved de danske myndigheder, hvor dette er påkrævet, f.eks. til retsmøder. Denne tilstedeværelse vil for så vidt angår et medlem af det civile element eller en pårørende skulle sikres efter bedste evne. Det forudsættes, at de amerikanske militære myndigheder vil koordinere og være i dialog med politiet og anklagemyndigheden herom, ligesom der vil kunne etableres gensidigt fastlagte procedurer for samarbejdet herom. De amerikanske militære myndigheder vil kunne anvende de beføjelser, der følger af amerikansk ret, til at sikre den pågældendes tilstedeværelse. Det bemærkes i den forbindelse, at de amerikanske militære myndigheder ikke har samme beføjelser over for medlemmer af det civile element eller pårørende som over for militærpersonel. Det bemærkes desuden, at de amerikanske militære myndigheder fortsat skal samarbejde med de danske myndigheder om efterforskning af påståede lovovertrædelser i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 6, litra a, herunder ved at foretage alle nødvendige undersøgelser af lovovertrædelser og med at indsamle og forelægge bevismateriale, herunder foretage beslaglæggelse og, hvor der er anledning dertil, udlevere ting, der har forbindelse med en lovovertrædelse.

Det foreslås på den baggrund, at der i loven medtages en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren efter aftale med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om den praktiske gennemførelse af forsvassamarbejdsaftalens artikel 13.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil indebære, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om f.eks. underretning af de amerikanske militære myndigheder, adgang for de amerikanske militære myndigheder til personer, der er frihedsberøvet af danske myndigheder, den nærmere udmøntning af forsvassamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, samt eventuelle gensidigt fastlagte procedurer til fremme af parternes samarbejde i henhold til aftalens artikel 13.

Der henvises til lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.9. Skatte-, told- og afgiftsområdet*

Med forsvassamarbejdsaftalen er der i artikel 9, 16-22, 26 og 28 fastsat en række fritagelser fra den danske skatte-, told og afgiftslovgivning for de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske

styrker og deres pårørende, amerikanske leverandører samt de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester.

Med henblik på at gennemføre de i aftalen fastsatte skatte-, told- og afgiftsfritagelser i dansk ret foreslås det, at bestemmelserne i forsvarssamarbejdsaftalen, som omhandler forholdet til skatte-, told- og afgiftslovgivningen, gælder her i landet.

Der henvises til lovforslagets § 10 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.10. Beskæftigelsesområdet*

Af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 2, følger det, at arbejdsvilkår for amerikanske styrker og ansatte i de organisationer, som udfører militære velfærdstjenester, fastsættes af de amerikanske styrker og organisationerne i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning under hensyntagen til gennemsnitlige lønniveauer og den arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning i Danmark, i det omfang dette ikke er uforeneligt med forsvarssamarbejdsaftalen eller de amerikanske styrkers militære behov.

Det følger desuden af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 26, at amerikanske leverandører i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker på dansk territorium ikke er omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår bl.a. udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker.

Det foreslås på den baggrund, at regler om lønmodtageres rettigheder og pligter ikke skal gælde for ansættelsesforhold for personer, som udfører arbejdsopgaver i Danmark, og som er ansat af de amerikanske styrker eller de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.

Det foreslås desuden, at personer, som er ansat af de amerikanske styrker eller de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer, samt personer, som er ansat hos en amerikansk leverandør, og som ikke er skattepligtige i Danmark, ikke vil være omfattet af regler om social sikring, hvortil arbejdsgivere yder bidrag. Dette forslag hænger sammen med, at den pågældende persongruppe og deres arbejdsgivere fritages fra at bidrage til disse ordninger.

Det foreslås derudover, at lov om udstationering af lønmodtagere m.v. (udstationeringsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 2. januar 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1458 af 10. december 2024, ikke skal gælde for amerikanske leverandører og deres ansatte, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark. Amerikanske leverandører og deres ansatte vil på den baggrund ikke være omfattet af udstationeringslovens regler, som bl.a. indeholder regler om arbejdsvilkår og krav om anmeldelse i Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT).

Det foreslås herudover at ændre lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 1669 af 30. december 2024, (herefter arbejdsmiljøloven), således at loven ikke finder anvendelse for arbejde, som udføres i Danmark af de amerikanske styrker, af amerikanske leverandører, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark, og af de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.

Der henvises til lovforslagets §§ 11 og 16 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.11. Bygge-, plan-, natur- og miljøområdet*

Med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 27, stk. 1, har USA forpligtet sig til at respektere relevant dansk lovgivning på miljøområdet. Danmark har samtidig forpligtet sig til at gennemføre love, regler og standarder på miljøområdet under behørig hensyntagen til de amerikanske styrkers, pårørendes og amerikanske leverandørers sundhed og sikkerhed.

USA har derudover i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 3, stk. 6, anerkendt, at bygge-, ændrings- og

forbedringsarbejde på de aftalte anlæg og områder bør være i overensstemmelse med parternes krav og standarder.

Det er således en del af forsvarssamarbejdsaftalen, at regler og processer på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet efterleves i forbindelse med amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark, herunder at der i overensstemmelse med de gældende regler indhentes tilladelser m.v. hos de danske kompetente myndigheder.

Henset til, at der kan opstå konkrete situationer, hvor særlige hensyn til amerikanske styrkers opgavevaretagelse, eksempelvis operative eller sikkerhedsmæssige hensyn, gør, at opgavevaretagelsen ikke vil kunne ske i fuld overensstemmelse med reglerne på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet, foreslås det, at forsvarsministeren kan tillade fravigelser af regler på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet i det omfang, det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark efter forsvarssamarbejdsaftalen. Heri ligger et krav om, at en fravigelse af nærmere bestemt regulering alene vil kunne ske, hvis det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse ud fra et operativt eller sikkerhedsmæssigt perspektiv.

Der henvises til lovforslagets § 12 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.12. Besiddelse, indførelse og udførsel af våben omfattet af våbenloven og knive og genstande omfattet af knivloven*

Det følger af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4, stk. 1, 1. pkt., at de amerikanske styrker efter konsultation mellem aftalens parter, og under hensyntagen til begge parters synspunkter, kan transportere, præpositionere og opbevare forsvarsmateriel, forsyninger og udstyr ("præpositioneret materiel") på de aftalte anlæg og områder samt andre steder, som parterne i forsvarssamarbejdsaftalen måtte aftale i fællesskab.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4, stk. 1, 2. pkt., skal de amerikanske styrker på forhånd underrette de danske væbnede styrker om typer, mængder og leveringsplaner for præpositioneret materiel, som de amerikanske styrker planlægger at transportere eller præpositionere på dansk territorium, samt hvilke amerikanske leverandører og danske leverandører, der står for leverancen.

Det følger af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4, stk. 2, 1. pkt., at det alene er de amerikanske styrker, der må benytte de amerikanske styrkers præpositionerede materiel. Det er alene de amerikanske styrker, der har kontrol over adgangen til, brugen af og råderetten over det præpositionerede materiel, og de amerikanske styrker har til enhver tid uindskrænket ret til at bortfjerne dette fra dansk territorium, jf. artikel 4, stk. 2, 2. pkt.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4, stk. 3, 1. pkt., skal de amerikanske og danske leverandører have uhindret adgang til og brug af lagerfaciliteter til alt, hvad der har med forhåndsoplagring og opbevaring af præpositioneret materiel at gøre, herunder levering, forvaltning, inspektion, brug, vedligehold og bortfjernelse af det præpositionerede materiel. Luftfartøjer, køretøjer og skibe, der benyttes af de amerikanske styrker eller på disses vegne, har adgang til danske lufthavne og havne og andre aftalte steder til levering, opbevaring og vedligehold på samt bortfjernelse fra dansk territorium af de amerikanske styrkers præpositionerede materiel, jf. artikel 4, stk. 3, 2. pkt.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 1, er det med henvisning til NATO SOFA artikel XI, tilladt at indføre materiel til dansk territorium, som a) indføres af de amerikanske styrker, b) er beregnet til slutbrug hos de amerikanske styrker eller på vegne af disse, herunder til understøttelse af militære velfærdstjenester, c) skal bruges eller forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller d) skal inkorporeres i genstande eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker.

Det følger derudover af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 4, at de amerikanske styrker er

forpligtet til at forlange, at amerikanske og danske leverandører, der bl.a. indfører materiel, udelukkende benytter effekterne til opfyldelse af kontrakter med de amerikanske styrker.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18 medfører, at amerikanske styrker og amerikanske og danske leverandører til de amerikanske styrker vil skulle have adgang til at indføre, besidde, bære, transportere og udføre materiel, herunder våben m.v. Adgang til at kunne indføre, besidde, bære, transportere og udføre våben m.v. på dansk territorium er underlagt krav om tilladelse efter § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, §§ 4, 5, § 6, stk. 1, og § 7 a i lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021 om våben og eksplosivstoffer m.v. med senere ændringer (våbenloven), og §§ 2 og 4 i lovbekendtgørelse nr. 939 af 20. juli 2024 om knive og blankvåben m.v. (knivloven).

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18 for så vidt angår de amerikanske styrker vil kunne gennemføres uden lovændringer. Som det fremgår af afsnit 3.2, findes det dog hensigtsmæssigt, at det præciseres i våbenlovens § 8, stk. 1 og 2, at udenlandske styrker er omfattet, jf. afsnit 3.2.1 og 3.2.2.

Det er samtidig Forsvarsministeriets vurdering, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18 for så vidt angår amerikanske og danske leverandørers mulighed for at indføre, besidde, bære, transportere og udføre materiel omfattet af kontrolordningerne i våbenloven og knivloven skal gennemføres ved lov, idet betegnelsen militære myndigheder, der fremgår af våbenlovens § 8 og knivlovens § 6, ikke kan udstrækkes til at omfatte leverandører til militære myndigheder.

Den praktiske udmøntning af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18 kan betyde, at der er yderligere regler i våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven, der ikke skal gælde for amerikanske og danske leverandører til de amerikanske styrker for, at Danmark overholder forsvarssamarbejdsaftalens indhold. Det er således Forsvarsministeriets vurdering, at der i den praktiske udmøntning af forsvarssamarbejdsaftalen vil kunne opstå behov for at undtage amerikanske og danske leverandører fra visse forpligtigelser i våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven.

Navnlig vil det være relevant at anvende en bemyndigelsesbestemmelse til at fravige regler om transport af våben. Hvis amerikanske og danske leverandører skal undtages fra øvrige forpligtigelser i våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven, vil det således ske ved fastsættelse af administrative forskrifter efter aftale mellem justitsministeren og forsvarsministeren.

Det foreslås, at der i loven indføres en hjemmel til, at amerikanske og danske leverandører til de amerikanske styrker kan indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande omfattet af våbenloven og knivloven.

Den foreslåede ordning indebærer, at amerikanske og danske leverandører til de amerikanske styrker kan indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande omfattet af våbenloven og knivloven uden en særlig tilladelse.

Den foreslåede ordning vil medføre, at der etableres lovhjemmel til at gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4, stk. 1, og stk. 3, og artikel 18, stk. 1.

Det foreslås endvidere, at der indføres en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter justitsministeren efter aftale med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse indebærer, at justitsministeren efter aftale med forsvarsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler, der muliggør en opfyldelse af indholdet i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18. Justitsministeren vil efter aftale med forsvarsministeren kunne fastsætte regler, der undtager amerikanske og danske leverandører fra forpligtigelser i våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven, der er til hinder for at opfylde forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18. Dette vil navnlig være relevant, hvis det vurderes nødvendigt at



undtage amerikanske og danske leverandører fra reglerne i våbenbekendtgørelsen om, hvorledes våben må transporteres og opbevares, når det sker på vegne af de amerikanske styrker.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil medføre, at der etableres det fornødne hjemmelsgrundlag for gennemførelse af undtagelser til våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven, der er nødvendige for at gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18.

Der henvises til lovforslagets § 14 og bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.13. Visum og arbejdstilladelse*

Af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 7, stk. 2, følger det, at Danmark ikke kan stille krav om pas eller visum ved indrejse til og udrejse fra dansk territorium for medlemmer af styrken, som foreviser det nødvendige personlige identifikationskort og en gyldig marchordre. Danmark kan heller ikke stille krav om visum ved indrejse til og udrejse fra dansk territorium for medlemmer af det civile element, pårørende og amerikanske leverandører, som foreviser et gyldigt pas og et identifikationskort udstedt af det amerikanske forsvarsministerium, en marchordre eller en skriftlig bemyndigelse udstedt af den kompetente amerikanske myndighed.

Det følger derudover af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 7, stk. 3, at de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er fritaget for regler om registrering og kontrol af udlændinge.

Det følger desuden af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 1, at der ikke kan kræves arbejdstilladelse for pårørende, der rekrutteres og ansættes af de amerikanske styrker og de organisationer, som udfører militære velfærdstjenester, og af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 26, at amerikanske leverandører i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker på dansk territorium ikke er omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår vilkår for deres leverandøraftale om udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker.

Det foreslås på den baggrund at ændre udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2. september 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1702 af 30. december 2024, således, at udlændinge omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen uden tilladelse vil kunne indrejse og opholde sig her i landet, samt at denne persongruppe vil være fritaget fra krav om arbejdstilladelse.

Der henvises til lovforslagets § 17 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.14. Transport af visse produkter og teknologi med dobbelt anvendelse ("dual-use")*

Det foreslås at ændre lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v. (eksportkontrolloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 1668 af 30. december 2024, således at amerikanske styrker i forbindelse med opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen ikke omfattes af lovens forbud imod at transportere produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, der er bestemt til masseødelæggelsesvåben. Dette svarer til, hvad der gælder for det danske Forsvar i dag.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af forsvarssamarbejdsaftalen, at alle USA's aktiviteter i aftalen skal udføres med fuld respekt for bl.a. Danmarks folkeretlige forpligtelser, herunder i forhold til oplagring af visse våbentyper på dansk territorium. Danmarks indgåelse af forsvarssamarbejdsaftalen vil desuden ikke ændre dansk atomvåbenpolitik.

Der henvises til lovforslagets § 18 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.15. Telekommunikation*

Det følger af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 28, stk. 2, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester,

som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af frekvenser med danske myndigheder, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt de danske myndigheder herom.

Med henblik på at tilvejebringe det fornødne retlige grundlag for at leve op til disse forpligtelser, foreslås der en række ændringer af lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 420 af 10. marts 2021, som ændret ved § 3 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, (herefter masteloven), og lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 958 af 22. juni 2022, som ændret ved § 1 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, (herefter radioudstysloven).

Særligt for så vidt angår de foreslåede ændringer af frekvensloven bemærkes det, at der i Danmark er afsat radiofrekvenser til eksklusiv militær anvendelse, herunder radiofrekvenser i henhold til NATO Joint Civil/Military Frequency Agreement 2021, som er afsat til NATO-anvendelse på europæisk plan. Eksklusiv militær anvendelse er i bekendtgørelse om fastlæggelse af rammerne for anvendelse og indbyrdes prioritering af de samlede radiofrekvensressourcer (frekvensplan) defineret som radiofrekvenser, som alene må anvendes af Forsvaret, og hvis anvendelse sker på baggrund af aftale mellem Digitaliseringsstyrelsen og Forsvaret.

Størstedelen af frekvensressourcerne er dog tilgængelig for alle interesserede, herunder det danske Forsvar på samme vilkår som civile brugere af radiofrekvenserne. Det vil sige, at Forsvarets anvendelse af disse radiofrekvenser kan ske efter de almindelige regler i frekvensloven på grundlag af en tilladelse udstedt af Digitaliseringsstyrelsen eller tilladelsesfrit i overensstemmelse med en generel teknisk ramme for at anvende de pågældende radiofrekvenser fastsat i bekendtgørelse om anvendelse af radiofrekvenser uden tilladelse samt om amatørradioprøver og kaldesignaler m.v. Tilladelser til at anvende radiofrekvenser er som udgangspunkt eksklusive brugsrettigheder til de pågældende radiofrekvenser, som er blevet givet til tilladelsesindehaverne af den danske stat. Tilladelserne har en varighed på fra 15 år til for nogle tilladelsers vedkommende over 20 år.

Der kan som konsekvens af forsvarssamarbejdsaftalen blive behov for, at de amerikanske styrker skal kunne anvende radiofrekvenser, som civile brugere allerede har fået udstedt en tilladelse til at anvende. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis de amerikanske styrker i forbindelse med deres aktiviteter har behov for at anvende bestemte radiofrekvenser af hensyn til medbragt udstyr. Der er udstedt omkring 5.500 tilladelser til civil anvendelse af radiofrekvenser. Omkring 30 af disse tilladelser er udstedt på grundlag af et offentligt udbud eller en auktion, og radiofrekvenserne omfattet af disse tilladelser anvendes for størstedelens vedkommende til på kommercielle vilkår at udbyde offentligt tilgængelige kommunikationsnet og -tjenester.

Tilladelsesindehaverne er i henhold til vilkårene i tilladelserne for at anvende radiofrekvenserne ikke forpligtet til at lade amerikanske styrker anvende radiofrekvenserne eller at afstå fra at anvende radiofrekvenserne for at imødekomme de amerikanske styrkers behov for at anvende radiofrekvenser i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Med henblik på at kunne imødekomme amerikanske styrkers eventuelle anmodning om at få mulighed for at anvende bestemte radiofrekvenser, vurderes der at være behov for at tilvejebringe hjemmel i frekvensloven til, at Digitaliseringsstyrelsen gives mulighed for at kunne fastsætte nye eller ændrede vilkår i udstedte frekvenstilladelser med kortere varsel end et år og tilbagekalde tilladelser delvist eller fuldt med kortere varsel end et år, hvis det er nødvendigt for de amerikanske styrkers udøvelse af aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen. Adgangen for Digitaliseringsstyrelsen til at fastsætte

nye eller ændrede vilkår eller tilbagekalde tilladelser vil således være en udvidelse af den eksisterende adgang til at foretage indgreb i udstedte tilladelser.

De amerikanske styrker kan under udøvelse af aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen bl.a. have behov for at anvende radiofrekvenser, som anvendes militært i USA, og som dermed kan anvendes med det militære udstyr, som de amerikanske styrker måtte medbringe. I forhold til konkrete ønsker fra de amerikanske styrker om anvendelse af radiofrekvenser i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen vil det i første omgang være relevant at undersøge, om ledige radiofrekvenser kan anvendes til formålet.

Der forudsættes alene behov for at fastsætte nye eller ændre vilkår i eller tilbagekalde udstedte tilladelser, hvis det vurderes påkrævet for at imødekomme de amerikanske styrkers ønsker i forhold til at anvende radiofrekvenser, og der ikke kan anvises ledige, teknisk substituerbare radiofrekvenser med tekniske karakteristika, som opfylder de amerikanske styrkers konkrete behov, herunder kan anvendes med det ønskede amerikanske udstyr. Fastsættelse af nye eller ændring af vilkår i eller tilbagekaldelse af eksisterende tilladelser vil derfor alene være relevant at foretage i de tilfælde, hvor der ikke vurderes at være andre måder for Danmark at opfylde forpligtelserne i forsvarssamarbejdsaftalen over for USA. Dette kan efter omstændighederne påvirke en tilladelsesindehavers mulighed for at opfylde tilladelsesvilkår i øvrigt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der er fastsat vilkår med krav om dækning med en mobiltjeneste af en nærmere angivet andel af befolkningen eller af en nærmere angivet geografisk andel af landet, hvor der ved udstedelsen af tilladelserne ikke vurderedes at være tilstrækkelig dækning med de pågældende tjenester.

Det vurderes, at der næppe eller yderst sjældent vil opstå behov for at træffe afgørelse om fastsættelse af nye eller ændrede vilkår i eller tilbagekaldelse af en tilladelse som følge af de amerikanske styrkers udøvelse af aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen. Bliver det nødvendigt, kan det være relevant, som udgangspunkt under hensyntagen til de rammer, som følger af de generelle udbudsretlige principper, at overveje muligheden for at ændre vilkår i udstedte tilladelser til at anvende radiofrekvenser, hvis det vurderes, at tilladelsesindehaverens muligheder for at opfylde vilkårene på grund af de ændrede eller nye vilkår eller med de resterende frekvensressourcer forringes afgørende.

Forsvarsministeriet har overvejet, om det forhold, at der gives mulighed for at fastsætte nye eller ændrede vilkår i udstedte frekvenstilladelser samt at tilbagekalde sådanne tilladelser med kortere varsel end et år af hensyn til de amerikanske styrkers udøvelse af aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen, rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 73.

Det følger af grundlovens § 73, at ejendomsretten er ukrænkelig, og at ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at fastsættelse af nye eller ændrede vilkår i samt tilbagekaldelse af tilladelser til at anvende radiofrekvenser vil kunne udgøre et indgreb i den tidsbegrænsede brugsret som har en økonomisk værdi for tilladelsesindehaveren, og at en sådan brugsret må anses for beskyttet af grundlovens § 73. Det er endvidere Forsvarsministeriets vurdering, at et sådant indgreb ikke i almindelighed vil udgøre ekspropriation (afståelse) efter grundlovens § 73.

Der er herved navnlig lagt vægt på, at de foreslåede bestemmelser, der giver mulighed for at fastsætte nye eller ændrede vilkår i eller tilbagekalde allerede udstedte frekvenstilladelser, varetager saglige formål om at sikre, at de amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser, når dette er nødvendigt for deres opgavevaretagelse i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen. Der er endvidere lagt vægt på, at tilladelsesindehaveren, som er adressat for et indgreb, kan forsøge gennem ændret netplanlægning at anvende andre radiofrekvenser, som den pågældende eventuelt måtte råde over, til at kompensere for, at tilladelsesindehaveren ikke i samme omfang som tidligere kan råde over radiofrekvenserne, som der er givet amerikanske styrker adgang til.

Det vurderes imidlertid, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at en afgørelse efter de foreslåede

bestemmelser under særlige omstændigheder vil kunne ramme en tilladelsesindehaver så intensivt, at der vil være tale om ekspropriation over for den pågældende. Det vil bero på en konkret vurdering, om der i det enkelte tilfælde foreligger ekspropriation.

Vurderes det, at et indgreb er ekspropriativt, vil den pågældende tilladelsesindehaver have krav på erstatning i medfør af grundlovens § 73. Kan der ikke opnås enighed herom, må spørgsmålet indbringes for domstolene.

Det bemærkes i øvrigt, at Digitaliseringsstyrelsen i første omgang vil skulle undersøge, om det er muligt at finde ledige, teknisk substituerbare radiofrekvenser, som kan imødekomme de amerikanske styrkers behov i deres opgavevaretagelse i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen. Hvis ikke dette er muligt, vil Digitaliseringsstyrelsen dernæst undersøge, om de amerikanske styrkers behov for radiofrekvenser kan imødekommes ved fastsættelse af nye eller ændrede vilkår i allerede udstedte frekvenstilladelser. Såfremt dette heller ikke er en mulighed, vil Digitaliseringsstyrelsen kunne tilbagekalde allerede udstedte frekvenstilladelser helt eller delvist. Digitaliseringsstyrelsen tager højde for, at eksisterende tilladelsesindehavere fortsat i videst muligt omfang skal kunne anvende deres frekvenstilladelser til det ønskede formål, både i tilfælde, hvor det har været nødvendigt at fastsætte nye eller ændrede vilkår i allerede udstedte frekvenstilladelser, og ved delvis tilbagekaldelse af frekvenstilladelser.

Erfaringsmæssigt er det under normale omstændigheder muligt for Digitaliseringsstyrelsen gennem en hurtig og smidig proces at facilitere adgang til radiofrekvenser for Forsvaret til brug for militære øvelsesformål og lignende. Digitaliseringsstyrelsen vil tilrettelægge en tilsvarende proces i forhold til at sikre ønsker om frekvensanvendelse fra de amerikanske styrker. Den skal sikre, at der vælges den mindst muligt indgribende, men tilstrækkelige løsning for at facilitere styrkernes anvendelse af radiofrekvenser.

Der henvises til lovforslagets §§ 19-21 samt bemærkningerne hertil.

### *3.1.2.16. Motorkøretøjer*

Henset til, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9 nødvendiggør tilvejebringelsen af en særlig administration af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører, foreslås det, at forsvarsministeren efter forhandling med transportministeren kan fastsætte regler om godkendelse, kontrol og køretøjstekniske krav for køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører.

Der henvises til lovforslagets §§ 22 og 23 samt bemærkningerne hertil.

## *3.2. Udførsel af våben m.v. af militære styrker og militært personel*

### *3.2.1. Gældende ret*

#### *3.2.1.1. Dansk ret*

Efter § 6, stk. 1, i lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovebkendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024 og § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, (herefter våbenloven), er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, i hvert enkelt tilfælde at udføre de våben m.v., som er opført i § 6, stk. 1, nr. 1-9, herunder våben, ammunition, krigsmateriel og dele hertil samt eksplosivstoffer. Ifølge forarbejderne omfatter våbenlovens § 6, stk. 1, alle de våben m.v., der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, som skal underkastes eksportkontrol, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 5627. EU's fælles liste over militært udstyr ajourføres løbende, hvilket senest er sket ved Rådets vedtagelse af 19. februar 2024.

I det omfang, der er behov for udstedelse af en tilladelse til udførsel, skal ansøgninger vurderes ud fra

kriterierne oplistet i artikel 2 i Rådets fælles holdning (FUSP) 2008/944 af 8. december 2008, som blev ændret i 2019 ved Rådets afgørelse (FUSP) 2019/1560.

Efter våbenlovens § 8, stk. 1, gælder en række bestemmelser i våbenloven (§ 1, § 2, stk. 1 og 4, §§ 3-5 og § 7), herunder forbuddet mod at indføre eller fremstille våben uden tilladelse, ikke for militære myndigheder.

Det fremgår af våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., at forbuddet mod udførsel af våben uden tilladelse i § 6, stk. 1, ikke gælder for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse, forudsat at de våben m.v., som udføres, forbliver statens ejendom. Forbuddet mod udførsel af våben uden tilladelse i § 6, stk. 1, gælder endvidere ikke for militære myndigheders midlertidige udførsel af udrustning og materiel med henblik på reparation og vedligeholdelse, jf. 2. pkt.

For så vidt angår udtrykket ”militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse” fremgår det af forarbejderne til § 8, stk. 2, 1. pkt., at kravet om udførselstilladelse efter fast praksis ikke gælder for udførsel af udrustning og materiel, der medbringes af danske eller udenlandske NATO-styrker. I forhold til de udenlandske styrker er det i forarbejderne forudsat, at udførsel kun omfatter udrustning og materiel, der med Forsvarsministeriets godkendelse er bragt her til landet af de nævnte styrker eller særskilt er sendt til disse under deres ophold her i landet. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at tilsvarende også gælder i relation til f.eks. Partnerskab for Fred samt OSCE- og FN-opgaver, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 3098.

Af bemærkningerne til § 1 i lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), fremgår det, at våbenlovens § 8 også gælder de fremmede militære styrker, der måtte kunne blive tale om at modtage her i landet, jf. Folketingstidende 1954-55, tillæg A, sp. 1684. Udtrykket ”NATO-styrker” er efterfølgende blevet ændret i NATO-styrkeloven til ”styrker tilhørende deltagerne i NATO”, således at det er tydeliggjort, at også styrker, der ikke teknisk set er under NATO-kommando, er omfattet, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 3539.

Den anden betingelse i våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., hvorefter undtagelsen fra våbenlovens § 6, stk. 1, er betinget af, at de udførte våben m.v. ”forbliver statens ejendom” blev indsat ved lov nr. 1623 af 26. december 2013, hvorved der samtidig blev givet samtykke til, at Danmark ratificerede FN's Våbenhandelstraktat.

Det fremgår af forarbejderne, at betingelsen ”forbliver statens ejendom” blev indsat med henblik på at sikre overensstemmelse mellem dansk ret og våbenhandelstraktaten, herunder traktatens artikel 2, stk. 3, om undtagelsen til traktatens regler om eksportkontrol. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at bestemmelsen omfatter danske, men i visse tilfælde også udenlandske militære styrker. Det fremgår i den forbindelse af forarbejderne, at bestemmelsen eksempelvis vil omfatte en situation, hvor en britisk NATO-styrke udfører sine egne våben m.v. fra Danmark, idet der i sådanne tilfælde vil gælde et krav om, at de pågældende våben m.v. skal forblive den britiske stats ejendom, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 9, som fremsat, side 6.

Det fremgår herudover af forarbejderne til bestemmelsen, at § 6, stk. 1, finder anvendelse, hvis et våben, der udføres af militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse, skal sælges eller foræres til f.eks. forsvarsmyndigheder i et andet land, således at udførsel først må foretages efter, at der er meddelt tilladelse hertil, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 9 som fremsat, side 10.

Det fremgår desuden af forarbejderne, at hvis ejerskabet til de våben m.v., som militære styrker eller militært personel udfører fra Danmark som led i den militære tjenesteudøvelse, fremover skal kunne overgå til andre, f.eks. Forsvarets samarbejdspartnere i et missionsområde, skal udførslen være dækket af en udførelsestilladelse i henhold til våbenlovens § 6, stk. 1. Hvorvidt der hermed er indlagt en forudsætning om, at en udførsel af Danmark ikke vil være omfattet af undtagelsen til eksportkontrol, hvis

der på tidspunktet for udførslen vurderes at kunne opstå et behov for at kunne overføre våbnet m.v. til en tredjepart, fremgår ikke.

Det fremgår i den forbindelse af forarbejderne, at et ubureaukratisk, hurtigt og gnidningsfrit materiel-samarbejde med alliancepartnere på alle niveauer er en forudsætning for tilfredsstillende indsættelser af Danmarks militære styrker, ligesom det er en forudsætning for at anskaffe og drive Forsvarets materielsystemer gennem multinationale samarbejder. Beskrivelsen af dette behov var et resultat af en forudgående dialog mellem Forsvarsministeriet og Justitsministeriet om Forsvarets aktiviteter, herunder om det operative behov for i Forsvarets enheder og personel i udlandet i forbindelse med internationale missioner, militære samarbejder og øvelsesvirksomhed i udlandet som led i den militære tjenesteudøvelse at kunne overdrage genstande, der er omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, til repræsentanter for udenlandske myndigheder. Forsvaret fremhævede også samarbejder på andre områder, som ville blive udfordret, hvis de ikke ville være omfattet af undtagelsen til udførseltilladelse i våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., f.eks. udveksling af reservedele til militært materiel indkøbt for danske midler som led i indkøbs-, lagrings- og vedligeholdelsesprogrammer.

På grund af Forsvarets behov for at kunne overdrage genstande omfattet af våbenlovens eksportkontrol-regler er det i forarbejderne forudsat, at Justitsministeriet, inden for rammerne af våbenhandelstraktaten og i henhold til våbenlovens § 6, stk. 1, ville udstede en så bred og generel tilladelse som muligt til, at danske militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse, løbende udfører våben m.v. som kan overdrages til relevante parter i udlandet, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 9 som fremsat, side 8.

Som opfølgning herpå ansøgte Forsvarsministeriet i foråret 2014 Justitsministeriet om våbeneksporttilladelse på baggrund af et operativt behov i Forsvarets enheder og personel i udlandet i forbindelse med internationale missioner, militære samarbejder og øvelsesvirksomhed i udlandet for som led i den militære tjenesteudøvelse at kunne overdrage genstande, der er omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, til repræsentanter for myndigheder, som Danmark samarbejder med. Forsvarsministeriet ansøgte om tilladelse til at overdrage våben m.v. til repræsentanter for myndigheder i alle NATO- og EU-lande samt lande, som Danmark på daværende tidspunkt indgik i samarbejde med, eller med hvilke der var stor sandsynlighed for et kommende operativt samarbejde, øvelsessamarbejde, kapacitetsopbygning m.v.

På den baggrund meddelte Justitsministeriet første gang den 11. juli 2014 Forsvarsministeriet en bred og generel tilladelse til udførsel af våben og militært udstyr omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, der omfattede NATO- og EU-lande samt Afghanistan, Australien, Kenya og New Zealand i forbindelse med internationale missioner, militære samarbejder og øvelsesvirksomhed.

Endelig fremgår det af våbenlovens § 8, stk. 2, 3. pkt., at § 7 a ikke gælder for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse. Det fremgår af forarbejderne, at transport foretaget af eller særskilt til brug for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse undtages fra transportreglerne, så disse transporter kan foretages til ellers forbudte modtagerlande uden dispensation og uden, at kravet om eksport- og importtilladelse fra henholdsvis eksport- og importlandet skal være opfyldt. For så vidt angår transporter til udenlandske styrker, forudsættes det, at der er tale om regulære styrker, der kommer fra allierede koalitions partnere eller på anden måde indgår i operationer, som Danmark har været med til at godkende eller har undladt at stemme imod. Det er endvidere forudsat, at transporten ikke strider imod juridisk bindende internationale våbenembargoer, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5813.

Det følger af § 6 i lov om knive og blankvåben m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 939 af 20. juli 2024, (herefter knivloven), at knivlovens §§ 1 og 2 ikke gælder for militære myndigheder. Således må militære myndigheder gerne erhverve, besidde, bære og anvende genstande omfattet af §§ 1 og 2 i knivloven. Af forarbejderne til § 6 i knivloven fremgår det, at de dagældende regler i våbenloven om knive og blankvåben ikke gjaldt for militære myndigheder, og at § 6 er en videreførelse af de dagældende bestemmelser i

våbenloven, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 18. Det er Forsvarsministeriets vurdering, at undtagelsen i knivlovens § 6, ligesom våbenlovens § 8, omfatter udenlandske styrker fra andre NATO-lande, jf. afsnit 3.2.1 og 3.2.2.

### 3.2.1.2. FN's våbenhandelstraktat

FN's Generalforsamling vedtog den 2. april 2013 FN's traktat om våbenhandel (Arms Trade Treaty). Danmark undertegnede våbenhandelstraktaten den 3. juni 2013 og ratificerede traktaten den 2. april 2014 på baggrund af Folketingets samtykke, der blev givet ved lov nr. 1623 af 26. december 2013.

Af artikel 1 i den vedtagne våbenhandelstraktat fremgår det, at traktaten bl.a. har til formål at fastsætte de højest mulige fælles standarder for regulering af international handel med konventionelle våben samt at forhindre og afskaffe ulovlig handel med konventionelle våben samt forhindre uretmæssig spredning deraf med henblik på at bidrage til international og regional fred, sikkerhed og stabilitet.

Samtidig fremgår det af præamblen til traktaten bl.a., at de kontraherende stater anerkender staters legitime politiske, sikkerhedsmæssige, økonomiske og kommercielle interesser i den internationale handel med konventionelle våben og bekræfter enhver stats suveræne eneret til på eget territorium at regulere og kontrollere konventionelle våben i overensstemmelse med nationale regler.

I henhold til våbenhandelstraktatens artikel 2, stk. 1, finder traktaten anvendelse på følgende konventionelle våben: Kampvogne, pansrede kampkøretøjer, storkalibrede artillerisystemer, kampfly, angrebshelikoptere, krigsskibe, missiler og affyringsaggregater hertil samt håndvåben og lette våben. De kontraherende stater opfordres dog til at anvende traktatens bestemmelser på så bredt et spektrum af konventionelle våben som muligt, jf. artikel 5, stk. 3.

International handel defineres i traktatens artikel 2, stk. 2, som eksport, import, transit, omladning og formidling og omtales i traktaten under betegnelsen "overførsel".

I henhold til artikel 2, stk. 3, finder traktaten ikke anvendelse på international overførsel af våben, der gennemføres af eller på vegne af en kontraherende stat til egen brug, forudsat de konventionelle våben forbliver under den pågældende stats ejerskab.

Det bemærkes i den henseende, at der er en diskrepans mellem den danske oversættelse af traktaten og flere officielle sprogversioner, herunder den engelske version. I den officielle engelske version fremgår det, at undtagelsen vedrører "international movement". I den danske oversættelse er det anført, at undtagelsen vedrører "international overførsel". Som det fremgår ovenfor, fastsætter traktaten regler for international handel under samlebetegnelsen "overførsel" og ikke flytning, hvorfor det må antages, at hensigten har været helt at udelade regulering af staters "flytning" af våben, komponenter m.v.

Det fremgår af artikel 4, at enhver deltagerstat skal etablere og opretholde et nationalt kontrolsystem til regulering af eksport af dele og komponenter, hvor eksporten sker i en form, der giver mulighed for at samle de konventionelle våben, der er omfattet af artikel 2, stk. 1, og at deltagerstaten skal anvende bestemmelserne i artikel 6 og 7, inden der gives tilladelse til eksport af de pågældende dele.

Artikel 6 indeholder en række forbud mod, at en deltagerstat giver tilladelse til overførsel af konventionelle våben omfattet af artikel 2, stk. 1, eller genstande omfattet af artikel 3 (ammunition til de konventionelle våben oplistet i artikel 2, stk. 1) eller artikel 4, herunder, hvis overførslen vil være i strid med statens forpligtelser, som følger af foranstaltninger vedtaget af FN's Sikkerhedsråd.

Efter artikel 7 skal den eksporterende deltagerstat forud for en tilladelse til eksport af konventionelle våben omfattet af artikel 2, stk. 1, eller genstande omfattet af artikel 3 og artikel 4, hvis eksport ikke er forbudt efter artikel 6, foretage en objektiv vurdering af en række parametre, herunder hvorvidt de konventionelle våben eller genstande vil kunne medvirke til eller underminere fred og sikkerhed.

Formålet med artikel 4 er således at sikre, at man bl.a. ved adskillelse af de oplistede konventionelle

våben i artikel 2, stk. 1, i delkomponenter forud for en overførsel over en international landegrænse ikke kan omgå reglerne om eksportkontrol.

Det må på den baggrund antages, at undtagelsen i artikel 2, stk. 3, tilsvarende finder anvendelse ved international flytning af dele og komponenter til konventionelle våben, når disse forbliver den pågældende stats ejendom.

Formålet med artikel 4 er samtidig ikke, at en deltagerstat skal regulere udførsel af alle dele og komponenter og disses generelle cirkulation gennem forsyningskæder, uanset om de kan bruges i konventionelle våben, men derimod at undgå omgåelse af eksportkontrol ved bl.a. adskillelse i delkomponenter forud for en overførsel. Artikel 4 må således antages ikke at finde anvendelse i tilfælde, hvor der sker udførsel af dele og komponenter, som skal bruges i reparationer eller til vedligeholdelse af konventionelle våben, idet artikel 4 er begrænset til at regulere den form for udførsel, der giver mulighed for at samle de konventionelle våben i artikel 2, stk. 1.

### *3.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Som det fremgår ovenfor gælder kravet om udførselstilladelse efter fast praksis ikke for udførsel af udrustning og materiel, der medbringes af danske eller udenlandske NATO-styrker eller styrker som led i OSCE- og FN-opgaver samt i relation til f.eks. Partnerskab for Fred.

Det fremgår ikke nærmere af forarbejderne til § 8, stk. 2, i lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024 og § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, (herefter våbenloven), hvordan ”udenlandske NATO-styrker” skal forstås, herunder om det er et krav, at styrken er udsendt som NATO-styrke, eller om der blot kan være tale om styrker fra et NATO-land.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at ”militære styrker” og ”militære myndigheder” i våbenlovens § 8, stk. 2, efter en sproglig- og formålsfortolkning samt i lyset af praksis bør forstås som også at omfatte udenlandske styrker fra andre NATO-lande, inklusiv styrker som ikke teknisk set er under NATO-kommando. En sådan forståelse støttes dels af forarbejderne til våbenlovens § 8, stk. 2, og dels af forarbejderne til lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), for så vidt angår styrker, der ikke teknisk set er under NATO-kommando. Det er desuden Forsvarsministeriets opfattelse, at ”militære myndigheder” i våbenlovens § 8, stk. 1 – i lyset af forarbejderne til NATO-styrkeloven – skal fortolkes på samme måde.

Det er samtidig Forsvarsministeriets vurdering, at det er hensigtsmæssigt at tydeliggøre i lovteksten, at udenlandske militære styrker og myndigheder og militært personel er omfattet af bestemmelserne i våbenlovens § 8, stk. 1 og 2, således at bestemmelsen også fremover omfatter det i bemærkningerne til NATO-styrkeloven forudsatte om, at styrker tilhørende deltagerne i NATO er omfattet af våbenlovens § 8. I relation til § 8, stk. 1, vil det være en forudsætning for anvendelsen af undtagelsen for udenlandske militære myndigheder, at danske myndigheder er indforstået med de udenlandske myndigheders handlinger. Det vil – ligesom efter gældende ret – være en forudsætning for, at de udenlandske militære styrker er omfattet af undtagelsen i § 8, stk. 2, 1. og 2. pkt., at det pågældende materiel er bragt til Danmark med Forsvarsministeriets godkendelse, og at de udenlandske styrker fortsat har ejerskabet over det pågældende materiel ved udførslen eller flytningen, jf. nærmere herom nedenfor.

Internationale samarbejdsaftaler og -programmer i relation til forsvarsmateriel, delkomponenter og reservedele er afgørende for Danmarks og Europas sikkerhed. Der vil som led i sådanne samarbejder og programmer kunne befinde sig våben, delkomponenter og reservedele på dansk jord, som er ejet af andre lande, f.eks. som led i den bilaterale forsvarssamarbejdsaftale med USA eller internationale våben- og komponentprogrammer. Det er efter Forsvarsministeriets og Justitsministeriets opfattelse vigtigt særligt i relation til sådanne samarbejdsaftaler og programmer, at våbenloven klart og tydeligt er forenelig med



Danmarks deltagelse heri, herunder når våben, delkomponenter og reservedele skal ind- og udføres til og fra Danmark.

Efter fast dansk praksis gælder våbenlovens § 8, stk. 2, 1. og 2. pkt., også for udenlandske militære styrker og militært personel, når de udfører deres materiel, herunder våben, delkomponenter og reservedele fra dansk territorium som led i den militære tjenesteudøvelse. Det er en forudsætning, at det pågældende materiel er bragt til Danmark med Forsvarsministeriets godkendelse, og at de udenlandske styrker fortsat har ejerskabet over det pågældende materiel ved udførslen. Såfremt de udenlandske styrker efter udførslen fra dansk territorium måtte lade ejerskabet til det pågældende materiel overgå til andre, f.eks. ved salg eller gave, så er det fast praksis, at det er de udenlandske styrkers hjemstat, der vil have ansvaret for at foretage eksportkontrol. Danmark vil i sådanne situationer således ikke skulle foretage eksportkontrol efter dansk ret. Det afgørende i disse situationer er således – i overensstemmelse med våbenhandelstraktaten – hvornår ejerskabet til det pågældende materiel overgår.

Hvis f.eks. amerikanske militære styrker efter aftale med Forsvarsministeriet har oplagret materiel på dansk territorium, og de ønsker at udføre det, kan dette alene ske uden forudgående udførselstilladelse, såfremt det pågældende materiel forbliver den amerikanske stats ejendom.

Det fremgår af forarbejderne til våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., at hvis ejerskabet til de våben m.v., som udføres fra Danmark, fremover skal kunne overgå til andre, f.eks. til Forsvarets samarbejdspartnere i et missionsområde, skal udførslen være dækket af en udførselstilladelse i henhold til våbenlovens § 6, stk. 1. Som det fremgår ovenfor, er det uklart, om der hermed er indlagt en forudsætning om, at en udførsel af Danmark ikke vil være omfattet af undtagelsen til eksportkontrol, hvis der på tidspunktet for udførslen vurderes at kunne opstå et behov for at kunne overføre våbnet m.v. til en tredjepart.

De anførte eksempler i forarbejderne til våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., er baseret på de scenarier, som på daværende tidspunkt var aktuelle ved danske militære styrkers deltagelse i internationale missioner, hvor det, eksempelvis i forbindelse med hjemtagelse eller tilbagetrækning af danske styrker, kunne blive nødvendigt at overdrage medbragte konventionelle våben m.v. til lokale forsvarsmyndigheder eller andre samarbejdspartnere. Det blev på den baggrund vurderet, at den del af det danske Forsvars aktiviteter m.v., som vedrørte danske militære styrkers deltagelse i internationale missioner, hvor det ville eller måtte forventes at blive aktuelt at overdrage medbragte våben til samarbejdspartnere, ville kræve en eksporttilladelse efter våbenlovens § 6, stk. 1, idet disse situationer principielt var sammenlignelige med en direkte udførsel af våben til det pågældende land.

Justitsministeriet meddelte på den baggrund Forsvarsministeriet en bred og generel tilladelse til udførsel af våben og militært udstyr omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, i forbindelse med internationale missioner, militære samarbejder og øvelsesvirksomhed.

Der kan rejses tvivl om anvendelsesområdet for undtagelsen i våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., for andre af Forsvarets aktiviteter, herunder situationer hvor våben eller komponenter m.v. i et tidsrum har været placeret på dansk jord af udenlandske militære styrker, og som flyttes videre til et andet land eller hjemtages af den samme militære styrke. Mest taler for, at bemærkningerne til lovændringen af undtagelsen fra 2013 ikke tager stilling til andre situationer end dem, Justitsministeriet efterfølgende gav tilladelse til. Der kan således være uklarhed om, hvad der gælder for situationer, hvor der som led i internationale samarbejdsaftaler og -programmer kan befinde sig våben, delkomponenter og reservedele på dansk jord, som er ejet og flyttes af andre lande, f.eks. som led i den bilaterale forsvarssamarbejdsaftale med USA eller internationale våben- og komponentprogrammer.

Hensigten med eksemplerne fra forarbejderne må derimod antages at have været at fastslå, hvorvidt de danske militære styrkers deltagelse i internationale missioner på daværende tidspunkt var omfattet af undtagelsen til kravet om udførselstilladelse.

Samtidig havde lovændringen til formål at sikre overensstemmelse mellem de danske regler i våbenlo-

ven og våbenhandelstraktaten. Som det fremgår ovenfor om artikel 2, stk. 3, i den engelske sprogversion, finder traktaten ikke anvendelse på international flytning af konventionelle våben, der forbliver den udførende stats ejendom, og samtidig må traktatens artikel 4 antages ikke at stille krav om eksportkontrol, når dele og komponenter overføres som led i en forsyningskæde. På den baggrund er det Forsvarsministeriets vurdering, at lovændringen fra 2013 ikke er til hinder for, at undtagelsen for kravet om udførselstilladelse i våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., finder anvendelse på internationale samarbejdsaftaler og -programmer, hvor der befinder sig våben, delkomponenter og reservedele på dansk jord, som er ejet af andre lande, f.eks. som led i den bilaterale forsvarssamarbejdsaftale med USA eller internationale våben- og komponentprogrammer.

Det er dog Forsvarsministeriets vurdering, at det som følge af den bestående uklarhed herom i forarbejderne til lovændringen i 2013 er nødvendigt at præcisere den gældende undtagelse i våbenloven til kravet om tilladelse til udførsel, jf. § 6, stk. 1, så der skabes den fornødne klarhed om, at undtagelsen finder anvendelse for udenlandske militære styrkers udførsel af materiel fra dansk jord, hvis det pågældende materiel er bragt her til landet af de nævnte styrker efter Forsvarsministeriets godkendelse, og de udenlandske styrker har ejerskabet på tidspunktet for udførelsen.

Det bemærkes i den henseende, at præciseringen af våbenloven vil være forenelig med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4, stk. 2. Der henvises til afsnit 3.1.2.12.

Der bør efter Forsvarsministeriets vurdering ikke stilles krav om, at udenlandske militære styrker skal søge om tilladelse til udførsel efter våbenlovens § 6, stk. 1, i de tilfælde, hvor udenlandske militære styrker efter udførsel fra Danmark af materiel ejet af de pågældende styrker eventuelt senere overdrager det pågældende materiel til samarbejdspartnere i eksempelvis et komponent- eller reservedelsforsynings-samarbejde. Det må i sådanne tilfælde være de udenlandske myndigheder, som har ansvaret for at udføre eksportkontrol, såfremt der uden for Danmarks grænser sker overdragelse af ejendomsretten til de pågældende våben m.v.

Det bør være ejerskabet på tidspunktet for udførslen, der er afgørende for, om der skal gælde et krav om eksportkontrol efter våbenloven, medmindre den udførende styrke på tidspunktet for udførslen er vidende om, at ejerskabet skal overdrages til en bestemt tredje stat, eller dette er formålet med udførslen. Dette vil samtidig være i overensstemmelse med den nuværende praksis for ansøgninger om eksporttilladelser efter våbenlovens § 6, stk. 1, hvor der på ansøgningstidspunktet er en kendt slutbruger. I de tilfælde, hvor ejerskabet til udenlandsk ejet materiel derimod overgår til andre, herunder ved salg, mens det er på dansk territorium, vil der således fortsat være et krav om udførselstilladelse i henhold til våbenlovens § 6, stk. 1, da ejerskabet således overgår, inden det pågældende materiel udføres fra landet i overensstemmelse med våbenhandelstraktatens regler.

Forsvarsministeriet bemærker, at det må være op til ejerstaten at sikre, at der foretages eksportkontrol, hvis ejerskabet til det pågældende materiel overgår til andre på et senere tidspunkt efter udførsel fra dansk territorium.

Der henvises til § 24 og bemærkningerne hertil.

#### **4. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven**

Det fremgår af artikel 2, stk. 1, i databeskyttelsesforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger), at forordningen finder anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og på anden ikkeautomatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Det fremgår af databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra a, at forordningen ikke gælder for behandling af personoplysninger under udøvelse af aktiviteter, der falder uden for EU-retten. Som eksem-

pel herpå fremgår det af præambelbetragtning 16, at forordningen ikke finder anvendelse på aktiviteter vedrørende statens sikkerhed.

Som anført under afsnit 10 i de almindelige bemærkninger er hovedformålet med forsvarssamarbejdsaftalen og med amerikanske styrkers tilstedeværelse i Danmark at fremme den nationale sikkerhed og stabilitet her i landet. Amerikanske styrkers aktiviteter vil således materielt, personelt og geografisk være afgrænset til konkrete aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen og være begrundet i hensynet til Danmarks nationale sikkerhed.

Det er på den baggrund Forsvarsministeriets vurdering, at aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke er omfattet af EU-retten, jf. TEU artikel 4, stk. 2. Aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen vil derfor heller ikke være omfattet af databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde, jf. forordningens artikel 2, stk. 2, litra a.

Databeskyttelsesloven supplerer og gennemfører databeskyttelsesforordningen i dansk ret. Det fremgår af databeskyttelsesloven § 1, stk. 2, at databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen gælder for al behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og for anden ikkeautomatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen gælder dog ikke i de tilfælde, der er nævnt i databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra b-d, og lovens § 3. Da databeskyttelsesloven ikke undtager de tilfælde, der er nævnt i databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra a, hvorefter forordningen ikke gælder for behandling af personoplysninger under udøvelse af aktiviteter, der falder uden for EU-retten, vil databeskyttelsesloven som udgangspunkt finde anvendelse på behandling af personoplysninger som led i udøvelse af aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen.

Henset til, at aktiviteterne omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen vil være begrundet i hensynet til Danmarks nationale sikkerhed, foreslås det i lovforslagets § 13, at databeskyttelsesloven ikke gælder for aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen.

## **5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**

Lovforslaget forventes at have mindre økonomiske konsekvenser for staten, som imidlertid vanskeligt kan kvantificeres på nuværende tidspunkt, idet omkostningerne vil afhænge af de amerikanske styrkers aktiviteter i Danmark som led i forsvarssamarbejdsaftalen. Eventuelle økonomiske konsekvenser vil blive håndteret mellem de berørte ministerier inden for Forsvarsministeriets økonomiske ramme.

Lovforslaget vurderes ikke at have implementeringsmæssige konsekvenser for staten.

Lovforslaget vurderes ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for regionerne eller kommunerne.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at lovforslaget er i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at princip nr. 1 er iagttaget, da det klart fremgår, hvilke beføjelser danske og amerikanske myndigheder vil have i medfør af lovforslaget. Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at de øvrige principper ikke er relevante for lovforslaget.

## **6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Det bemærkes dog, at de foreslåede ændringer af lov om radiofrekvenser, jf. lovforslagets § 19, kan medføre økonomiske konsekvenser for indehavere af tilladelser til at anvende radiofrekvenser, hvis der træffes bebyrdende afgørelser om at ændre eller fastsætte nye vilkår i eller tilbagekalde de udstedte tilladelser delvist eller fuldt for at tilvejebringe radiofrekvenser til de amerikanske styrker. I de tilfælde, hvor sådanne afgørelser vurderes at være udtryk for indgreb af ekspropriativ karakter, vil dette skulle ske mod fuldstændig erstatning.

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) vurderer, at lovforslaget medfører administrative konsekvenser i form af lettelser for erhvervslivet. De administrative konsekvenser består i, at danske leverandører til de amerikanske styrker kan indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande omfattet af lov om våben og eksplosivstoffer m.v. og genstande omfattet af lov om knive og blankvåben m.v. uden en særlig tilladelse, jf. lovforslagets § 14, stk. 1. Det vil alt andet lige være en administrativ lettelse for de danske virksomheder, der er leverandører til de amerikanske styrker, at de undtages visse ansøgningsprocesser. Lettelserne vurderes dog at være af begrænset omfang på samfundsniveau.

På baggrund af ovenstående vurderer OBR, at de samlede administrative konsekvenser ikke overstiger bagatelgrænsen for forelæggelsen for Regeringens økonomiudvalg på 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.

OBR bemærker, at lovforslaget giver hjemmel til udstedelse af bekendtgørelser, som indebærer administrative konsekvenser for erhvervslivet, forventeligt i form af lettelser, jf. lovforslagets § 14, stk. 2. De administrative konsekvenser består i, at der kan gennemføres yderligere undtagelser for danske leverandører fra regler om transport af våben, når de transporterer våben på vegne af de amerikanske styrker, jf. lovforslagets bemærkninger til § 14. Lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser vurderes at medføre administrative konsekvenser under 4 mio. kr.

## **7. Administrative konsekvenser for borgerne**

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

## **8. Klimamæssige konsekvenser**

Lovforslaget vurderes ikke at have klimamæssige konsekvenser.

## **9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser**

Lovforslaget vurderes ikke at have miljø- eller naturmæssige konsekvenser.

## **10. Forholdet til EU-retten**

Det fremgår af artikel 4, stk. 2, i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU), at Unionen respekterer medlemsstaternes lighed over for traktaterne samt deres nationale identitet, som den kommer til udtryk i deres grundlæggende politiske og forfatningsmæssige strukturer, herunder regionalt og lokalt selvstyre. Den respekterer medlemsstaternes centrale statslige funktioner, herunder sikring af statens territoriale integritet, opretholdelse af lov og orden samt beskyttelse af den nationale sikkerhed. Navnlig forbliver den nationale sikkerhed den enkelte medlemsstats eneansvar.

Hovedformålet med forsvarssamarbejdsaftalen og med amerikanske styrkers tilstedeværelse i Danmark er at fremme den nationale sikkerhed og stabilitet her i landet. Som et led i opfyldelsen af formålet sikrer forsvarssamarbejdsaftalen amerikanske styrker stående adgang til dansk territorium og vedvarende ophold på afgrænsede militære områder med henblik på opbevaring og transport af materiel. Amerikansk militær får med forsvarssamarbejdsaftalen og som et led i beskyttelsen af den nationale sikkerhed også mulighed for at gennemføre en række relaterede aktiviteter på og fra dansk jord, såsom etablering af militær infrastruktur og deltagelse i øvelsesaktiviteter med andre allierede m.v.

Amerikanske styrkers aktiviteter vil således materielt, personelt og geografisk være afgrænset til konkrete aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen og være begrundet i hensynet til Danmarks nationale sikkerhed.

Det er på den baggrund Forsvarsministeriets vurdering, at aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke er omfattet af EU-retten, jf. TEU artikel 4, stk. 2. Det er herunder vurderingen, at aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke er omfattet af EU-retsakter, som Danmark har tilsluttet sig på

mellemstatsligt grundlag, f.eks. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/399 af 9. marts 2016 om en EU-kodeks for personers grænsepassage (Schengengrænsekodeksen).

## 11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 23. december 2024 til den 20. januar 2025 (29 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

3F, Advokatrådet, Amnesty International, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Advokater, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Universiteter, DANVA, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Finans Danmark (tidligere Finansrådet), Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Fængselsforbundet, Færøernes Landsstyre via Rigsombudsmanden på Færøerne, HK/Danmark, Højesteret, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Naalakkersuisut via Rigsombudsmanden på Grønland, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Retspolitisk Forening, Røde Kors, Samtlige byretspræsidenter, Sø- og Handelsretten og Teleindustrien.

## 12. Sammenfattende skema

|                                                            | Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)       | Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner     | Ingen.                                                                                     | Lovforslaget forventes at have mindre økonomiske konsekvenser for staten, som imidlertid vanskeligt kan kvantificeres på nuværende tidspunkt, idet omkostningerne vil afhænge af de amerikanske styrkers aktiviteter i Danmark som led i forsvarssamarbejdsaftalen.        |
| Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner | Ingen.                                                                                     | Ingen.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.             | Lovforslaget vurderes ikke at have positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v. | Lovforslaget vurderes ikke at have negative økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.<br><br>Det bemærkes dog, at de foreslåede ændringer af lov om radiofrekvenser, jf. lovforslagets § 19, kan medføre økonomiske konsekvenser for indehavere af tilladelser til at |

|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>anvende radiofrekvenser, hvis der træffes bebyrdende afgørelser om at ændre eller fastsætte nye vilkår i eller tilbagekalde de udstedte tilladelser delvist eller fuldt for at tilvejebringe radiofrekvenser til de amerikanske styrker. I de tilfælde, hvor sådanne afgørelser vurderes at være udtryk for indgreb af ekspropriativ karakter, vil dette skulle ske mod fuldstændig erstatning.</p> |
| <p>Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.</p> | <p>Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) vurderer, at lovforslaget medfører administrative konsekvenser i form af lettelser for erhvervslivet. De administrative konsekvenser består i, at danske leverandører til de amerikanske styrker kan indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande omfattet af lov om våben og eksplosivstoffer m.v. og genstande omfattet af lov om knive og blankvåben m.v. uden en særlig tilladelse, jf. lovforslagets § 14, stk. 1. Det vil alt andet lige være en administrativ lettelse for de danske virksomheder, der er leverandører til de amerikanske styrker, at de undtages visse ansøgningsprocesser. Lettelserne vurderes dog at være af begrænset omfang på samfundsniveau.</p> <p>På baggrund af ovenstående vurderer OBR, at de samlede administrative konsekvenser ikke overstiger bagatelgrænsen for forelæggelsen for Regeringens økonomiudvalg på 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.</p> <p>OBR bemærker, at lovforslaget giver hjemmel til udstedelse af bekendtgørelser, som indebærer administrative konsekvenser for erhvervslivet, forventeligt i form af</p> | <p>Ingen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
|                                                                                                                                                                                         | <p>lettelser, jf. lovforslagets § 14, stk. 2. De administrative konsekvenser består i, at der kan gennemføres yderligere undtagelser for danske leverandører fra regler om transport af våben, når de transporterer våben på vegne af de amerikanske styrker, jf. lovforslagets bemærkninger til § 14. Lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser vurderes at medføre administrative konsekvenser under 4 mio. kr.</p>                                                                                |          |
| Administrative konsekvenser for borgerne                                                                                                                                                | Ingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Ingen.   |
| Klimamæssige konsekvenser                                                                                                                                                               | Ingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Ingen.   |
| Miljø- og naturmæssige konsekvenser                                                                                                                                                     | Ingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Ingen.   |
| Forholdet til EU-retten                                                                                                                                                                 | <p>Det er Forsvarsministeriets vurdering, at aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke er omfattet af EU-retten, jf. TEU artikel 4, stk. 2. Det er herunder vurderingen, at aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke er omfattet af EU-retsakter, som Danmark har tilsluttet sig på mellemstatsligt grundlag, f.eks. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/399 af 9. marts 2016 om en EU-kodeks for personers grænse-passage (Schengengrænsekodeksen).</p> |          |
| Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X) | Ja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Nej<br>X |

### *Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser*

#### *Til § 1*

Amerikanske styrker kan i dag alene udføre opgaver i Danmark efter en konkret aftale med danske myndigheder. Amerikanske styrkers retsstilling er i den forbindelse som udgangspunkt reguleret af lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven).

Det foreslås i § 1, at amerikanske styrker kan udføre opgaver i Danmark efter aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (forsvarssamarbejdsaftalen), jf. bilag 1.

Henset til, at forsvarssamarbejdsaftalen vil få en væsentlig praktisk betydning for amerikanske styrkers tilstedeværelse og opgavevaretagelse i Danmark samt samarbejdet mellem det amerikanske og det danske Forsvar herom, finder Forsvarsministeriet det rigtigst, at der i lovteksten indsættes en selvstændig hjemmel for amerikanske styrkers adgang til at udføre opgaver i Danmark efter forsvarssamarbejdsaftalen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at amerikanske styrker på de vilkår og i det omfang, det er aftalt i forsvarssamarbejdsaftalen, kan udføre militære opgaver på dansk territorium. Disse opgaver vil omfatte bl.a. udstationering af personel, opbevaring af militært materiel og udstyr, vedligeholdelse, træning og udførelse af øvelsesaktiviteter, jf. herved forsvarssamarbejdsaftalens artikel 3 og 4.

Udgangspunktet efter forsvarssamarbejdsaftalen er, at Danmark har ansvaret for at sikre og beskytte de amerikanske styrker, deres materiel og oplysninger m.v., jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 6, stk. 1.

Amerikanske styrker skal dog efter forsvarssamarbejdsaftalen kunne bestemme og håndhæve adgangen til de aftalte anlæg og områder eller dele af disse, som er stillet til rådighed for de amerikanske styrker til deres eksklusive brug, herunder at ekskludere personer fra at få adgang til områderne (etablering og håndhævelse af adgangskontrol), jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 3, stk. 2.

Amerikanske styrker skal efter forsvarssamarbejdsaftalen også kunne udøve alle rettigheder og beføjelser, der er nødvendige for de amerikanske styrkers brug, drift og forsvar af samt kontrol over de aftalte anlæg og områder, herunder iværksætte forholdsmæssige foranstaltninger til at opretholde eller genoprette orden og beskytte amerikanske styrker, amerikanske leverandører, danske leverandører og pårørende, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 6, stk. 2.

Det er i forsvarssamarbejdsaftalen fastsat, at amerikanske styrker skal koordinere sikkerhedsplaner, herunder etablere samarbejdsprocedurer vedrørende sikkerhedsforanstaltninger, med de relevante myndigheder i Danmark. Der vil således være en løbende koordinering mellem danske og amerikanske myndigheder om de amerikanske styrkers sikkerhedsforanstaltninger i Danmark.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens bilag A omfatter de aftalte anlæg og områder de tre flyvestationer i Karup, Skrydstrup og Aalborg. Bilag A er en integreret del af aftalen, og de aftalte anlæg og områder kan ifølge aftalens artikel 30 ændres ved skriftlig aftale mellem parterne eller deres administrative repræsentanter. Hvis forsvarssamarbejdsaftalen på et tidspunkt måtte blive geografisk begrænset eller udvidet, vil den foreslåede bestemmelse også omfatte disse områder.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

For så vidt angår spørgsmålet om disciplinær jurisdiktion henvises til § 2 og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.1 i de almindelige bemærkninger.

## *Til § 2*

Det fremgår af § 2 i lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999 (herefter NATO-styrkeloven), at fremmede militære myndigheder kan udøve strafferetlig og disciplinær jurisdiktion på dansk territorium i det omfang og på de vilkår, det følger af de i § 1, stk. 1, nævnte overenskomster. De nærmere regler for afsenderlandets jurisdiktionsudøvelse findes i NATO SOFA artikel VII. Disse bestemmelser indeholder bl.a. regler om afsenderlandets militære myndigheders adgang til udøvelse af disciplinær jurisdiktion i modtagerlandet.

Det foreslås i § 2, at de amerikanske militære myndigheder kan udøve disciplinær jurisdiktion i



Danmark over for medlemmer af de amerikanske styrker i det omfang, det følger af forsvarssamarbejdsaftalen.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 14 om disciplin. Det fremgår af artikel 14, stk. 1, at de amerikanske militære myndigheder, i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 10, er ansvarlige for at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker og kan oprette militærpolitienheder på de aftalte anlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede. Det fremgår videre af artikel 14, stk. 2, at hvis de aftalte anlæg og områder benyttes i fællesskab med de danske væbnede styrker, skal de relevante amerikanske og danske myndigheder koordinere aktiviteter med hinanden. Af artikel 14, stk. 3, fremgår det, at idet det anerkendes, at Danmark har den suveræne retshåndhævende myndighed på dansk territorium, kan de amerikanske militære myndigheder efter gensidigt fastlagte procedurer, og i koordination med repræsentanter fra danske myndigheder, tillade brugen af militærpolitienheder til at opretholde disciplin og orden blandt de amerikanske styrker i områder tæt ved militæranlæg og områder, hvor der er amerikanske styrker til stede.

Den foreslåede bestemmelse vil i overensstemmelse med aftalen medføre, at de amerikanske militære myndigheder kan udøve disciplinær jurisdiktion i Danmark efter forsvarssamarbejdsaftalen over for medlemmer af de amerikanske styrker.

Ved »amerikanske militære myndigheder« forstår i overensstemmelse NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra f, de amerikanske myndigheder, der ifølge amerikansk lovgivning er bemyndiget til at håndhæve den amerikanske militære lovgivning over for medlemmer af dets styrker eller civile elementer.

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 3*

Det fremgår af § 6 i lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999 (herefter NATO-styrkeloven), at forsvarsministeren kan fraskrive sig erstatningskrav og afholde udgifter til erstatninger, hvor dette følger af forpligtelser i de overenskomster, der er nævnt i lovens § 1, stk. 1, eller af tilsvarende forpligtelser i andre af Danmark tiltrådte overenskomster om fastlæggelse af status for fremmede styrker, der modtages på dansk territorium, eller for udsendte danske styrker.

De overenskomster, der er nævnt i NATO-styrkelovens § 1, stk. 1, er overenskomst af 19. juni 1951 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker (NATO SOFA), protokol af 28. august 1952 om status for internationale militære hovedkvarterer oprettet i henhold til Den Nordatlantiske Traktat og overenskomst af 19. juni 1995 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker med tillægsprotokol af samme dato og yderligere tillægsprotokol af 19. december 1997 (PfP-overenskomsten).

Det foreslås i § 3, at forsvarsministeren udbetaler godtgørelsen eller erstatningen, hvis medlemmer af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark forvolder skader, som efter dansk ret er godtgørelsesberettigende eller medfører erstatningspligt. Forsvarsministeren udbetaler endvidere krav på pengebeløb, der følger af administrative sanktioner, som medlemmer af de amerikanske styrker er blevet pålagt som led i udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 1, hvoraf det fremgår, at medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, ikke kan gøres til genstand for civile retskrav eller administrative sanktioner, der udspringer af handlinger eller undladelser begået

af disse under udøvelsen af tjenstlige pligter, og at sådanne krav kan fremlægges for de rette danske myndigheder og behandles i overensstemmelse med bestemmelserne i NATO SOFA artikel VIII.

Henset til, at forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15 omfatter en bredere personkreds end erstatningsbestemmelserne i NATO SOFA samt administrative sanktioner, har Forsvarsministeriet fundet det nødvendigt at indsætte en selvstændig bestemmelse til gennemførelse af denne del af aftalen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forsvarsministeren – på samme måde som ved NATO SOFA's erstatningsbestemmelser i artikel VIII – udbetaler erstatning og godtgørelse, hvis medlemmer af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter i Danmark forvolder skader, som efter dansk ret er godtgørelsesberettigende eller medfører erstatningspligt.

Efter NATO SOFA's erstatningsbestemmelser i artikel VIII afgøres erstatningskrav fra modtagerlandets borgere opstået som følge af handlinger eller undladelser, der må tilskrives afsenderlandets styrker eller civile elementer under udøvelsen af tjenstlige pligter, af modtagerlandets myndigheder efter dette lands lovgivning og betales foreløbigt af dette land, jf. herved NATO SOFA artikel VIII, stk. 5. Dette indebærer bl.a., at en skadelidt vil kunne rette henvendelse til Forsvarsministeriet med henblik på at rejse et krav om erstatning og godtgørelse i anledning af en handling eller undladelse begået af medlemmer af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter, idet bestemmelsen dog ikke gælder for kontraktmæssige krav, jf. NATO SOFA artikel VIII, stk. 5. Det vil i den forbindelse skulle vurderes, om de erstatningsretlige betingelser er opfyldt.

Det bemærkes, at det er en del af forsvarssamarbejdsaftalens erstatningsordning, at forsvarsministeren kan opkræve en forholdsmæssig regres fra de amerikanske militærmyndigheder i overensstemmelse med de i NATO SOFA specificerede regler om den nærmere fordeling af udbetalte erstatningsbeløb. De udbetalte erstatningsbeløb vil derfor blive fordelt mellem Danmark og USA i overensstemmelse med reglerne herom i NATO SOFA. Den foreslåede bestemmelse er ikke til hinder for, at medlemmer af de amerikanske styrker kan sagsøges ved de danske domstole. Efter NATO SOFA artikel VIII, stk. 9, kan afsenderlandet således ikke gøre fordring på, at medlemmer af en styrke eller civilt element unddrages modtagerlandets jurisdiktion i civile sager undtagen i det omfang, det er fastsat i artikel VIII, stk. 5, litra g, hvorefter der ikke over for et medlem af en styrke eller det civile element kan foretages retlige skridt til opfyldelse af en i modtagerlandet over den pågældende afsagt dom i en sag opstået i forbindelse med udøvelse af tjenstlige pligter.

Den foreslåede bestemmelse vil kun gælde for krav, der udspringer af handlinger eller undladelser »under udøvelsen af tjenstlige pligter«. Krav, der opstår ved handlinger eller undladelser uden forbindelse til udøvelsen af tjenstlige pligter, vil således ikke kunne udbetales af forsvarsministeren og må derfor rettes mod skadevolderen, som også selv hæfter herfor. Det vil sige, at et medlem af de amerikanske styrker, der uden for tjenesten ved handling eller undladelse forvolder skade, kan pådrage sig et personligt erstatningsansvar efter dansk rets almindelige erstatningsregler, som den pågældende selv hæfter for. Den foreslåede bestemmelse vil desuden – ligesom erstatningsbestemmelsen i artikel VIII, stk. 5, i NATO SOFA – ikke gælde for kontraktmæssige krav.

I overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 3, vil en attestering fra den relevante amerikanske militære myndighed om, hvorvidt en skadegørende handling falder indenfor eller udenfor begrebet »udøvelse af tjenstlige pligter«, skulle anses for at udgøre et endegyldigt bevis for dette. Dette er en bevisregel, som vil skulle anvendes af forsvarsministeren ved behandlingen af erstatningskrav efter det særlige erstatningssystem, som er en del af forsvarssamarbejdsaftalen, og er dermed ikke en bevisregel, som danske domstole er forpligtede til at følge.

Den foreslåede bestemmelse vil også gælde for krav på pengebeløb, der følger af administrative sanktioner, dvs. økonomiske krav som pålægges af en offentlige myndighed, såsom parkeringsafgifter eller andre offentlige overtrædelsesgebyrer. Disse udbetales – på tilsvarende vis som civile erstatningskrav –

af forsvarsministeren, hvis kravet udspringer af handlinger eller undladelser begået af medlemmer af de amerikanske styrker under udøvelsen af tjenstlige pligter.

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. Der gælder en særlig definition af udtrykket »det civile element« i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 2, som den foreslåede bestemmelse skal forstås i overensstemmelse med, hvorefter det omfatter alle personer, som uanset nationalitet eller bopæl er ansat hos amerikanske myndigheder og som led i ansættelsen udøver tjenstlige pligter, der er pålagt af de amerikanske styrker, men omfatter ikke amerikanske leverandører, danske leverandører og ansatte hos sådanne leverandører eller hos ikke-kommercielle organisationer uanset deres nationalitet eller bopæl. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken«, »det civile element«, »amerikanske leverandører« og »danske leverandører« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.3 i de almindelige bemærkninger.

#### *Til § 4*

Retsplejeloven og øvrig lovgivning om behandling af sager, der ikke er straffesager, ved domstolene, f.eks. konkursloven, indeholder en række bestemmelser, der fastsætter retsvirkningen af, at en part, et vidne eller anden deltager i en sag udebliver (udeblivelsesvirkning). Der kan være tale om udeblivelse fra et retsmøde eller forhold, der sidestilles hermed, eksempelvis fristoverskridelse. Det er som udgangspunkt en forudsætning for at tillægge udeblivelsesvirkning, at retten har informeret sagsdeltageren om udeblivelsesvirkningen.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 1. pkt., fastsætter, at der ikke mod medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, kan afsiges udeblivelsesdom eller iværksættes foranstaltninger, som er i strid med disses interesser, når de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller lovligt fravær i at deltage i en sag, der ikke er en straffesag.

Det foreslås på den baggrund i § 4, at der i sager ved domstolene, der ikke er straffesager, ikke kan afsiges udeblivelsesdom eller træffes afgørelse om anden udeblivelsesvirkning over for medlemmer af de amerikanske styrker, hvor de er midlertidigt forhindret af deres tjenstlige pligter eller har lovligt fravær.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte alle typer sager ved domstolene, der ikke er straffesager, herunder civile retssager i alle instanser, fogedsager, dødsboskiftesager, ægtefælleskiftesager m.v. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at der i denne type sager over for medlemmer af de amerikanske styrker, herunder det civile element, ikke vil kunne afsiges udeblivelsesdom eller træffes afgørelse om anden udeblivelsesvirkning, hvis det godtgøres, at medlemmerne er midlertidigt forhindret i at deltage i sagen af deres tjenstlige pligter eller har lovligt fravær.

Den foreslåede bestemmelse omfatter i tillæg til afsigelse af udeblivelsesdom enhver form for retsvirkning i tilfælde af udeblivelse, herunder f.eks. afvisning af genoptagelse af en civil sag efter § 367, stk. 2, eller anvendelse af tvangsmidler i medfør af retsplejelovens § 178, hvis et medlem af de amerikanske styrker, herunder det civile element, er indkaldt som vidne i en sag ved domstolene, der ikke er en straffesag. Det er i den forbindelse underordnet, om den bestemmelse om udeblivelse, der ellers ville kunne finde anvendelse, indeholder hjemmel til at foretage en vurdering af, om der er tale om lovligt forfald eller særlige omstændigheder, der medfører, at der skal ses bort fra udeblivelsen.

Efter den foreslåede bestemmelse er det et krav, at retten finder det godtgjort, at medlemmets udeblivelse skyldes, at medlemmet midlertidigt er forhindret i at møde, overholde en frist eller deltage i sagen på anden vis som følge af tjenstlige pligter eller lovligt fravær som f.eks. sygdom.

Hvis bestemmelsen medfører en ugrundet forsinkelse af en sag, der ikke er en straffesag, følger det af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 4, 2. pkt., at de amerikanske militære myndigheder efter

anmodning fra de danske myndigheder straks skal be- eller afkræfte, om den pågældende fortsat er forhindret i at deltage på grund af tjenstlige pligter eller lovligt fravær, og oplyse over for de danske myndigheder, hvornår den pågældende forventes at være tilbage.

I forbindelse med behandlingen af en sag ved domstolene, der ikke er en straffesag, vil retten således kunne rette henvendelse til Forsvarsministeriet, som vil kunne anmode de amerikanske militære myndigheder om de pågældende oplysninger.

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. Der gælder en særlig definition af udtrykket »det civile element« i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 15, stk. 2, som den foreslåede bestemmelse skal forstås i overensstemmelse med, hvorefter det omfatter alle personer, som uanset nationalitet eller bopæl er ansat hos amerikanske myndigheder og som led i ansættelsen udøver tjenstlige pligter, der er pålagt af de amerikanske styrker, men omfatter ikke amerikanske leverandører, danske leverandører og ansatte hos sådanne leverandører eller hos ikke-kommercielle organisationer uanset deres nationalitet eller bopæl. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken«, »det civile element«, »amerikanske leverandører« og »danske leverandører« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.4 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 5*

Straffesager mod medlemmer af udenlandske styrker, et civilt element eller pårørende, jf. NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra a-c, behandles efter retsplejelovens regler om straffesager. Den militære retsplejelov, jf. lov nr. 531 af 24. juni 2005, som ændret senest ved lov nr. 410 af 25. april 2023, finder ikke anvendelse, jf. personkredsen nævnt i lovens § 1, stk. 1, og den deri indeholdte henvisning til §§ 1 og 2 i militær straffelov.

Det fremgår af retsplejelovens § 853, at medmindre andet er bestemt i loven, skal tiltalte personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Det følger af retsplejelovens § 855, at retten kan beslutte at fremme hovedforhandlingen helt eller delvis i tiltaltes fravær, når visse omstændigheder er opfyldt, herunder f.eks. hvis den tiltalte er undvejet efter, at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende, jf. § 855, stk. 3, nr. 1, eller når tiltalte f.eks. ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 1 år eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, frakendelse efter færdselsloven eller erstatning, jf. § 855, stk. 3, nr. 3. Det følger desuden af retsplejelovens § 897, at når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, skal retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, når visse omstændigheder er opfyldt, herunder f.eks. at tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden dokumenteret lovligt forfald, jf. § 897, stk. 1, nr. 1.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 4, fastsætter, at det kræver samtykke fra medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende at retsforfølge dem uden deres tilstedeværelse. Bestemmelsen forudsætter således, at retsplejelovens §§ 855 og 897 fraviges for medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende.

Det foreslås i § 5, at hovedforhandling i straffesager, hvor medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er tiltalt for en lovovertrædelse, kun kan gennemføres i de nævnte personers fravær, hvis de har samtykket heri.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 4, hvoraf det følger, at det kræver samtykke fra medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende at retsforfølge dem uden deres tilstedeværelse. Bestemmelsen forudsætter således, at retsplejelovens §§ 855 og 897 ubetinget fraviges for medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at retsplejelovens §§ 855 og 897 fraviges for medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende i henhold til forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 4, så der ikke kan gennemføres hovedforhandlinger i straffesager mod de pågældende personer i disses fravær. Dette indebærer bl.a., at der ikke vil kunne afsiges udeblivelsesdomme. Der vil heller ikke kunne ske eksempelvis afhøring af vidner eller lignende, jf. retsplejelovens § 855, stk. 2, uanset at retten måtte finde dette foreneligt med hensynet til tiltalte.

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

»Pårørende« har i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 6, den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra c, hvorefter der ved »påørende« forstås ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende, og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende, bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.5 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 6*

Straffesager mod medlemmer af udenlandske styrker, et civilt element eller pårørende, jf. NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra a-c, behandles efter retsplejelovens regler om straffesager. Den militære retsplejelov, jf. lov nr. 531 af 24. juni 2005, som ændret senest ved lov nr. 410 af 25. april 2023, finder ikke anvendelse, jf. personkredsen nævnt i lovens § 1, stk. 1, og den deri indeholdte henvisning til §§ 1 og 2 i militær straffelov.

Det følger af NATO SOFA artikel VII, stk. 9, litra g, at hvis der under et modtagerlands jurisdiktion rejses tiltale mod et medlem af en styrke, et civilt element eller en pårørende, skal denne have ret til at have forbindelse med en repræsentant for regeringen i afsenderlandet og – dersom retsplejereglerne tillader det – at lade en sådan repræsentant overvære sagens retlige behandling.

Det fremgår af retsplejelovens § 28 a, stk. 1, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov. Retsplejeloven indeholder i kapitel 2 regler, hvorefter retten kan bestemme, at retsmøder skal holdes for lukkede døre. Hvis retten undtagelsesvist bestemmer, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre, følger det af retsplejelovens § 29 e, at rettens formand, når særlige grunde taler for det, alligevel kan give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære retsmødet.

Det foreslås i § 6, at de amerikanske militære myndigheder i straffesager har ret til efter anmodning at overvære ethvert retsmøde, som medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er indkaldt til.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 2. pkt., som fastsætter en ret for de amerikanske militære myndigheder til efter anmodning at få adgang til et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende, der er anholdt eller varetægtsfængslet af de danske myndigheder, og til at være til stede under hele sagens forløb, herunder ved de danske myndigheders afhøring af den pågældende.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at de amerikanske militære myndigheder herefter vil have ret til efter anmodning at overvære retsmøder, som medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende er indkaldt til, i henhold til forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 2. pkt.

Det medfører ikke, at det er en forudsætning, for at de pågældende retsmøder kan afholdes, at de ameri-

kanske militære myndigheder er tilstede. Det forudsættes dog, at de amerikanske militære myndigheder vil skulle underrettes i rimelig tid før et retsmøde, så de i praksis har mulighed for at være tilstede.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere indebære en fravigelse af retsplejelovens regler om dørlukning, hvorefter retsmøder afholdt for lukkede døre kun må overværes af andre end dem, der har med sagen at gøre, med tilladelse fra rettens formand, jf. retsplejelovens § 29 e.

Den foreslåede bestemmelse vedrører kun retsmøder i straffesager mod de pågældende medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende. Bestemmelsen finder derfor ikke anvendelse på retsmøder, hvor et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende blot er indkaldt som vidne.

Den foreslåede bestemmelse vedrører kun retsmøder, idet der f.eks. vil kunne fastsættes administrative regler for så vidt angår adgang til medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende, når disse er i ministerielt underliggende myndigheders varetægt, f.eks. kriminalforsorgen eller politiet.

Ved »amerikanske militære myndigheder« forstår i overensstemmelse NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra f, de amerikanske myndigheder, der ifølge amerikansk lovgivning er bemyndiget til at håndhæve den amerikanske militære lovgivning over for medlemmer af dets styrker eller civile elementer.

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

»Pårørende« har i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 6, den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra c, hvorefter der ved »påørende« forstår ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende, og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende, bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.5 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 7*

Det fremgår af straffelovens § 86, stk. 1, 1. pkt., at såfremt den dømte har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse, afkortes et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen eller indlæggelsen har varet, i den idømte fængselsstraf. Hvis den dømte har været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse i udlandet, bestemmer retten, i hvilket omfang der skal ske afkortning i den idømte straf, jf. bestemmelsens stk. 5.

Det fremgår af retspraksis, at der stilles høje krav til, om varetægtssurrogater i udlandet efter en konkret vurdering kan sidestilles med dansk varetægtsfængsling i overensstemmelse med straffelovens § 86. Der kan henvises til Østre Landsrets dom af 30. marts 2017 i sag nr. S-3459-16, optrykt i Tidsskrift for Kriminalret 2017, side 625 ff., der angik en fodlænkeordning i England, og Østre Landsrets dom af 15. juni 2016 i sag nr. S-510-16, optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2016, side 3542 ff., der angik en husarrest i Brasilien. Landsretten vurderede i begge tilfælde, at foranstaltningerne ikke havde medført sådanne indgreb i den personlige frihed, at de kunne sidestilles med varetægtsfængsling, således at der kunne ske afkortning i den idømte straf, jf. straffelovens § 86, stk. 5.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 3, fastsætter, at enhver periode, et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende har været frihedsberøvet af de danske myndigheder, eller enhver periode, den pågældende har tilbragt i de amerikanske militære myndigheders varetægt, trækkes fra en fængselsstraf, som den pågældende måtte blive idømt i samme sag. Bestemmelsen indebærer et krav om afkortning af

fængselsstraf uanset karakteren af frihedsberøvelsen udøvet af de danske myndigheder eller varetægten udøvet af de amerikanske militære myndigheder.

Det foreslås på den baggrund i § 7, 1. pkt., at enhver periode, hvori medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende som led i strafforfølgning her i landet har været frihedsberøvet eller i de amerikanske militære myndigheders varetægt, afkortes i deres idømte fængselsstraf i samme sag.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at fængselsstraffe afkortes i det i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 3, angivne omfang. Det indebærer, at der automatisk vil skulle afkortes et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen eller varetægten har varet, i den idømte fængselsstraf i samme sag. Der vil skulle ske afkortning af fængselsstraffen uanset karakteren af frihedsberøvelsen udøvet af de danske myndigheder eller varetægten udøvet af de amerikanske militære myndigheder. Retten vil med andre ord ikke skulle vurdere, om varetægten udøvet af de amerikanske militære myndigheder kan ligestilles med f.eks. en dansk varetægtsfængsling, før der kan ske afkortning. Udgangspunkt for beregningen af fradraget er tidspunktet for frihedsberøvelsen eller varetægts iværksættelse, hvilket almindeligvis vil være anholdelsestidspunktet.

Det forudsættes, at medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende ikke dermed vil blive stillet dårligere end danske statsborgere under tilsvarende omstændigheder. Retten vil således efter en konkret vurdering kunne forhøje fradraget i den idømte fængselsstraf, der ellers ville blive udmålt efter den foreslåede bestemmelse. Det indebærer f.eks., at hvis et medlem af de amerikanske styrker eller pårørende har været isolationsfængslet, vil fradraget skulle forhøjes på tilsvarende vis, som hvis forholdet var blevet vurderet efter straffelovens § 86, stk. 1, 3. pkt.

Ved »amerikanske militære myndigheder« forstås i overensstemmelse NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra f, de amerikanske myndigheder, der ifølge amerikansk lovgivning er bemyndiget til at håndhæve den amerikanske militære lovgivning over for medlemmer af dets styrker eller civile elementer.

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

»Pårørende« har i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 6, den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra c, hvorefter der ved »påørende« forstås ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende, og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende, bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.

Efter det foreslåede § 7, 2. pkt., træffer retten afgørelse om afkortningens længde.

Det forudsættes, at kriminalforsorgen vil skulle påse, at afkortning finder sted i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.6 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 8*

Der findes ikke i dag regler i lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), der bemyndiger til at fastsætte nærmere regler til gennemførelse af bestemmelser i NATO SOFA eller bilaterale forsvarssamarbejdsaftaler om straffemyndighed eller varetægt.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 1 og 2, fastsætter, i hvilket omfang Danmark frafalder sin fortrinsret til at udøve straffemyndighed, samt hvordan og hvornår et tilbagekald af frafaldelsen kan ske.

Efter aftalens artikel 12, stk. 1, 2. pkt., gør Danmark brug af sin suveræne ret til at frafalde sin fortrinsret til at udøve straffemyndighed over medlemmer af de amerikanske styrker for ikke-tjenstlige lovovertrædelser på dansk territorium i overensstemmelse med NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra c.

Efter aftalens artikel 12, stk. 1, 3. pkt., kan danske myndigheder i konkrete tilfælde af særlig vigtighed for Danmark vælge at tilbagekalde frafaldelsen ved afgivelse af en skriftlig erklæring over for de kompetente amerikanske myndigheder senest 30 dage efter modtagelse af underretningen om sagen.

Efter aftalens artikel 12, stk. 2, skal de amerikanske militære myndigheder hurtigst praktisk muligt underrette de danske myndigheder om enhver sag, der er omfattet af artikel 12, stk. 1, bortset fra ved mindre lovovertrædelser.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 7, fastsætter, at det er parternes hensigt at vedtage nødvendige, gensidigt fastlagte procedurer til fremme af deres samarbejde i henhold til artikel 12.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 1, 1. pkt., fastsætter en underretningspligt for de danske myndigheder, når et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende bliver anholdt eller varetægtsfængslet.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 13, stk. 2, fastsætter regler om parternes pligt og adgang til at have et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende i sin varetægt under sagens forløb, herunder med henblik på at stille den pågældende for retten.

Efter aftalens artikel 13, stk. 2, 1. pkt., skal et medlem af de amerikanske styrker eller en pårørende, som efterforskes eller venter på at blive stillet for retten af de danske myndigheder, i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer efter anmodning fra de amerikanske militære myndigheder forblive eller placeres under deres kontrol, indtil sagen er endeligt afsluttet.

Det foreslås i § 8, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12 og 13.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil indebære, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om f.eks. fremgangsmåden for et tilbagekald af frafaldelsen af fortrinsretten til at udøve straffemyndighed, underretning af de amerikanske militære myndigheder, adgang for de amerikanske militære myndigheder til personer, der er frihedsberøvet af danske myndigheder, den nærmere udmøntning af aftalens artikel 13, stk. 2, samt eventuelle gensidigt fastlagte procedurer til fremme af aftaleparternes samarbejde i henhold til aftalens artikel 12 og 13.

Det forudsættes, at regler fastsat i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil kunne fravige andre administrativt fastsatte forskrifter.

Det forudsættes desuden, at justitsministeren og forsvarsministeren vil kunne bemyndige deres underliggende myndigheder til at fastsætte de nærmere regler henholdsvis forestå forhandlingerne i henhold til den foreslåede bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.5, 3.1.2.7 og 3.1.2.8 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 9*

Der findes ikke i dag regler i lov nr. 143 af 29. april 1955 om retsstillingen for styrker tilhørende deltagerne i NATO og Partnerskab for Fred m.v., som ændret ved lov nr. 201 af 7. april 1999, (herefter NATO-styrkeloven), eller NATO SOFA, som fastlægger, at en attestering, om at en påstået lovovertrædelse er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter, skal lægges til grund. Det fremgår af retsplejelovens § 880, 2. pkt., at rettens bedømmelse af bevisernes vægt ikke er bundet ved lovregler.

Det foreslås i § 9, at i det i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 5, angivne omfang skal en attestering fra de relevante amerikanske militære myndigheder i Danmark lægges til grund af de danske myndigheder.



Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 12, stk. 5, som fastsætter, at en attesting fra de relevante amerikanske militære myndigheder på dansk territorium om, at en handling eller undladelse foretaget af et medlem af de amerikanske styrker er begået under udøvelsen af tjenstlige pligter i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii, udgør et endeligt bevis herfor.

Det følger af NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii, at når begge lande har adgang til at udøve straffemyndighed, skal afsenderlandet have fortrinsret dertil over et medlem af en styrke eller et civilt element for lovovertrædelser, der hidrører fra enhver handling eller undladelse begået under udøvelsen af tjenstlige pligter. Attesteringen vil således alene skulle anvendes til at afgøre, hvorvidt de amerikanske militære myndigheder har fortrinsret til at udøve straffemyndighed i henhold til NATO SOFA artikel VII, stk. 3, litra a, nr. ii.

Ved »amerikanske militære myndigheder« forstås i overensstemmelse NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra f, de amerikanske myndigheder, der ifølge amerikansk lovgivning er bemyndiget til at håndhæve den amerikanske militære lovgivning over for medlemmer af dets styrker eller civile elementer.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.5 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 10*

Der findes ikke i dag regler, der gennemfører bestemmelserne om forholdet til skatte-, told- og afgiftslovgivningen i forsvarssamarbejdsaftalen mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater.

Personer, der bor i Danmark, er typisk fuldt skattepligtige til Danmark, jf. § 1 i kildeskatteloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 460 af 3. maj 2024, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 1694 af 30. december 2024. En person er fuldt skattepligtig, hvis den pågældende enten har bopæl i Danmark, eller hvis den pågældende uden at have bopæl i Danmark opholder sig i Danmark i et sammenhængende tidsrum af 6 måneder, heri medregnet kortvarige ophold i udlandet på grund af ferie eller lignende. Konsekvensen af den fulde skattepligt er, at den pågældende person er skattepligtig til Danmark af sin globalindkomst, dvs. af indkomst fra hele verden.

Efter § 1 i selskabsskatteloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 279 af 13. marts 2025, er selskaber m.v., der er hjemmehørende her i landet, undergivet fuld skattepligt til Danmark og skal årligt opgøre en skattepligtig indkomst. Udenlandske selskaber m.v. er bl.a. begrænset skattepligtige til Danmark, hvis de udøver erhverv i Danmark fra et fast driftssted, jf. selskabsskattelovens § 2, stk. 1, litra a. Skattepligten omfatter indkomst fra den erhvervsvirksomhed, der er knyttet til det faste driftssted. Den skattepligtige indkomst opgøres efter et territorialprincip, idet indtægter og udgifter, som vedrører et fast driftssted eller en fast ejendom beliggende i udlandet, ikke medregnes, jf. selskabsskattelovens § 8, stk. 2.

I henhold til momslovgivningen er erhvervsmæssig levering af varer og ydelser med leveringssted i Danmark afgiftspligtig. Der skal i visse tilfælde ligeledes afregnes told og afgifter i henhold til den gældende lovgivning herom, f.eks. indførsel af bestemte kategorier af varer fra tredjelande og forbrug af udvalgte varer og tjenesteydelser.

Der betales afgift på en lang række varer og produkter i Danmark. Nogle af disse er EU-harmoniserede, mens andre er nationale afgifter. Afgifterne kan opdeles som energiafgifter, miljøafgifter, punktafgifter og andre afgifter og gebyrer, såsom registreringsafgift på biler.

Det foreslås i § 10, at bestemmelserne, som omhandler forholdet til skatte-, told- og afgiftslovgivningen, i artikel 9, 16-22, 26 og 28 i forsvarssamarbejdsaftalen gælder her i landet.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre de dele af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, 16-22, 26 og 28, som omhandler forholdet til skatte-, told- og afgiftslovgivningen. De pågældende bestemmelser indeholder en række fritagelser fra den danske skatte-, told-, og afgiftslovgivning.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de bestemmelser i forsvarssamarbejdsaftalen, som omhand-

ler forholdet til skatte-, told- og afgiftslovgivningen, vil gælde i dansk ret. Den foreslåede bestemmelse vil have den virkning, at gældende og fremtidige regler på skatte-, told- og afgiftsområdet ikke finder anvendelse i det omfang forholdet er omfattet af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, 16-22, 26 og 28.

I det følgende gennemgås forsvarssamarbejdsaftalens bestemmelser herom.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 1, fastsætter, at de danske myndigheder skal respektere gyldig registrering, inspektion og tilladelser, som er foretaget eller udstedt af amerikanske militære myndigheder og civile myndigheder i USA, de amerikanske delstater eller disses politiske underinddelinger for motorkøretøjer og påhængskøretøjer tilhørende de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

Denne bestemmelse vil medføre, at amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende kan benytte deres amerikansk indregistrerede køretøjer på amerikanske nummerplader i Danmark. Der er ikke en begrænsning for, hvor længe disse køretøjer kan bruges med amerikanske nummerplader på danske veje.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 4, fastsætter, at danske myndigheder efter anmodning og uden betaling udsteder nummerplader, der ikke adskiller sig fra dem, der udstedes til den danske befolkning i al almindelighed, til motorkøretøjer og påhængsvogne, der ejes privat af medlemmer af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende og anvendes til private formål.

Denne bestemmelse vil medføre, at der kan udstedes danske nummerplader uden betaling til køretøjer, der anvendes til private formål af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 6, fastslår, at artikel 9, stk. 3, 4 og 5, herunder bestemmelsen om de danske myndigheders udstedelse af eventuel dokumentation for eller kendemærker til køretøjer, gennemføres i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer. Dette medfører blandt andet, at proceduren, hvorved aftalens personkreds kan få danske nummerplader uden betaling, vil blive aftalt nærmere mellem de relevante myndigheder.

Afgiftsfritagelsen af motorkøretøjer følger af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at anskaffelser foretaget af de amerikanske styrker eller på disses vegne i form af varer, materiel, forsyninger, tjenesteydelser, udstyr og andre ejendele, som (a) sker med de amerikanske styrker som endelig slutbruger, (b) skal forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller (c) skal inkorporeres i effekter eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker, er fritaget for merværdiafgift ("moms"), salgsskatter, brugsskatter, punktafgifter og lignende skatter samt eventuelle skatter, der senere måtte erstatte disse.

Formålet med bestemmelsen i 1. pkt. er at sikre, at anskaffelser af varer, materiel m.v. foretaget af de amerikanske styrker eller på disses vegne fritages fra skatter og afgifter.

De amerikanske styrker skal forsyne de kompetente danske myndigheder med passende attestering af, at nævnte varer, materiel, forsyninger, tjenesteydelser, udstyr og andre ejendele er til de amerikanske styrker, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 1, 2. pkt.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 2, 2. pkt., fastsætter, at fritagelserne i udgangspunktet gælder og kan indrømmes på købstidspunktet, hvis muligt, såfremt købet ledsages af den passende attestering efter bestemmelsens stk. 1. I øvrige tilfælde, eller hvis fritagelse på købstidspunktet ikke er muligt, gives fritagelsen ved godtgørelse inden for 30 dage efter modtagelse af en anmodning herom. De nærmere krav til dokumentation m.v. bestemmes i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 2, 1. pkt.

For så vidt angår punktafgifter gælder fritagelsen kun på købstidspunktet, hvis nævnte varer, materiel, udstyr og andre ejendele erhverves fra en oplagshaver eller direkte fra de danske væbnede styrker, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 2, 3. pkt. I alle andre tilfælde, eller hvis det ikke er muligt for

sælger at give fritagelsen i forbindelse med købet, gives fritagelsen ved godtgørelse af beløbet inden for 30 dage efter modtagelse af en anmodning herom, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 2, 4. pkt.

Fritagelse for punktafgifter indrømmes alene for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller som fremgår af fakturaen, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16, stk. 3. Fritagelsen omfatter ikke punktafgifter, der pålægges i tidligere led i kæden, og der ydes ej heller godtgørelse for disse.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at medlemmer af de amerikanske styrker ikke er pligtige til at betale skatter, afgifter eller lignende, herunder moms, på dansk territorium for køb, ejerskab, besiddelse, brug og overdragelse, internt i styrken eller i forbindelse med dødsfald, af løsøre, der indføres til eller erhverves på dansk territorium til egen privat brug. Sådanne varer må i forhold til mængde ikke overstige et rimeligt omfang til privat brug og må ikke som følge af deres natur eller antal indikere, at de indkøbes til kommercielle formål, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 1, 2. pkt.

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 1, 3. pkt., gælder fritagelserne også for pårørende som defineret i aftalens artikel 2, stk. 6.

Fritagelsen indrømmes ved købstidspunktet, hvis dette er muligt, eller sker ved godtgørelse af beløbet inden for 30 dage efter anmodning herom efter gensidigt fastlagte procedurer, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 1, 4. pkt.

Fritagelse for punktafgifter indrømmes alene for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller som fremgår af fakturaen, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 2. Fritagelsen omfatter dermed ikke punktafgifter, der pålægges i tidligere led i kæden, og der ydes ej heller godtgørelse for disse.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 3, fastsætter, at medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende, som på dansk territorium har eller bruger radio- og tv-modtageapparater samt enheder med mulighed for internetopkobling, er fritaget for afgifter, licens, gebyrer og lignende vedrørende denne brug eller besiddelse.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 4, fastsætter, at motorkøretøjer, der ejes af medlemmer af de amerikanske styrker og pårørende, er fritaget for dansk beskatning af besiddelse og brug af biler på danske veje, registreringsafgift og lignende. Fritagelsen gælder ikke for betaling af vej-, bro- og tunnelafgift på samme måde som den almindelige danske befolkning. Den omfattede personkreds skal derfor ikke betale registreringsafgift eller periodiske afgifter i form af bl.a. vægtafgift, grøn ejerafgift eller CO<sub>2</sub>-ejerafgift for deres køretøjer i Danmark.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 5, fastsætter, at fritagelsen for indkomstskat i henhold til NATO SOFA artikel X endvidere gælder indkomst, der oppebæres af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl i Danmark, og amerikanske leverandører og som hidrører fra ansættelse ved de organisationer, der er nævnt i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 3, og aktiviteter nævnt i denne aftales artikel 21 og 22, samt fra kilder uden for Danmarks grænser.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 17, stk. 6, fastsætter, at dansk lovgivnings bestemmelser vedrørende arbejdsgiveres og selvstændige erhvervsdrivendes pligt til at indeholde eller forudbetale indkomstskat og socialt sikringsbidrag ikke gælder for indkomst, der ikke er skattepligtig i Danmark. Dette medfører, at arbejdsgiverne i forhold til de pågældende ansatte ikke vil skulle betale de bidrag, der fremgår af bekendtgørelse nr. 1622 af 12. december 2023 om Arbejdsmarkedets Tillægspensions fælles opkrævning af bidrag m.v.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at det med henvisning til NATO SOFA artikel XI er tilladt at indføre varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele til dansk territorium, som (a) indføres af de amerikanske styrker, (b) er beregnet til slutbrug hos de amerikanske styrker eller

på vegne af disse, herunder til understøttelse af militære velfærdstjenester, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21 og 22, (c) skal bruges eller forbruges som led i opfyldelsen af en kontrakt med de amerikanske styrker eller på disses vegne eller (d) skal inkorporeres i genstande eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker.

Der opkræves ikke told, import-, registreringsafgifter eller lignende, herunder bl.a. brugsskatter, punktafgifter og moms i forbindelse med sådan indførsel, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 1, 2. pkt.

Udførsel af varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele, jf. stk. 1, fra dansk territorium er derudover fritaget for dansk eksporttold, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 2.

Fritagelse for punktafgifter indrømmes alene for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller som fremgår af fakturaen, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 3. Fritagelsen omfatter ikke punktafgifter, der pålægges i tidligere led i kæden, og der ydes ej heller godtgørelse for disse.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 4, 1. pkt., fastsætter, at parterne samarbejder i nødvendigt omfang for at sikre, at nævnte varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele alene indføres i rimelige mængder.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 4, 2. pkt., fastsætter, at de amerikanske styrker over for de danske myndigheder skal attestere, jf. NATO SOFA artikel XI, stk. 4, at nævnte varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele er berettiget til fritagelserne i overensstemmelse med vilkårene i artikel 18. Deponering af attesten anses for at opfylde alle danske myndighedskrav vedrørende toldkontrol for de varer, der indføres og udføres af de amerikanske styrker eller på disses vegne i henhold til denne artikel, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 4, 3. pkt.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 4, 4. pkt., fastlægger, at såfremt de nævnte varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele indføres af de amerikanske leverandører eller danske leverandører i henhold til bestemmelserne i aftalen, er de amerikanske styrker forpligtet til at forlange, at leverandørerne udelukkende benytter effekterne til opfyldelse af kontrakter med de amerikanske styrker.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 18, stk. 5, fastsætter, at varer, materiel, forsyninger, udstyr og andre ejendele, jf. stk. 1, er fritaget for eventuelle skatter, som ellers skulle betales efter indførslen eller anskaffelsen heraf.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 19, stk. 1, fastsætter, at medlemmer af de amerikanske styrker og amerikanske leverandører under deres tjeneste på dansk territorium told- og skattefrit kan indføre personlige ejendele, møbler, 1 privat motorkøretøj pr. person, der er fyldt 18 år, og andre varer, der er beregnet til egen eller husstandens brug eller forbrug. Bestemmelsen har til formål at sikre, at den omfattede personkreds i bestemmelsen kan medtage flyttegods i forbindelse med udstationering til dansk territorium. Sådanne indførsler må ikke overstige et rimeligt omfang til privat brug og må ikke som følge af deres natur eller antal indikere, at varerne indføres til kommercielle formål. Disse fritagelser gælder også for pårørende, jf. definitionen i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 6. Dette privilegium gælder ikke kun disse personers ejendele, men også varer, der sendes til dem som gave eller leveres til dem som led i opfyldelsen af kontrakter med personer, der ikke er bosiddende på dansk territorium.

Fritagelse for punktafgifter indrømmes alene for de punktafgifter, der svares ved overgangen til forbrug, eller som fremgår af fakturaen, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 19, stk. 2. Fritagelsen omfatter derfor ikke punktafgifter, der pålægges i tidligere led i kæden, og der ydes ej heller godtgørelse for disse.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 19, stk. 3, fastsætter, at de varer m.v., der er anført i stk. 1, og andre varer, der anskaffes skatte- og/eller afgiftsfrit, ikke må sælges eller på anden måde overdrages til personer på dansk territorium, som ikke selv er berettiget til at indføre disse toldfrit, medmindre overdragelsen er godkendt af de rette danske myndigheder. En sådan godkendelse er ikke nødvendig for gaver til velgørende formål. Det er slutmodtageren af varerne, der er ansvarlig for at betale eventuelle skyldige

afgifter som følge af transaktioner med personer, der ikke er berettiget til at indføre sådanne varer. Medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører kan frit overdrage de i stk. 1 ovenfor anførte ejendele internt blandt sig selv, og disse overdragelser er skatte- og/eller afgiftsfri. De amerikanske styrker fører en oversigt over sådanne overdragelser af skatte- eller afgiftsfrie produkter. De danske myndigheder skal godtage behørigt foretagne politianmeldelser af tyveri af told- og afgiftsfrie varer tilhørende medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører, og disse personer er således fritaget for at betale tolden eller afgifterne.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 19, stk. 4, fastsætter, at medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og amerikanske leverandører ikke skal betale eksporttold og -afgifter ved genudførsel (eller udførsel) af eventuelle varer, som de har indført til (eller erhvervet på) dansk territorium under deres tjenesteophold.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 20, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at Danmark træffer alle hensigtsmæssige foranstaltninger for at sikre hurtig og smidig toldbehandling af effekter, der indføres til og udføres fra Danmark i henhold til aftalen. En eventuel toldkontrol skal gennemføres hurtigst muligt, jf. artikel 20, stk. 1, 2. pkt.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 20, stk. 2, 1. pkt., fastsætter, at toldkontrol i henhold til aftalen skal gennemføres i overensstemmelse med procedurer, der aftales i fællesskab mellem de rette danske myndigheder og de amerikanske styrker.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 20, stk. 2, 2. pkt., fastsætter videre, at en eventuel toldkontrol, som de danske toldmyndigheder måtte udføre på indgående eller udgående personlige ejendele tilhørende medlemmer af de amerikanske styrker eller pårørende, sker, når ejendelene afleveres på eller afhentes fra den pågældendes bopæl eller efter gensidigt fastlagte procedurer.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 20, stk. 3, 1. pkt., fastsætter, at der ikke foretages kontrol af officielle dokumenter, der er behørigt markeret som sådanne i overensstemmelse med NATO SOFA artikel XI, stk. 3, ligesom de skal være attesteret af de relevante amerikanske militære myndigheder som værende officielle amerikanske dokumenter.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 20, stk. 4, 1. pkt., fastsætter, at de amerikanske militære myndigheder forpligter sig til at indføre de nødvendige foranstaltninger på de steder, hvor der er amerikanske styrker til stede, for at forebygge misbrug af de rettigheder, som følger af toldbestemmelserne i NATO SOFA og forsvarssamarbejdsaftalen.

De amerikanske militære myndigheder og de danske myndigheder samarbejder om at efterforske eventuelle påståede overtrædelser af toldreglerne, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 20, stk. 4, 2. pkt.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 3, 1. pkt., fastsætter, at de samme officielle skatte- og afgiftsfritagelser, der gælder for de amerikanske styrker, også gælder for de tjenester og de organisationer, der er nævnt i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 1 og 2, da disse indgår som en integreret del i driften af det amerikanske militær. Bestemmelsen har den virkning, at de i artiklen 21, stk. 1 og stk. 2, nævnte tjenester og organisationer, der stilles til rådighed af de amerikanske styrker, omfattes af de officielle skatte- og afgiftsfritagelser, der gælder de amerikanske styrker efter denne aftales artikel 16.

Der kan ikke stilles krav om opkrævning eller betaling af skatter eller afgifter eller lignende gebyrer af sådanne tjenester og organisationer for aktiviteter forbundet med deres drift, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 3, 3. pkt.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 4, 1. pkt., fastsætter, at de amerikanske styrker træffer hensigtsmæssige foranstaltninger til at forhindre, at de varer og effekter, som indføres til eller erhverves på dansk territorium af de tjenester og den virksomhed, som er anført i aftalens artikel 21, stk. 1 og 2, sælges til personer, som ikke er berettiget til at benytte sig af disse tjenester og organisationer.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 22, stk. 3, fastsætter, at de amerikanske styrkers officielle post er

undtaget fra kontrol, undersøgelse og beslaglæggelse i overensstemmelse med NATO SOFA artikel XI, stk. 3.

Bestemmelsen vil have den virkning, at officiel post, der indeholder officielle dokumenter, der er anmærket korrekt og ledsages af korrekt dokumentation, jf. NATO SOFA, artikel XI, stk. 3, er undtaget for kontrol.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 22, stk. 4, fastsætter, at toldkontrol af ikke-officiel post, der sendes med militærpost, sker i overensstemmelse med gensidigt fastlagte procedurer.

Bestemmelsen vil have den virkning, at de nærmere procedurer for toldkontrol af ikke-officiel post aftales gensidigt mellem relevante danske og amerikanske myndigheder.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 26, 2. pkt., fastsætter, at amerikanske leverandører er fritaget for al selskabsskat, der alene hidrører fra leveringen af varer eller tjenesteydelser til de amerikanske styrker eller opførelse af faciliteter for de amerikanske styrker på dansk territorium.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 26, 3. pkt., fastsætter, at amerikanske leverandører heller ikke skal pålægges nogen form for indkomst- eller overskudsskat af Danmark af den del af indkomsten eller overskuddet, som hidrører fra en kontrakt eller underleverandørkontrakt med de amerikanske styrker.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 28, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og danske leverandører ved brug af vand, elektricitet og andre offentlige forsyningstjenester fritages for skatter eller andre offentlige gebyrer eller betalinger i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16.

Som nævnt ovenfor indeholder forsvarssamarbejdsaftalens artikel 16 regler om skatte- og afgiftsfritagelser i forbindelse med officielle anskaffelser foretaget af de amerikanske styrker eller på disses vegne som defineret i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1. Skatte- og afgiftsfritagelse forudsætter således, at de amerikanske styrker er endelig slutbruger af det indkøbte, at det indkøbte skal anvendes til opfyldelse af en kontrakt indgået med de amerikanske styrker eller på disses vegne, eller at det indkøbte skal inkorporeres i effekter eller faciliteter, der benyttes af de amerikanske styrker. Det følger af forsvarssamarbejdsaftalen, at de amerikanske styrker skal indlevere passende dokumentation for, at de indkøbte varer m.v. er indkøbt til brug for de amerikanske styrker.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.9 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 11*

På det danske arbejdsmarked er lønmodtageres rettigheder og pligter fastlagt i arbejds- og ansættelsesretlig lovgivning, kollektive overenskomster og i den enkelte ansættelsesaftale. Af centrale love kan f.eks. nævnes ferieloven, barselsloven, foreningsfrihedsloven, arbejdstidsloven, ligestillingsloven, ligelønsloven og forskelsbehandlingsloven.

Der er ingen lovbestemt mindsteløn i Danmark. Lønnen er i stedet typisk aftalt i kollektive overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter eller ved individuel aftale. En kollektiv overenskomst er en aftale om løn og arbejdsvilkår, der skal gælde for ansatte i en virksomhed eller branche, og kan f.eks. regulere forhold vedrørende arbejdstid, løn og ferie.

I Danmark gælder der regler om adgang til social sikring for lønmodtagere, som f.eks. sygedagpenge-loven, ATP-loven, arbejdsskadesikringsloven og arbejdsløshedsforsikringsloven. En række love gælder uanset lønmodtagerstatus, f.eks. lov om en børne- og ungedydelse og lov om social pension, hvorefter man opnår rettigheder på baggrund af bopæl. Udenlandske arbejdsgivere har pligt til at betale ATP-bidrag for deres ansatte, når beskæftigelse i Danmark varer over 6 måneder, jf. § 6, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1621 af 12. december 2023 om medlemskab, bidragspligt, beregning og indberetning af bidrag til Arbejdsmarkedets Tillægspension. Pligt til at betale ATP-bidrag afleder pligt til at betale bidrag til

forskellige andre ordninger. Bidrag opkræves samlet, jf. bekendtgørelse nr. 1622 af 12. december 2023 om Arbejdsmarkedets Tillægspensions fælles opkrævning af bidrag m.v.

Overenskomst af 13. juni 2007 med Amerikas Forenede Stater om social sikring indeholder koordinationsbestemmelser vedr. social pension og ATP. Af overenskomsten følger, at statsansatte i Amerikas Forenede Stater, der er statsborgere der, er omfattet af lovgivningen i Amerikas Forenede Stater under beskæftigelse i Danmark. Andre end statsansatte, herunder også personer, der ikke er statsborgere i Amerikas Forenede Stater, forbliver omfattet af lovgivningen i Amerikas Forende Stater ved udsendelse til Danmark, forudsat at beskæftigelse ikke forventes at vare over 5 år.

Den danske arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning gælder i almindelighed for personer ansat hos en dansk etableret arbejdsgiver, når arbejdet sædvanligvis udføres i Danmark.

En udstationeret lønmodtager er en ansat, der sædvanligvis arbejder i et andet land, og som er sendt til Danmark for at arbejde i en begrænset periode. Forhold for udstationerede, der arbejder i Danmark, er reguleret i lov om udstationering af lønmodtagere m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 2. januar 2024, som ændret ved § 13 i lov nr. 1445 af 10. december 2024 og § 1 i lov nr. 1458 af 10. december 2024, (herefter udstationeringsloven), som bl.a. fastsætter regler om arbejdsvilkår. Loven kræver også, at udenlandske virksomheder, der midlertidigt leverer tjenesteydelser i Danmark, skal anmelde sin virksomhed i Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT).

Af lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021, som ændret senest ved § 9 lov nr. 1669 af 30. december 2024, (herefter arbejdsmiljøloven), som udstationeringsloven henviser til, følger, at udstationerede arbejdstagere, der skal arbejde midlertidigt i Danmark, skal have de nødvendige kvalifikationer for at udføre deres arbejde inden for en række erhverv og funktioner, som f.eks. svejsearbejde, arbejde med asbest og stilladsopstilling. Hvis en person er udstationeret for at arbejde i Danmark, og vedkommendes kvalifikationer er erhvervet i andre lande, skal de anerkendes af Arbejdstilsynet, inden arbejdet påbegyndes. Der er i den forbindelse forskel på, om kvalifikationerne er erhvervet i eller uden for et EU- eller EØS-land eller Schweiz.

Personer, der udstationeres fra et EU- eller EØS-land eller Schweiz er som udgangspunkt ikke omfattet af danske regler om social sikring, da de forbliver omfattet af hjemlandets regler. For personer, der udstationeres til Danmark fra et tredjeland, vil det særligt afhænge af en konkret vurdering af, om de pågældende har taget bopæl i Danmark. Udsendte fra Amerikas Forenede Stater forbliver som nævnt omfattet af lovgivningen i Amerikas Forende Stater, forudsat at de er enten statsansatte, eller at beskæftigelse ikke forventes at vare over 5 år.

Reglerne om stedlig kompetence (værneting) i borgerlige sager, dvs. civile sager, fremgår af retsplejelovens kapitel 22. Reglerne fastsætter, om en sag kan behandles ved en dansk domstol, og ved hvilken domstol i Danmark sagen i givet fald kan behandles. Efter retsplejelovens § 245, stk. 1, kan parterne aftale, ved hvilken af flere ligeartede retter sagen skal anlægges.

Efter retsplejelovens § 235, stk. 1, skal borgerlige sager anlægges i den retskreds, hvor sagsøgte har hjemting, medmindre andet er bestemt ved lov. Spørgsmålet om, hvor sagsøgte har hjemting, afgøres efter reglerne i retsplejelovens § 235, stk. 2-4, § 236 og § 238, stk. 1.

Efter retsplejelovens § 237, § 238, stk. 2-4, og §§ 241-244 kan borgerlige sager i en række tilfælde anlægges i andre retskredse end der, hvor sagsøgte har hjemting.

Det følger af retsplejelovens § 242, stk. 1, at sager om kontraktsforhold kan anlægges ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes (opfyldelsesværneting). Bestemmelsen omfatter også ansættelsesforhold, jf. Retsplejerådets betænkning nr. 1052 af 1. september 1985 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager m.v., side 32. Efter § 242, stk. 2, finder stk. 1 ikke anvendelse på pengekrav, medmindre kravet er opstået under ophold i retskredsen

under sådanne omstændigheder, at det skulle opfyldes, inden stedet forlades. Undtagelsen i stk. 2, 2. led, vurderes ikke at have relevans for sager om ansættelsesforhold.

Det fremgår af retsplejelovens § 247, stk. 1, 1. pkt., at i sager, der er omfattet af en international overenskomst, som er gennemført i dansk ret ved lov om EF-domskonventionen m.v. eller lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område, herunder ved bekendtgørelse i medfør af de nævnte love, anvendes overenskomstens værnetingsregler.

Vedrørende internationale sager, der ikke er omfattet af retsplejelovens § 247, stk. 1, 1. pkt., fremgår det af retsplejelovens § 246, stk. 1, at sager mod personer, selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der ikke har hjemting i Danmark, kan anlægges her i landet, for så vidt nogen ret efter bestemmelserne i retsplejelovens § 237, § 238, stk. 2, §§ 241, 243 og 245 kan anses som værneting i sagen.

For så vidt angår sager om kontraktsforhold, herunder ansættelsesforhold, følger det af henvisningen i retsplejelovens § 246, stk. 1, til § 242, at der mod personer, selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der ikke har hjemting i Danmark, kan anlægges sag her i landet i retskreds, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes. Begrænsningen i retsplejelovens § 242, stk. 2, finder også anvendelse i denne forbindelse, således at der ikke er opfyldelsesværneting, hvis der er tale om et pengekrav, medmindre kravet er opstået under ophold i retskredsen under sådanne omstændigheder, at det skulle opfyldes, inden stedet forlades.

Det foreslås i *stk. 1*, at regler om lønmodtageres rettigheder og pligter ikke gælder for ansættelsesforhold for personer, som udfører arbejdsopgaver i Danmark, og som er ansat af de amerikanske styrker eller de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 2, hvoraf det følger, at arbejdsvilkår fastsættes af de amerikanske styrker og organisationerne, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer, i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning under hensyntagen til gennemsnitlige lønniveauer og den arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning i Danmark, i det omfang dette ikke er uforeneligt med forsvarssamarbejdsaftalen eller de amerikanske styrkers militære behov. Løn, goder, tillæg og forhøjelser af disse beløb skal være i overensstemmelse med amerikansk lovgivning.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ansættelsesforhold for personer, som udfører arbejdsopgaver i Danmark, og som er ansat af amerikanske styrker eller de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer, ikke er omfattet af regler om lønmodtageres rettigheder og pligter, herunder bl.a. ferieloven, barselsloven, foreningsfrihedsloven, arbejdstidsloven, ligestillingsloven, ligelønsloven og forskelsbehandlingsloven.

De pågældende personers ansættelsesforhold vil i stedet være reguleret af gældende amerikansk lovgivning. Arbejdsvilkår, løn, goder, tillæg og forhøjelser af disse beløb vil således blive fastsat i overensstemmelse med amerikansk lovgivning. Der vil dog i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 2, skulle tages hensyn til gennemsnitlige lønniveauer og den arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning i Danmark, i det omfang dette ikke er uforeneligt med forsvarssamarbejdsaftalen eller de amerikanske styrkers militære behov. Information om løn- og arbejdsvilkår i Danmark inden for et bestemt overenskomstområde findes på hjemmesiden [workplacedenmark.dk](http://workplacedenmark.dk).

Efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 2, 3. pkt., giver USA ikke afkald på sin immunitet, herunder suveræne immunitet, med hensyn til ansættelse af personel omfattet af stk. 1. Det følger heraf, at en lønmodtager som udgangspunkt ikke vil kunne anlægge sag om ansættelsesaftaler omfattet af stk. 1 ved en ret i Danmark. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at parterne indgår værnetingsaftale om, at sagen skal behandles ved en ret i Danmark i overensstemmelse med retsplejelovens § 246, stk. 1,



1. pkt., jf. retsplejelovens § 245, stk. 1. De almindelige krav til værnetingsaftaler vil i den forbindelse finde anvendelse, herunder at værnetingsaftalen er gyldigt indgået, og at den pågældende ret har saglig kompetence til at behandle sagen.

Ved »amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Ved »organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 1, organisationer, som er etableret af de amerikanske styrker eller som efter aftale hermed driver militære vareudsalg, dagligvareforretninger, andre udsalgssteder, messer, sociale aktivitets- og undervisningscentre samt fritidsområder, som kan benyttes af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og eventuelt andet nærmere aftalt autoriseret personel. Derudover forstås finansielle institutioner, der efter aftale med de amerikanske styrker driver bankvirksomhed eller anden finansiell virksomhed på dansk territorium udelukkende til brug for amerikanske styrker, amerikanske leverandører eller pårørende, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 2. Endelig forstås militære postkontorer, der er etableret, opretholdt eller drevet af USA til brug for amerikanske styrker, pårørende, amerikanske leverandører og eventuelle andre, som forsvarssamarbejdsaftalens parter har aftalt, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 22, stk. 1.

Det foreslås i *stk. 2*, at personer, som er fritaget for indkomstskat i medfør af lovforslagets § 10, ikke omfattes af regler om social sikring, hvortil arbejdsgivere yder bidrag, hvis de er omfattet af *stk. 1*, eller er ansat hos en amerikansk leverandør.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at personer, som er ansat af de amerikanske styrker eller de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer, samt personer, som er ansat hos en amerikansk leverandør, og som ikke er skattepligtige i Danmark, ikke er omfattet af regler om social sikring, hvortil arbejdsgivere yder bidrag, som f.eks. ATP og arbejdsskadesikring. Dette hænger sammen med, at den pågældende persongruppe og deres arbejdsgivere fritages fra at bidrage til disse ordninger. Undtagelsen vil betyde, at de amerikanske styrker m.v. også vil være fritaget for andre pligter efter de pågældende love end pligten til at betale bidrag, herunder pligten til at tegne forsikring mod arbejdsulykker i et privat forsikringsselskab efter lov om arbejdsskadesikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 919 af 25. juni 2024.

Den foreslåede bestemmelse vedrører ikke sociale sikringsydelser, som er bopælsbaserede og uafhængig af indkomst og arbejdsgiverforhold, som f.eks. opnåelse af ret til pension efter lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 1123 af 21. oktober 2024, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 1703 af 30. december 2024. For social pension gælder som nævnt overenskomst om social sikring med Amerikas Forenede Stater.

Ved »amerikanske leverandører« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 4, virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Det foreslås i *stk. 3*, at lov om udstationering af lønmodtagere m.v. ikke gælder for amerikanske leverandører og deres ansatte, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 26, hvoraf det følger, at amerikanske leverandører i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark ikke er omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår vilkår for deres leverandøraftale om udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker eller dansk lovgivning for så vidt angår krav om tilladelser til og registrering af virksomheder og selskaber.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at udstationeringsloven ikke gælder for amerikanske leverandører og deres ansatte, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark. Amerikanske leverandører og deres ansatte vil på den baggrund ikke være omfattet af udstationeringslovens regler, som bl.a. indeholder regler om arbejdsvilkår og krav om anmeldelse i Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT).

Ved »amerikanske leverandører« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 4, virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.10 i de almindelige bemærkninger.

#### *Til § 12*

Reglerne på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet gælder for amerikanske styrker i Danmark.

Det foreslås i § 12, at forsvarsministeren kan tillade fravigelser af regler på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet i det omfang, det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark efter forsvarssamarbejdsaftalen.

Det følger af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 27, stk. 1, at USA har forpligtet sig til at respektere relevant dansk lovgivning på miljøområdet. Danmark har samtidig forpligtet sig til at gennemføre love, regler og standarder på miljøområdet under behørig hensyntagen til de amerikanske styrkers, pårørendes og amerikanske leverandørers sundhed og sikkerhed.

USA har desuden i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 3, stk. 6, anerkendt, at bygge-, ændrings- og forbedringsarbejde på de aftalte anlæg og områder bør være i overensstemmelse med parternes krav og standarder.

Det er således en del af forsvarssamarbejdsaftalen, at regler og processer på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet efterleves i forbindelse med amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark, herunder at der i overensstemmelse med de gældende regler indhentes tilladelser m.v. hos de kompetente myndigheder.

Der vil imidlertid kunne opstå situationer, hvor særlige hensyn til amerikanske styrkers opgavevaretagelse, eksempelvis operative eller sikkerhedsmæssige hensyn, gør, at opgavevaretagelsen ikke vil kunne ske i fuld overensstemmelse med reglerne på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet. Det er dog vanskeligt på forhånd at klarlægge, hvilke fravigelser af regler på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet, amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark undtagelsesvis kan nødvendiggøre, ligesom der løbende under hensyn til bl.a. udviklingen i den sikkerhedspolitiske situation vil kunne opstå nye behov for at gøre konkrete fravigelser.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forsvarsministeren bemyndiges til at tillade fravigelser af regler på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet i det omfang, det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark. Det forudsættes, at forsvarsministeren i den forbindelse foretager

en afvejning af de hensyn, der varetages af den pågældende regel, over for de hensyn, der varetages ved at fravige reglen.

Bygge-, plan-, natur- og miljømæssige hensyn varetages bredt i lovgivningen og udtrykket »regler på bygge-, plan-, natur- og miljøområdet« omfatter således bl.a. byggeloven, planloven, miljøbeskyttelsesloven, jordforureningsloven, havmiljøloven, vandforsyningsloven, kemikalieloven og naturbeskyttelsesloven samt øvrige regler, som varetager bygge-, plan-, natur- og miljømæssige hensyn.

Den foreslåede bestemmelse vil alene kunne anvendes i det omfang, det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse i Danmark. Heri ligger et krav om, at en fravigelse af en nærmere bestemt regel alene vil kunne ske, når det er nødvendigt for amerikanske styrkers opgavevaretagelse ud fra et operativt eller sikkerhedsmæssigt perspektiv.

Forsvarsministeren vil i hvert enkelt tilfælde skulle foretage en konkret vurdering af, om en tilladelse til at fravige en regel vil kunne ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser.

I forbindelse med meddelelse af tilladelse til at fravige en regel vil forsvarsministeren kunne fastsætte vilkår herfor med henblik på at tilgodese hensynene bag den pågældende regel, som fraviges.

Forsvarsministeren forudsættes at koordinere en tilladelse til at fravige en regel med den relevante ressortminister.

Ved »amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.2.11 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 13*

Det fremgår af databeskyttelseslovens § 1, stk. 2, at databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen gælder for al behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og for anden ikkeautomatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen gælder dog ikke i de tilfælde, der er nævnt i databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra b-d, og lovens § 3.

Det bemærkes, at det er Forsvarsministeriets vurdering, at aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke er omfattet af EU-retten, jf. TEU artikel 4, stk. 2. Aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen vil derfor ikke være omfattet af databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde, jf. forordningens artikel 2, stk. 2, litra a.

Da databeskyttelsesloven ikke undtager de tilfælde, der er nævnt i databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra a, hvorefter forordningen ikke gælder for behandling af personoplysninger under udøvelse af aktiviteter, der falder uden for EU-retten, vil databeskyttelsesloven som udgangspunkt finde anvendelse på behandling af personoplysninger som led i udøvelse af aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen.

Det foreslås i § 13, at databeskyttelsesloven ikke gælder for aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at behandling af personoplysninger i forbindelse med udøvelse af aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen ikke vil være underlagt reglerne i databeskyttelsesloven.

Hovedformålet med forsvarssamarbejdsaftalen og med amerikanske styrkers tilstedeværelse i Danmark er at fremme den nationale sikkerhed og stabilitet her i landet. Amerikanske styrkers aktiviteter vil

således materielt, personelt og geografisk være afgrænset til konkrete aktiviteter omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen og være begrundet i hensynet til Danmarks nationale sikkerhed.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke finde anvendelse i det omfang, at der udøves aktiviteter, som falder uden for forsvarssamarbejdsaftalen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 4 i de almindelige bemærkninger.

#### *Til § 14*

Bestemmelserne i § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, §§ 4, 5, § 6, stk. 1, og § 7 a i lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024 og § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, (herefter våbenloven), og §§ 2 og 4 i lov om knive og blankvåben m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 939 af 20. juli 2024, (herefter knivloven), indeholder regler om forbud mod at indføre, besidde, bære, anvende, transportere og udføre våben m.v.

Det foreslås i § 14, stk. 1, at amerikanske leverandører og danske leverandører i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalen til brug for de amerikanske styrker kan indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande omfattet af lov om våben og eksplosivstoffer m.v. og genstande omfattet af lov om knive og blankvåben m.v. uden en særlig tilladelse.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at amerikanske og danske leverandører til de amerikanske styrker i forbindelse med opgaver omfattet af anvendelsesområdet for forsvarssamarbejdsaftalen, ikke er omfattet af forbuddene i § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, §§ 4 og 5, § 6, stk. 1, og § 7 a i våbenloven og §§ 2 og 4 i knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven. Dermed vil amerikanske og danske leverandører have mulighed for at indføre, besidde, bære, transportere og udføre genstande, der er underlagt kontrolordningen i våbenloven og knivloven. De amerikanske og danske leverandører må kun indføre, besidde, bære, transportere og udføre våben m.v., som de amerikanske styrker skal anvende i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalen. Der gælder således de begrænsninger for våben m.v. og anvendelse heraf, som følger af formålsbestemmelsen og anvendelsesområdet for forsvarssamarbejdsaftalen, der er beskrevet i artikel 1. Amerikanske og danske leverandører vil derudover være undtaget fra forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven i de tilfælde, hvor leverandørerne er undtaget fra den relevante hjemmel i våbenloven og knivloven. Bestemmelsen vil omfatte amerikanske og danske leverandører, som disse er defineret i forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 4 og 5.

Det foreslås i stk. 2, at justitsministeren efter aftale med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at justitsministeren efter aftale med forsvarsministeren kan fastsætte regler, der undtager amerikanske og danske leverandører til amerikanske styrker fra regler i våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven.

Justitsministeren kan efter aftale med forsvarsministeren fastsætte regler, hvis reglerne, der følger af våbenloven og knivloven, herunder forskrifter udstedt i medfør af våbenloven og knivloven, er til hinder for, at Danmark kan opfylde sine forpligtigelser efter forsvarssamarbejdsaftalens artikel 4 og 18. Dette vil navnlig være relevant, hvis det vurderes nødvendigt at undtage amerikanske og danske leverandører fra reglerne i våbenbekendtgørelsen om, hvorledes våben må transporteres og opbevares, når det sker på vegne af de amerikanske styrker.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.12 i de almindelige bemærkninger.

#### *Til § 15*

Det foreslås i § 15, stk. 1, at forsvarsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden, jf. dog den foreslåede bestemmelse i stk. 2.

Formålet med den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse er at sikre, at loven træder i kraft på det tidspunkt, hvor forsvarssamarbejdsaftalen træder i kraft.

Forsvarssamarbejdsaftalen vil i medfør af aftalens artikel 30, stk. 1, træde i kraft, når Danmark og USA ved noteudveksling har orienteret hinanden om, at de hver især har gennemført deres respektive nationale implementeringsprocesser.

Det foreslås i § 15, stk. 2, at § 24 træder i kraft den 1. juni 2025.

Det foreslåede indebærer, at de foreslåede ændringer til våbenloven træder i kraft den 1. juni 2025.

### *Til § 16*

#### Til nr. 1

Det fremgår af § 2, stk. 1, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 1669 af 30. december 2024, (herefter arbejdsmiljøloven), at loven omfatter arbejde, der udføres for en arbejdsgiver, med de undtagelser og udvidelser der følger af stk. 2-4. Arbejdsmiljøloven indeholder ikke i dag særregler for arbejde, der er omfattet af aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen).

Det foreslås at indsætte en bestemmelse i arbejdsmiljølovens § 3 b, hvorefter loven ikke gælder for arbejde omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., som udføres af de amerikanske styrker, af amerikanske leverandører, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark, og af de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.

Arbejdsmiljøloven har en bred forståelse af begrebet arbejde, og begrebet dækker derfor også opgaver, som udføres af de amerikanske styrker og af amerikanske leverandører, der leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark. Begrebet arbejde dækker også opgaver, som udføres af organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre dele af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 2, hvoraf det følger, at arbejdsvilkår fastsættes af de amerikanske styrker og organisationerne, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer, i overensstemmelse med gældende amerikansk lovgivning under hensyntagen til gennemsnitlige lønniveauer og den arbejds- og ansættelsesretlige lovgivning i Danmark, i det omfang dette ikke er uforeneligt med forsvarssamarbejdsaftalen eller de amerikanske styrkers militære behov.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at artikel 24, stk. 2, skal forstås således, at den også omfatter reglerne om arbejdsmiljø.

Den foreslåede bestemmelse vil derudover gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 26, hvoraf det følger, at amerikanske leverandører, i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker på dansk territorium, ikke er omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår vilkår for deres leverandøraftale om udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker eller dansk lovgivning for så vidt angår krav om tilladelser til og registrering af virksomheder og selskaber.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at arbejdsmiljøloven ikke vil finde anvendelse på arbejde, som udføres i Danmark af de amerikanske styrker, af amerikanske leverandører, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark, samt af de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21 og 22.

Dette medfører, at Arbejdstilsynet ikke vil kunne føre tilsyn med arbejde, som udføres i Danmark

af de amerikanske styrker, af amerikanske leverandører, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker, samt af de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker. Det vil i stedet være op til de pågældende arbejdsgivere at sikre et forsvarligt arbejdsmiljø i overensstemmelse med amerikansk lovgivning.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken» og »det civile element» henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Ved »amerikanske leverandører« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 4, virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Ved »organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 1, organisationer, som er etableret af de amerikanske styrker eller som efter aftale hermed driver militære vareudsalg, dagligvareforretninger, andre udsalgssteder, messer, sociale aktivitets- og undervisningscentre samt fritidsområder, som kan benyttes af medlemmer af de amerikanske styrker, pårørende og eventuelt andet nærmere aftalt autoriseret personel. Derudover forstår finansielle institutioner, der efter aftale med de amerikanske styrker driver bankvirksomhed eller anden finansiell virksomhed på dansk territorium udelukkende til brug for amerikanske styrker, amerikanske leverandører eller pårørende, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 21, stk. 2. Endelig forstår militære postkontorer, der er etableret, opretholdt eller drevet af USA til brug for amerikanske styrker, pårørende, amerikanske leverandører og eventuelle andre, som forsvarssamarbejdsaftalens parter har aftalt, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 22, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.10 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 17*

#### Til nr. 1

Udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2. september 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1702 af 30. december 2024, indeholder ikke i dag særregler for den persongruppe, der er omfattet af aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen).

Det foreslås at indsætte en bestemmelse i udlændingelovens § 1 a, hvorefter udlændinge omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v. uden tilladelse kan indrejse og opholde sig her i landet.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 7 om ind- og udrejse. Den foreslåede bestemmelse skal således i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 7 sikre, at medlemmer af den amerikanske styrke, herunder det civile element, samt pårørende og amerikanske leverandører kan indrejse og opholde sig her i landet på de nærmere aftalte vilkår herfor.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre et nyt særligt opholdsgrundlag i udlændingeloven, der fastslår en grundlæggende ret til indrejse og ophold her i landet for udlændinge, der er omfattet af forsvarssamarbejdsaftalen, og i det omfang, det følger af forsvarssamarbejdsaftalen.

Den omfattede persongruppe vil på baggrund af den foreslåede bestemmelse kunne indrejse her i landet uden krav om visum og opholde sig her i landet uden krav om udstedelse af opholdstilladelse.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke indebære en videre indrejse- og opholdsret, end hvad der følger af forsvarssamarbejdsaftalen.

For så vidt angår pårørende vil den foreslåede bestemmelse i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 7, stk. 4, indebære, at hvis et medlem af de amerikanske styrker dør på dansk territorium eller forlader dette som led i tjenesten, vil den pågældendes pårørende i en periode på 90 dage efter medlemmets død eller udrejse fortsat have status som pårørende. Hvor der er tale om børn, der på tidspunktet for den pågældendes død eller udrejse allerede er tilmeldt en uddannelsesinstitution på dansk territorium, vil disse fortsat have status som pårørende i en periode på mindst 30 kalenderdage efter skoleårets afslutning eller det pågældende barns udmeldelse fra uddannelsen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.13 i de almindelige bemærkninger.

## Til nr. 2

Det følger af § 2 b, stk. 2, i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2. september 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1702 af 30. december 2024, at udlændinge, der har visum gyldigt for alle Schengenlande, har ret til at indrejse og opholde sig her i landet inden for visummets gyldighedsperiode. Varigheden af et sammenhængende ophold eller den samlede varighed af flere på hinanden følgende ophold her i landet må dog ikke overstige 90 dage inden for en periode på 180 dage, hvorved perioden på 180 dage forud for hver opholdsdag tages i betragtning. I de nævnte 90 dages ophold fradrages den tid, hvori udlændingen inden for de 180 dage har opholdt sig i et andet Schengenland. Har udlændingen opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland med opholdstilladelse eller med visum til ophold af mere end 90 dages varighed begrænset til dette Schengenland (langtidsvisum), fradrages denne tid dog ikke.

Det følger endvidere af udlændingelovens § 3, stk. 1, at udlændinge, der efter regler fastsat i medfør af § 39, stk. 2, er fritaget for visum, har ret til at indrejse og opholde sig her i landet i højst 90 dage inden for en periode på 180 dage, hvorved perioden på 180 dage forud for hver opholdsdag tages i betragtning. I de nævnte 90 dages ophold fradrages den tid, hvori udlændingen inden for de 180 dage har opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland. Har udlændingen opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland med opholdstilladelse eller med visum til ophold af mere end 90 dages varighed begrænset til dette Schengenland (langtidsvisum), fradrages denne tid dog ikke.

Det foreslås, at der indsættes en henvisning i udlændingelovens § 2 b, stk. 2, 4. pkt., og § 3, stk. 1, 3. pkt., til den foreslåede § 1 a i udlændingeloven.

Det vil betyde, at har udlændingen opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland med opholdstilladelse, ophold efter § 1 a eller med visum til ophold af mere end 90 dages varighed begrænset til dette Schengenland (langtidsvisum), fradrages denne tid dog ikke i de 90 dage inden for 180 dage, som en udlænding med visum gyldigt for alle Schengenlande må opholde sig i Danmark.

En visumpligtig udlænding, der har opholdt sig her i landet på baggrund af aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), jf. den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 1 a i lovforslagets § 17, nr. 1, vil således kunne opholde sig i Danmark med et gyldigt Schengenvisum i op til 90 dage inden for 180 dage efter, at opholdet efter udlændingelovens § 1 a ophører.

Det vil endvidere betyde, at har udlændingen opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland med opholdstilladelse, ophold efter § 1 a eller med visum til ophold af mere end 90 dages varighed begrænset til dette Schengenland (langtidsvisum), fradrages denne tid dog ikke i de 90 dage inden for 180 dage, som en udlænding, der er fritaget for visum, må opholde sig i Danmark.

En udlænding, der ikke er visumpligtig, og som har opholdt sig her i landet på baggrund af aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater, jf. den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 1 a i lovforslagets § 17, nr. 1, vil således kunne opholde sig i Danmark visumfrit i op til 90 dage inden for 180 dage efter, at opholdet efter udlændingelovens § 1 a ophører.

Til nr. 3

Det fremgår af udlændingelovens § 13, stk. 1, at udlændinge som udgangspunkt skal have arbejdstilladelse for at tage lønnet eller ulønnet beskæftigelse, for at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed eller for mod eller uden vederlag at udføre tjenesteydelser her i landet. Som en undtagelse hertil følger det af udlændingelovens § 14, stk. 1, at udlændinge med visse typer af opholdstilladelse er fritaget for krav om arbejdstilladelse.

Udlændingelovens § 14, stk. 1, omfatter ikke i dag den persongruppe, der er omfattet af aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen).

Det foreslås at indsætte en bestemmelse i udlændingelovens § 14, stk. 1, nr. 2, hvorefter udlændinge omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v. er fritaget fra krav om arbejdstilladelse.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 24, stk. 1, hvoraf det følger, at der ikke kan kræves arbejdstilladelse for pårørende, der rekrutteres og ansættes af de amerikanske styrker og de organisationer, som udfører militære velfærdstjenester. Derudover vil den foreslåede bestemmelse gennemføre aftalens artikel 26, hvoraf det følger bl.a., at amerikanske leverandører i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker på dansk territorium ikke er omfattet af dansk lovgivning for så vidt angår vilkår for deres leverandøraftale om udførelse af arbejde i henhold til kontrakter med de amerikanske styrker.

Den foreslåede bestemmelse vil som supplement til den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 17, nr. 1, om indrejse- og opholdsret i udlændingelovens § 1 a, indebære, at der ikke stilles krav om særskilt arbejdstilladelse for udlændinge, der opholder sig her i landet i medfør af udlændingelovens § 1 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.2.13 i de almindelige bemærkninger.

## *Til § 18*

Til nr. 1

Efter § 1 b, stk. 1, i lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 1668 af 30. december 2024, (herefter eksportkontrolloven), er det forbudt at transportere produkter og teknologi, der er bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der skal fremføre sådanne våben.

Forbuddet omfatter produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, dvs. produkter, som kan anvendes til både civile og militære formål ("dual-use"), når produkterne eller teknologien skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben. Ved masseødelæggelsesvåben forstås i den forbindelse kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben samt missiler, der skal fremføre sådanne våben.

Eksportkontrollovens § 1 b, stk. 4, indeholder en undtagelse fra forbuddet i stk. 1, hvorefter forbuddet ikke gælder for danske militære myndigheder. Begrundelsen for denne undtagelse er, at det ikke kan udelukkes, at det danske Forsvar i forbindelse med træning og oplæring af soldater vil kunne have behov



for at transportere produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, der er bestemt til masseødelæggelsesvåben.

Det foreslås at ændre § 1 b, stk. 4, således, at forbuddet i stk. 1 heller ikke vil gælde for amerikanske styrker i det omfang, de varetager opgaver efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Med artikel 3 og 4 i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen) vil amerikanske styrker opnå uhindret adgang til og brug af aftalte anlæg og områder i Danmark med henblik på at kunne foretage en række konkrete aktiviteter under det militære samarbejde, herunder udstationering af personel, opbevaring af militært materiel og udstyr, vedligeholdelse, træning og øvelsesaktiviteter.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forbuddet mod transport af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse ("dual-use"), der er bestemt til masseødelæggelsesvåben, ikke gælder for amerikanske styrker i det omfang, de varetager opgaver efter forsvarssamarbejdsaftalen. Dette svarer til, hvad der gælder for det danske Forsvar i dag.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af "styrken" og "det civile element" henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.14 i de almindelige bemærkninger.

### *Til § 19*

#### *Til nr. 1*

Det følger af § 6, stk. 1, i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), at anvendelse af radiofrekvenser alene kan ske på grundlag af tilladelse udstedt af Digitaliseringsstyrelsen, jf. dog stk. 2-5, hvori dette udgangspunkt fraviges.

Den foreslås, at der i frekvenslovens § 6, stk. 1, indsættes en henvisning til det foreslåede stk. 6, jf. lovforslagets § 19, nr. 2.

Forslaget er en konsekvens af, at der med lovforslagets § 19, nr. 2, som en undtagelse til udgangspunktet i frekvenslovens § 6, stk. 1, foreslås indsat et nyt stk. 6, hvorefter amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse.

#### *Til nr. 2*

Det fremgår af § 6, stk. 1, i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), at anvendelse af radiofrekvenser alene kan ske på grundlag af tilladelse, jf. dog stk. 2-5. Der er i frekvenslovens § 6, stk. 2-5, herunder i regler fastsat i medfør af § 6, stk. 4, fastsat undtagelser hertil.

Det følger f.eks. af frekvenslovens § 6, stk. 4, at digitaliseringsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte regler om Forsvarets anvendelse af radiofrekvenser, herunder at Forsvarets anvendelse af radiofrekvenser kan ske uden tilladelse. Denne bemyndigelse er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 689 af 10. juni 2024 om Forsvarets anvendelse af radiofrekvenser, som regulerer Forsvarets anvendelse af radiofrekvenser, der er afsat eksklusivt til militære formål.

Der foreslås indsat en ny bestemmelse i frekvenslovens § 6, stk. 6, hvorefter amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 28, stk. 2, i aftale om forsvarssamarbejde af

21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), hvoraf det følger, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af frekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentanter herom.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse i forbindelse med deres opgavevaretagelse i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Spørgsmål om at give de amerikanske styrker adgang til at anvende radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen vil blive koordineret med Digitaliseringsstyrelsen, som administrerer frekvensområdet. Digitaliseringsstyrelsen vil i forbindelse med sin sagsbehandling i relevant omfang inddrage andre relevante myndigheder, som har ansvar for områder med berøring med frekvensområdet. Det kan f.eks. være Styrelsen for Samfundssikkerhed og Beredskabsstyrelsen under Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab, som administrerer anvendelse af samfundskritisk kommunikation, og Rigspolitiet, der anvender frekvenser i forbindelse med løsning af samfundskritiske opgaver.

I tilfælde af, at Digitaliseringsstyrelsen anvender de foreslåede bestemmelser i medfør af de foreslåede bestemmelser i § 19, nr. 5 og 6, (frekvenslovens §§ 23, stk. 2, 2. pkt., og § 24, stk. 2), og træffer afgørelse over for tilladelsesindehavere eller brugere af radiofrekvenser med henblik på at give de amerikanske styrker adgang til at anvende de ønskede radiofrekvenser, vil styrelsen som en del af sagsbehandlingen inddrage de berørte parter, herunder gennemføre partshøring i overensstemmelse med forvaltningslovens bestemmelser. Digitaliseringsstyrelsens sagsbehandling på området sker i øvrigt inden for de fastsatte rammer og retningslinjer i bekendtgørelse nr. 1003 af 20. juni 2022 om det frekvenspolitiske rammemandat.

Endvidere kan der efter omstændighederne være behov for, at Digitaliseringsstyrelsen i forhold til en ønsket frekvensanvendelse af de amerikanske styrker får behov for at gennemføre koordinering af frekvensanvendelsen med berørte nabolande for i videst muligt omfang at sikre, at frekvensanvendelsen kan gennemføres i overensstemmelse med international frekvensregulering og uden at forårsage forstyrrelser af lovlig frekvensanvendelse i nabolandene.

De amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser forudsætter ikke en formel ansøgning herom fra styrkerne. Det følger i stedet af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 28, stk. 2, at de amerikanske styrker koordinerer deres frekvensanvendelse med den danske administrative repræsentant. I overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalen vil de amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser principielt ikke skulle afvente de danske myndigheders sagsbehandling. Det forudsættes endvidere, at myndighedernes afgørelser på området vil ligge inden for rammerne af aftalens artikel 28, stk. 2.

Hvis styrkerne ønsker at anvende radiofrekvenser, som ikke allerede i medfør af dansk frekvenslovgivning er afsat til eksklusiv militær anvendelse, vil Digitaliseringsstyrelsen efter anmodning sikre adgang for de amerikanske styrker til at anvende de ønskede eller andre egnede radiofrekvenser. Dette vil, hvor det er relevant, ske i dialog med andre danske myndigheder og de berørte parter m.v., og vil være med til

at sikre, at såvel amerikansk som eksisterende civil anvendelse af radiofrekvenser vil kunne gennemføres uden forstyrrelser.

Erfaringsmæssigt er det under normale omstændigheder muligt for Digitaliseringsstyrelsen gennem en hurtig og smidig proces at facilitere adgang til radiofrekvenser for Forsvaret til brug for militære øvelsesformål o.lign. Digitaliseringsstyrelsen vil tilrettelægge en tilsvarende proces i forhold til at sikre ønsker om frekvensanvendelse fra de amerikanske styrker. Den skal sikre, at der vælges den mindst muligt indgribende, men tilstrækkelige løsning for at facilitere styrkernes anvendelse af radiofrekvenser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

#### Til nr. 3

Det fremgår af § 10, stk. 3, nr. 4, i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), at beslutning om vilkår i tilladelser, der udstedes på baggrund af auktion, kan omfatte, at §§ 23 og 24 om fastsættelse af nye vilkår eller ændring af vilkår i tilladelser til at anvende radiofrekvenser eller tilbagekaldelse af tilladelser ikke finder anvendelse i en nærmere afgrænset periode på en tilladelse udstedt på baggrund af auktionen. Det fremgår af frekvenslovens § 11, stk. 3, nr. 3, at beslutning om vilkår i tilladelser, der udstedes på baggrund af offentligt udbud, kan omfatte, at §§ 23 og 24 i en nærmere afgrænset periode ikke finder anvendelse.

Det foreslås, at frekvenslovens § 10, stk. 3, nr. 4, og § 11, stk. 3, nr. 3, ændres således, at henvisningen til §§ 23 og 24 ændres til en henvisning til § 23, stk. 1, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3, og § 24, stk. 1.

Baggrunden for de foreslåede ændringer er, at der med lovforslagets § 19, nr. 4, foreslås ændringer af frekvenslovens § 23, stk. 2, og at der med lovforslagets § 19, nr. 5, foreslås indsat en bestemmelse i frekvenslovens § 24, stk. 2.

De foreslåede ændringer af frekvenslovens § 10, stk. 3, nr. 4, og § 11, stk. 3, nr. 3, foreslås således med henblik på at opretholde den gældende retsstilling.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

#### Til nr. 4

Efter § 23, stk. 1, i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), kan Digitaliseringsstyrelsen med 1 års varsel fastsætte nye vilkår eller ændre vilkår i tilladelser til at anvende radiofrekvenser, hvis det er nødvendigt for at sikre gennemførelsen af forpligtelser, der følger af det internationale frekvenssamarbejde eller samarbejdet i EU, eller varetage væsentlige samfundsmæssige hensyn, jf. frekvenslovens § 2, stk. 2.

Efter frekvenslovens § 23, stk. 2, kan Digitaliseringsstyrelsen fastsætte nye eller ændrede vilkår efter stk. 1 med et kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til menneskers liv eller helbred.

Det foreslås ved at indsætte et nyt 2. pkt. i frekvenslovens § 23, stk. 2, at Digitaliseringsstyrelsen også kan fastsætte nye eller ændrede vilkår i allerede udstedte tilladelser til at anvende radiofrekvenser med et kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 28, stk. 2, i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), hvoraf det følger, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af radiofrekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald

underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentanter herom.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den eksisterende adgang til at fastsætte nye eller ændrede vilkår i allerede udstedte tilladelser med et kortere varsel end 1 år udvides, så dette også kan ske, hvis det er nødvendigt for amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen.

Der vil som følge af forsvarssamarbejdsaftalen alene være behov for at ændre eller fastsætte nye vilkår i udstedte tilladelser, hvis det vurderes påkrævet for at imødekomme de amerikanske styrkers ønsker i forhold til at anvende radiofrekvenser, og der ikke kan anvises ledige, teknisk substituerbare radiofrekvenser med tekniske karakteristika, som opfylder de amerikanske styrkers konkrete behov. Ændring eller fastsættelse af nye vilkår i eksisterende tilladelser vil derfor alene være relevant i de tilfælde, hvor der ikke vurderes at være andre måder for Danmark at imødekomme de amerikanske styrkers behov på.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken» og »det civile element» henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Spørgsmål om at give de amerikanske styrker adgang til at anvende radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen vil blive koordineret med Digitaliseringsstyrelsen, som administrerer frekvensområdet. Digitaliseringsstyrelsen vil i forbindelse med sin sagsbehandling i relevant omfang inddrage andre relevante myndigheder, som har ansvar for områder med berøring med frekvensområdet. Det kan f.eks. være Styrelsen for Samfundssikkerhed og Beredskab, som administrerer anvendelse af samfundskritisk kommunikation, og Rigspolitiet, der anvender frekvenser i forbindelse med løsning af samfundskritiske opgaver.

I tilfælde af, at Digitaliseringsstyrelsen i medfør af den foreslåede bestemmelse vil træffe afgørelse over for tilladelsesindehavere eller brugere af radiofrekvenser med henblik på at give de amerikanske styrker adgang til at anvende de ønskede radiofrekvenser, vil styrelsen som en del af sagsbehandlingen inddrage de berørte parter, herunder gennemføre partshøring i overensstemmelse med forvaltningslovens bestemmelser. Digitaliseringsstyrelsens sagsbehandling på området sker i øvrigt inden for de fastsatte rammer og retningslinjer i bekendtgørelse nr. 1003 af 20. juni 2022 om det frekvenspolitiske rammemandat.

Endvidere kan der efter omstændighederne være behov for, at Digitaliseringsstyrelsen i forhold til en ønsket frekvensanvendelse af de amerikanske styrker gennemfører koordinering af frekvensanvendelsen med berørte nabolande for i videst muligt omfang at sikre, at frekvensanvendelsen kan gennemføres i overensstemmelse med international frekvensregulering og uden at forårsage forstyrrelser af lovlig frekvensanvendelse i nabolandene.

De amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser forudsætter ikke en formel ansøgning herom fra styrkerne. Det følger i stedet af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 28, stk. 2, at de amerikanske styrker koordinerer deres frekvensanvendelse med den danske administrative repræsentant. I overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalen vil de amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser principielt ikke skulle afvente de danske myndigheders sagsbehandling. Det forudsættes endvidere, at myndighedernes afgørelser på området vil ligge inden for rammerne af aftalens artikel 28, stk. 2.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, nr. 2, at de amerikanske styrker i forbindelse med styrkernes opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse udstedt af Digitaliseringsstyrelsen. Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, nr. 6, at de amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser umiddelbart i forbindelse

med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen, hvis presserende operationelle forhold gør det nødvendigt.

Hvis styrkerne ønsker at anvende radiofrekvenser, som ikke allerede i medfør af dansk frekvenslovgivning er afsat til eksklusiv militær anvendelse, vil Digitaliseringsstyrelsen efter anmodning sikre adgang for de amerikanske styrker til at anvende de ønskede eller andre egnede radiofrekvenser. Dette vil, hvor det er relevant, ske i dialog med andre danske myndigheder og de berørte parter m.v. og vil være med til at sikre, at såvel amerikansk som eksisterende civil anvendelse af radiofrekvenser vil kunne gennemføres uden forstyrrelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af § 24 i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), at Digitaliseringsstyrelsen kan tilbagekalde tilladelser til at anvende radiofrekvenser med 1 års varsel, hvis det er nødvendigt for at sikre gennemførelsen af forpligtelser, der følger af det internationale frekvenssamarbejde eller samarbejdet i EU, eller varetage væsentlige samfundsmæssige hensyn, jf. frekvenslovens § 2, stk. 2.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i frekvenslovens § 24, stk. 2, hvorefter Digitaliseringsstyrelsen kan tilbagekalde allerede udstedte tilladelser med kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 28, stk. 2, i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), hvorefter det følger, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektrale til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af radiofrekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentant herom.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den eksisterende adgang til at tilbagekalde allerede udstedte frekvenstilladelser udvides ved, at der kan tilbagekaldes tilladelser med kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Der vil alene være mulighed for at tilbagekalde udstedte tilladelser efter den foreslåede bestemmelse, hvis det vurderes påkrævet for at imødekomme de amerikanske styrkers ønsker i forhold til at anvende radiofrekvenser, og der ikke kan anvises ledige, teknisk substituerbare radiofrekvenser med tekniske karakteristika, som opfylder de amerikanske styrkers konkrete behov. En tilbagekaldelse af en eksisterende tilladelse vil derfor alene være relevant i de tilfælde, hvor der ikke vurderes at være andre måder for Danmark at imødekomme de amerikanske styrkers behov på.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Spørgsmål om at give de amerikanske styrker adgang til at anvende radiofrekvenser i forbindelse med

deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen vil blive koordineret med Digitaliseringsstyrelsen, som administrerer frekvensområdet. Digitaliseringsstyrelsen vil i forbindelse med sin sagsbehandling i relevant omfang inddrage andre relevante myndigheder, som har ansvar for områder med berøring med frekvensområdet. Det kan f.eks. være Styrelsen for Samfundssikkerhed og Beredskabsstyrelsen under Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab, som administrerer anvendelse af samfundskritisk kommunikation, og Rigspolitiet, der anvender frekvenser i forbindelse med løsning af samfundskritiske opgaver.

I tilfælde af, at Digitaliseringsstyrelsen i medfør af den foreslåede bestemmelse vil træffe afgørelse over for tilladelsesindehavere med henblik på at give de amerikanske styrker adgang til at anvende de ønskede radiofrekvenser, vil styrelsens omendelsagsbehandlingen inddragede berørte parter, herunder gennemføre partshøring i overensstemmelse med forvaltningslovens bestemmelser. Digitaliseringsstyrelsens sagsbehandling på området sker i øvrigt inden for de fastsatte rammer og retningslinjer i bekendtgørelse nr. 1003 af 20. juni 2022 om det frekvenspolitiske rammemandat.

Endvidere kan der efter omstændighederne være behov for, at Digitaliseringsstyrelsen i forhold til en ønsket frekvensanvendelse af de amerikanske styrker gennemfører koordinering af frekvensanvendelsen med berørte nabolande for i videst muligt omfang at sikre, at frekvensanvendelsen kan gennemføres i overensstemmelse med international frekvensregulering og uden at forårsage forstyrrelser af lovlig frekvensanvendelse i nabolandene.

De amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser forudsætter ikke en formel ansøgning herom fra styrkerne. Det følger i stedet af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 28, stk. 2, at de amerikanske styrker koordinerer deres frekvensanvendelse med den danske administrative repræsentant. I overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalen vil de amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser principielt ikke skulle afvente de danske myndigheders sagsbehandling. Det forudsættes endvidere, at myndighedernes afgørelser på området vil ligge inden for rammerne af aftalens artikel 28, stk. 2.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, nr. 2, at de amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse udstedt af Digitaliseringsstyrelsen i forbindelse med styrkernes opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen. Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, nr. 6, at de amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser umiddelbart i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen, hvis presserende operationelle forhold gør det nødvendigt.

Hvis styrkerne ønsker at anvende radiofrekvenser, som ikke allerede i medfør af dansk frekvenslovgivning er afsat til eksklusiv militær anvendelse, vil Digitaliseringsstyrelsen efter anmodning sikre adgang for de amerikanske styrker til at anvende de ønskede eller andre egnede radiofrekvenser. Dette vil, hvor det er relevant, ske i dialog med andre danske myndigheder og de berørte parter m.v. og vil være med til at sikre, at såvel amerikansk som eksisterende civil anvendelse af radiofrekvenser vil kunne gennemføres uden forstyrrelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af § 32 i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), at digitaliseringsministeren kan fastsætte regler om anvendelse af radiofrekvenser i tilfælde af krise og krig samt katastrofer og andre ekstraordinære situationer i fredstid.

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i frekvenslovens § 32 a, hvorefter radiofrekvenser, uanset lovens §§ 23 og 24, kan anvendes umiddelbart af amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., hvis presserende operationelle forhold gør det nødvendigt.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 28, stk. 2, i aftale om forsvarssamarbejde af

21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), hvoraf det følger, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af frekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentanter herom.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de amerikanske styrker ved deres opgavevaretagelse i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen under presserende operationelle forhold umiddelbart kan anvende radiofrekvenser i Danmark uden forinden at have koordineret det med de relevante danske myndigheder. Dette vil gøre sig gældende i tilfælde, hvor presserende operationelle forhold gør, at en frekvensanvendelse ikke kan afvente en forudgående koordinering med danske myndigheder af operative eller sikkerhedsmæssige årsager. Ved »presserende operationelle forhold« forstås f.eks. tilfælde af krise og krig samt katastrofer og andre ekstraordinære situationer i fredstid. Uden for sådanne ekstraordinære situationer forventes det, at det vil være muligt for de amerikanske styrker at koordinere frekvensanvendelsen med de relevante danske myndigheder forud for, at radiofrekvenserne anvendes af de amerikanske styrker.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, nr. 2, at de amerikanske styrker i forbindelse med styrkernes opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse udstedt af Digitaliseringsstyrelsen. De amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser forudsætter ikke en formel ansøgning herom fra styrkerne. Det følger i stedet af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 28, stk. 2, at de amerikanske styrker koordinerer deres frekvensanvendelse med den danske administrative repræsentant. Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, nr. 6, er en undtagelse til udgangspunktet om koordination mellem de amerikanske styrker og de danske myndigheder.

Ved »amerikanske styrker« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det fremgår af § 48 i lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, (herefter frekvensloven), at afgørelser og beslutninger truffet i medfør af §§ 10-12 ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Det foreslås der i frekvenslovens § 48 efter »§§ 10-12« indsættes », § 23, stk. 2, 2. pkt., og § 24, stk. 2.«.

Spørgsmålet om, hvorvidt de amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen har behov for at anvende bestemte radiofrekvenser, som der i forvejen er udstedt tilladelse til at anvende til en tilladelsesindehaver, besvares som udgangspunkt ikke på baggrund af tele- eller frekvensfaglige vurderinger, men i altovervejende grad ud fra en militærfaglig vurdering, herunder i forhold til det militære radioudstyr som ønskes anvendt af de amerikanske styrker. Denne vurdering foretages som udgangspunkt af de amerikanske styrker i samarbejde og koordinering med det danske Forsvar.

Desuden er der et hensyn at tage til, at de ønskede radiofrekvenser kan stilles til rådighed for de

amerikanske styrker, uden at det skal afventes, at en eventuel klage til Teleklagenævnet behandles af nævnet.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at afgørelser om henholdsvis at fastsætte nye eller ændrede vilkår i eller tilbagekalde udstedte frekvenstilladelser som følge af de amerikanske styrkers behov for at anvende radiofrekvenser ved deres udøvelse af aktiviteter i henhold til aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Der er herefter alene adgang til at indbringe en afgørelse efter de foreslåede bestemmelser for domstolene.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

## *Til § 20*

Til nr. 1

Lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 420 af 10. marts 2021, som ændret ved § 3 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, (herefter masteloven), fastsætter rammer for fælles udnyttelse af master opstillet til radiokommunikationsformål og opsætning af antennesystemer på bygninger, høje konstruktioner og anden fysisk infrastruktur med henblik på at sikre optimal radiokommunikation samtidig med, at det samlede antal master og disses påvirkning af omgivelserne begrænses mest muligt.

Masteloven medfører bl.a. pligt for ejere af master til radiokommunikationsformål til at imødekomme anmodninger fra andre om fælles udnyttelse af den pågældende mast, og en pligt for ejere af andre master, bygninger og andre høje konstruktioner til at imødekomme anmodninger om adgang til opsætning af antennesystemer på den pågældende mast, bygning eller høje konstruktion. Disse adgangsforpligtelser påhviler ejere af master, bygninger og andre høje konstruktioner, som kan være private fysiske eller juridiske personer og offentlige myndigheder, herunder statslige myndigheder, regioner og kommuner.

Endvidere medfører masteloven bl.a. pligt for offentlige myndigheder, der kontrollerer fysisk infrastruktur eller gadeinventar, til at imødekomme anmodninger om adgang til fysisk infrastruktur og adgang til gadeinventar fra en udbyder af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester med henblik på opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, såkaldte "small cells", samt en pligt for andre, der kontrollerer gadeinventar, til at imødekomme anmodninger om adgang til gadeinventar fra en udbyder af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester med henblik på opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde.

Efter mastelovens § 1, stk. 3, omfatter lovens bestemmelser ikke master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur tilhørende politiet eller myndigheder inden for Forsvarsministeriets område.

Det foreslås, at der i mastelovens § 1, stk. 3, efter »Forsvarsministeriets område« indsættes », eller som er opført til brug for amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 28, stk. 2, i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), hvorefter det følger, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af frekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de



amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentanter herom.

Med den foreslåede ændring undtages master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur, som er opført til brug for amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen, fra mastelovens anvendelsesområde på samme måde som master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur tilhørende politiet eller myndigheder inden for Forsvarsministeriets område. Den foreslåede undtagelse medfører, at der ikke eksisterer en pligt til at imødekomme anmodninger fra andre om fælles udnyttelse eller om adgang til opsætning af antennesystemer, herunder trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde, på de pågældende master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur, herunder gadeinventar, som er opført til brug for amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen.

Den foreslåede bestemmelse omfatter master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur, som de amerikanske styrker opfører i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen. Det vil sige, at eksisterende master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur, som de amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen måtte erhverve, ikke er omfattet af udtrykket »er opført til brug for amerikanske styrker«.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

## *Til § 21*

### *Til nr. 1*

Det fremgår af § 1, stk. 1, i lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 958 af 22. juni 2022, som ændret ved § 1 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, (herefter radioudstysloven), at loven finder anvendelse på apparater og radioudstyr, som bringes i omsætning og gøres tilgængelige på markedet, og på apparater, radioudstyr og faste anlæg, som tilsluttes og anvendes. I radioudstyslovens § 1, stk. 2-7, og i regler fastsat i medfør heraf er fastsat en række undtagelser til dette udgangspunkt.

Det fremgår f.eks. af radioudstyslovens § 1, stk. 5, at der kan fastsættes nærmere regler om, at loven ikke finder anvendelse på apparater, faste anlæg og radioudstyr, der udelukkende anvendes i forbindelse med aktiviteter vedrørende Forsvaret. Det fremgår videre af radioudstyslovens § 1, stk. 6, at der kan fastsættes nærmere regler om, at loven ikke finder anvendelse på radioudstyr, der udelukkende anvendes i forbindelse med aktiviteter vedrørende den offentlige sikkerhed, statens sikkerhed eller statens aktiviteter inden for strafferetsplejen. Disse bemyndigelser er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1710 af 12. december 2023 om radioudstyr og elektromagnetiske forhold, hvor det bl.a. er fastsat i § 1, stk. 3, at loven og bekendtgørelsen ikke finder anvendelse på apparater, faste anlæg og radioudstyr, som udelukkende anvendes i forbindelse med Forsvarets aktiviteter.

Der foreslås indsat en ny bestemmelse i radioudstyslovens § 1, stk. 4, hvorefter loven ikke finder anvendelse på amerikanske styrkers anvendelse af apparater, faste anlæg og radioudstyr i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 28, stk. 2, i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter

forsvarssamarbejdsaftalen), hvoraf det følger, at det er tilladt for USA at benytte egne telekommunikationssystemer, og at dette indbefatter retten til at anvende de instrumenter og tjenester, som måtte være nødvendige for at sikre fuld mulighed for at benytte telekommunikationssystemer, samt retten til at benytte alle nødvendige radiospektre til dette formål. Det skal være gratis for USA at benytte radiospektret. De amerikanske styrker koordinerer brugen af frekvenser med den administrative repræsentant for Danmark, medmindre dette ikke er muligt på grund af presserende operationelle forhold. I så fald underretter de amerikanske styrker hurtigst muligt den administrative repræsentant for Danmark eller dennes udpegede repræsentanter herom.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at amerikanske styrkers anvendelse af apparater, faste anlæg og radioudstyr i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen undtages fra radioudstyslovens anvendelsesområde.

Virkningen af den foreslåede bestemmelse vil således være, at radioudstysloven ikke finder anvendelse i forhold til de telekommunikationssystemer, som USA ønsker at benytte i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter forsvarssamarbejdsaftalen.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne). For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken» og »det civile element» henvises til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.15 i de almindelige bemærkninger.

## *Til § 22*

### *Til nr. 1*

I §§ 1 a-1 e i lov om godkendelse og syn af køretøjer, jf. lovbekendtgørelse nr. 288 af 2. marts 2023, (herefter synsloven), er der fastsat nærmere regler om godkendelse af køretøjer. Derudover fremgår det af lovens § 4, stk. 5, at forsvarsministeren fastsætter regler om kontrol af Forsvarets køretøjer.

De nærmere regler om Forsvarets køretøjer er fastsat i bekendtgørelse nr. 309 af 9. august 1960 om forsvarets, civilforsvarets og brandvæsernes køretøjer med senere ændringer. Der stilles efter disse regler ikke krav om periodesyn eller anden kontrol af forsvarets køretøjer.

Der findes ikke i dag særregler for godkendelse og kontrol af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører. Det betyder, at køretøjer, som indføres i Danmark af disse, er omfattet af synslovens almindelige krav om godkendelse af køretøjer og krav til periodisk syn på samme måde som øvrige køretøjer i Danmark, såfremt de indregistreres i det danske motorregister (DMR).

Det foreslås at indsætte en bestemmelse i synslovens § 4, stk. 6, hvorefter forsvarsministeren efter forhandling med transportministeren kan fastsætte regler om godkendelse og kontrol af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 9 om motorkøretøjer i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), som nødvendiggør tilvejebringelsen af en særlig administration af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører.

Det følger således af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 1, at de danske myndigheder skal respektere gyldig registrering, inspektion og tilladelser, som er foretaget eller udstedt af amerikanske

militære myndigheder og civile myndigheder i USA for motorkøretøjer og påhængskøretøjer tilhørende de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

De amerikanske militære myndigheder skal træffe passende sikkerhedsforanstaltninger med hensyn til officielle motorkøretøjer og påhængsvogne, som de har registreret og udstedt tilladelser for, eller som benyttes af de amerikanske styrker på dansk territorium, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 2.

Medlemmer af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er forpligtede til at sørge for, at deres privatejede motorkøretøjer og påhængsvogne, der anvendes til private formål, er sikre. I den forbindelse skal sådanne køretøjer, som er registreret i Danmark, undergå periodiske syn, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 5.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 6, fastsætter, at den nærmere ordning for kontrol og godkendelse af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører vil blive aftalt mellem danske og amerikanske myndigheder.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forsvarsministeren efter forhandling med transportministeren kan fastsætte regler om godkendelse og kontrol af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører. Der vil i den forbindelse kunne fastsættes fornødne fravigelser og lempelser af regler herom, f.eks. at køretøjer tilhørende den nævnte persongruppe undtages fra synslovens almindelige krav om godkendelse og periodisk syn.

Den foreslåede bestemmelse omfatter både militære køretøjer og private køretøjer, som indbringes i Danmark på baggrund af forsvarssamarbejdsaftalen.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne).

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af »styrken« og »det civile element« henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

»Pårørende« har i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 6, den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra c, hvorefter der ved »påørende« forstår ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende, og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende, bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.

Ved »amerikanske leverandører« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 4, virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.16 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 1

Det fremgår af § 68, stk. 1, i færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1312 af 26. november 2024, at transportministeren kan fastsætte bestemmelser om køretøjers indretning, udstyr og tilbehør, herunder om brugen heraf, og om personligt sikkerhedsudstyr til førere og passagerer samt fastsætte, hvilke påskrifter og mærker køretøjer af kontrolmæssige grunde skal være forsynet med. For Forsvarets og redningsberedskabets køretøjer kan transportministeren fastsætte fornødne lempelser.

De nærmere regler om Forsvarets køretøjer er fastsat i bekendtgørelse nr. 309 af 9. august 1960 om forsvarets, civilforsvarets og brandvæsernes køretøjer med senere ændringer, hvor der bl.a. er fastsat en række lempelser og fravigelser af de almindelige regler.

Der findes ikke i dag særregler for køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører.

Det foreslås at indsætte en bestemmelse i færdselslovens § 68, stk. 6, hvorefter forsvarsministeren efter forhandling med transportministeren kan fastsætte regler om køretøjstekniske krav for køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9 om motorkøretøjer i aftale om forsvarssamarbejde af 21. december 2023 mellem regeringen i Danmark og regeringen i Amerikas Forenede Stater (herefter forsvarssamarbejdsaftalen), som nødvendiggør tilvejebringelsen af en særlig administration af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører.

Det følger således af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 1, at de danske myndigheder skal respektere gyldig registrering, inspektion og tilladelser, som er foretaget eller udstedt af amerikanske militære myndigheder og civile myndigheder i USA for motorkøretøjer og påhængskøretøjer tilhørende de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende.

De amerikanske militære myndigheder skal træffe passende sikkerhedsforanstaltninger med hensyn til officielle motorkøretøjer og påhængsvogne, som de har registreret og udstedt tilladelser for, eller som benyttes af de amerikanske styrker på dansk territorium, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 2.

Medlemmer af de amerikanske styrker, amerikanske leverandører og pårørende er forpligtet til at sørge for, at deres privatejede motorkøretøjer og påhængsvogne, der anvendes til private formål, er sikre. I den forbindelse skal sådanne køretøjer, som er registreret i Danmark, undergå periodiske syn, jf. forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 5.

Forsvarssamarbejdsaftalens artikel 9, stk. 6, fastsætter, at den nærmere ordning for kontrol og godkendelse af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører vil blive aftalt mellem danske og amerikanske myndigheder.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forsvarsministeren efter forhandling med transportministeren kan fastsætte regler om køretøjstekniske krav for køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører. Der vil i den forbindelse kunne fastsættes fornødne fravigelser og lempelser af regler herom.

Ved »amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 1, enheden bestående af styrken og det civile element samt al ejendom og officielle amerikanske oplysninger, al udstyr og alt materiel (herunder køretøjer, skibe og luftfartøjer, der benyttes af USA eller på USA's vegne).

Ved »medlemmer af de amerikanske styrker« forstår i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsafta-

lens artikel 2, stk. 1, medlemmer af styrken og det civile element. For en nærmere gennemgang af forsvarssamarbejdsaftalens definition af ”styrken” og ”det civile element” henvises til afsnit 2 i de almindelige bemærkninger.

»Pårørende« har i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 6, den betydning, der fremgår af NATO SOFA artikel I, stk. 1, litra c, hvorefter der ved ”påørende” forstås ægtefællen til et medlem af en styrke eller et civilt element eller børn af et sådant medlem, der er afhængige af underhold fra den pågældende, og omfatter endvidere et familiemedlem til et medlem af styrken eller det civile element, som er økonomisk, juridisk eller af helbredsmæssige årsager afhængigt af og forsørges af den pågældende, bor sammen med den pågældende i den bolig, som den pågældende bor i, og opholder sig på dansk territorium med samtykke fra styrkens myndigheder.

Ved »amerikanske leverandører« forstås i overensstemmelse med forsvarssamarbejdsaftalens artikel 2, stk. 4, virksomheder, der hverken er stiftet eller normalt er hjemmehørende på dansk territorium i henhold til dansk lovgivning, herunder disses ansatte, ansatte hos amerikanske leverandører, der hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, og personer, som hverken er danske statsborgere eller har sædvanlig bopæl på dansk territorium, når sådanne virksomheder eller personer opholder sig på dansk territorium i deres egenskab af leverandører eller underleverandører i henhold til kontrakt med det amerikanske forsvarsministerium om levering af varer og tjenesteydelser i forbindelse med aktiviteter i henhold til forsvarssamarbejdsaftalen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.2.16 i de almindelige bemærkninger.

#### *Til § 24*

##### *Til nr. 1 og 2*

Det fremgår af § 6, stk. 1, i lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024 og § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, (herefter våbenloven), at det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, i hvert enkelt tilfælde at udføre de våben m.v., som er oplistet i nr. 1-9.

Efter våbenlovens § 8, stk. 1, gælder en række bestemmelser i våbenloven (§ 1, § 2, stk. 1 og 4, §§ 3-5 og § 7) herunder forbuddet mod at indføre eller fremstille våben uden tilladelse ikke for militære myndigheder.

Det fremgår samtidig af våbenlovens § 8, stk. 2, 1. pkt., at våbenlovens § 6, stk. 1, ikke gælder for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse, forudsat at de våben m.v., som udføres, forbliver statens ejendom. Våbenlovens § 6, stk. 1, gælder endvidere ikke militære myndigheders midlertidige udførsel af udrustning og materiel med henblik på reparation og vedligeholdelse, jf. 2. pkt. Endelig fremgår det af våbenlovens § 8, stk. 2, 3. pkt., at våbenlovens § 7 a ikke gælder for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse.

Efter fast praksis gælder våbenlovens § 8, stk. 2, 1. og 2. pkt., også for udenlandske militære styrker og militært personel, når de udfører deres materiel herunder våben, delkomponenter og reservedele fra dansk territorium som led i den militære tjenesteudøvelse. Det er en forudsætning, at det pågældende materiel er bragt til Danmark med Forsvarsministeriets godkendelse, og at de udenlandske styrker fortsat har ejerskabet over det pågældende materiel ved udførslen. Såfremt de udenlandske styrker efter udførslen fra dansk territorium lader ejerskabet til det pågældende materiel overgå til andre, f.eks. ved salg eller gave, så er det fast praksis, at det er staten til de udenlandske styrker, der har ansvaret for at foretage eksportkontrol. Danmark vil i sådanne situationer således ikke skulle foretage eksportkontrol efter dansk ret. Det afgørende i disse situationer er således – i overensstemmelse med våbenhandelstraktaten – hvornår ejerskabet til det pågældende materiel overgår.

Det foreslås, at der i våbenlovens § 8, stk. 1, og stk. 2, 1., 2. og 3. pkt., indsættes: ”danske og udenland-

ske”, således at det eksplicit fremgår af bestemmelserne, at de gælder for både danske og udenlandske militære styrker, myndigheder og personel.

Ved ”udenlandske militære styrker og myndigheder og militært personel” forstås i denne sammenhæng styrker, myndigheder og personel fra andre NATO-lande, inklusiv styrker som ikke teknisk set er under NATO-kommando.

Formålet med ændringerne er at tydeliggøre, at våbenlovens § 8, stk. 1, og stk. 2, 1., 2. og 3. pkt., også gælder styrker tilhørende deltagerne i NATO, inklusiv styrker som ikke teknisk set er under NATO-kommando. I relation til § 8, stk. 1, vil det være en forudsætning for anvendelsen af undtagelsen for udenlandske militære myndigheder, at danske myndigheder er indforstået med de udenlandske myndigheders handlinger. Det vil for så vidt angår våbenlovens § 8, stk. 2, 1. og 2. pkt., fortsat være en forudsætning for, at de udenlandske militære styrker er omfattet af undtagelsen, at det pågældende materiel er bragt til Danmark med Forsvarsministeriets godkendelse. For så vidt angår 3. pkt., vil det ved transporter til udenlandske styrker, fortsat være en forudsætning, at der er tale om regulære styrker, der kommer fra allierede koalitions partnere eller på anden måde indgår i operationer, som Danmark har været med til at godkende eller har undladt at stemme imod. Det vil hertil fortsat være en forudsætning, at transporten ikke strider imod juridisk bindende internationale våbenembargoer.

Formålet med ændringen af våbenlovens § 8 stk. 2, 1. pkt., er samtidig at præcisere undtagelsens anvendelsesområde, så der skabes den fornødne klarhed om, at undtagelsen finder anvendelse på udenlandske militære styrkers udførsel af materiel fra dansk jord, hvis det pågældende materiel er bragt eller sendt her til landet af de nævnte styrker efter Forsvarsministeriets godkendelse, og de udenlandske styrker har ejerskabet på tidspunktet for udførslen.

Tilfælde, hvor udenlandske militære styrker efter udførsel fra Danmark af materiel ejet af de pågældende styrker eventuelt senere overdrager det pågældende materiel til samarbejdspartnere i eksempelvis et komponent- eller reservedelsforsyningssamarbejde, er således omfattet af undtagelsen, idet det bemærkes, at det i sådanne tilfælde vil være de udenlandske myndigheder selv, som har ansvaret for at udføre eksportkontrol, såfremt der uden for Danmarks grænser sker overdragelse af ejendomsretten til de pågældende våben m.v.

Afgørende for vurderingen af, om sådanne forsyningssamarbejder er omfattet af undtagelsen, er ejerskabet på tidspunktet for udførslen, medmindre den udførende styrke på tidspunktet for udførslen er vidende om, at ejerskabet skal overdrages til en bestemt tredje stat, eller dette er formålet med udførslen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2.1 og afsnit 3.2.2 i de almindelige bemærkninger.

#### *Til § 25*

Det foreslås i § 25, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Baggrunden for den foreslåede territorialbestemmelse er, at det fremgår af forsvarssamarbejdsaftalens artikel 30, stk. 3, at forsvarssamarbejdsaftalen ikke gælder for Grønland eller Færøerne.

**Lovforslaget sammenholdt med gældende lov***Gældende formulering**Lovforslaget***§ 16**

I lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021, som ændret senest ved § 9 i lov nr. 1669 af 30. december 2024, foretages følgende ændring:

**§ 3 a. ---****1. Efter § 3 a indsættes:**

»§ 3 b. Loven gælder ikke for arbejde omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., som udføres af de amerikanske styrker, af amerikanske leverandører, når de leverer varer og tjenesteydelser til de amerikanske styrker i Danmark, og af de organisationer, der udfører militære velfærdstjenester eller driver militære postkontorer for de amerikanske styrker i Danmark.«

**§ 17**

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2. september 2024, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 721 af 27. april 2021 og § 1 i lov nr. 1698 af 30. december 2024, og senest ved § 1 i lov nr. 1702 af 30. december 2024, foretages følgende ændringer:

**§ 1. ---****1. Efter § 1 indsættes:**

»§ 1 a. Udlændinge omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v. kan uden tilladelse indrejse og opholde sig her i landet.«

**§ 2 b. ---**

*Stk. 2.* Udlændinge, der har visum gyldigt for alle Schengenlande, har ret til at indrejse og opholde sig her i landet inden for visummets gyldighedsperiode. Varigheden af et sammenhængende ophold eller den samlede varighed af flere på hinanden følgende ophold her i landet må dog ikke overstige 90 dage inden for en periode på 180 dage, hvorved perioden på 180 dage forud for hver opholdsdag tages i betragtning. I de nævnte 90 dages ophold fradrages den tid, hvori udlændingen inden for de 180 dage har opholdt sig i et andet Schengenland. Har udlændingen opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland med opholdstilladelse eller med visum til ophold af mere end 90 dages varighed begrænset til dette Schengenland (langtidsvisum), fradrages denne tid dog ikke.

*Stk. 3-4. ---*

**§ 3.** Udlændinge, der efter regler fastsat i medfør af § 39, stk. 2, er fritaget for visum, har ret til at indrejse og opholde sig her i landet i højst 90 dage inden for en periode

**2.** I § 2 b, stk. 2, 4. pkt., og § 3, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »opholdstilladelse«: », ophold efter § 1 a«.

på 180 dage, hvorved perioden på 180 dage forud for hver opholdsdag tages i betragtning. I de nævnte 90 dages ophold fradrages den tid, hvori udlændingen inden for de 180 dage har opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland. Har udlændingen opholdt sig i Danmark eller et andet Schengenland med opholdstilladelse eller med visum til ophold af mere end 90 dages varighed begrænset til dette Schengenland (langtidsvisum), fradrages denne tid dog ikke.

*Stk. 2-3. ---*

**§ 14.** Følgende udlændinge er fritaget fra krav om arbejdstilladelse:

1-9) ---

*Stk. 2-3. ---*

**§ 1 b.** Det er forbudt at transportere produkter og teknologi, der er bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der skal fremføre sådanne våben.

*Stk. 2-3. ---*

*Stk. 4.* Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for danske militære myndigheder.

**§ 6.** Anvendelse af radiofrekvenser kan alene ske på grundlag af tilladelse udstedt af Energistyrelsen, jf. dog stk. 2-5.

*Stk. 2-5. ---*

**§ 10.** For auktioner, hvorved der skal varetages væsentlige samfundsmæssige hensyn på baggrund af beslutning truffet

4. I § 14, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) Udlændinge omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., jf. § 1 a.«

Nr. 2-9 bliver herefter nr. 3-10.

## § 18

I lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 9. juni 2011, som ændret senest ved lov nr. 641 af 11. juni 2024, foretages følgende ændring:

1. I § 1 b, stk. 4, indsættes efter »danske militære myndigheder«: »og amerikanske styrker i det omfang, de varetager opgaver efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

## § 19

I lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 151 af 27. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 1, ændres »jf. dog stk. 2-5« til: »jf. dog stk. 2-6«.

2. I § 6 indsættes som *stk. 6*:

»Stk. 6. Amerikanske styrker kan anvende radiofrekvenser uden tilladelse i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«



efter § 9, træffer Energistyrelsen nærmere beslutning om gennemførelse af auktionen og om vilkår i tilladelser, der udstedes på baggrund af auktionen.

*Stk. 2. ---*

*Stk. 3.* Energistyrelsens beslutning om vilkår i tilladelser, der udstedes på baggrund af auktionen, kan ud over vilkår som nævnt i stk. 2, nr. 5, § 9, stk. 3, nr. 3 og 6, og § 14 omfatte

1-3) ---

4) at §§ 23 og 24 i en nærmere afgrænset periode ikke finder anvendelse på tilladelser udstedt efter auktion.

*Stk. 4. ---*

**§ 11.** For offentligt udbud, som gennemføres på baggrund af beslutning herom efter § 9, træffer Energistyrelsen nærmere beslutning om gennemførelse af det offentlige udbud og om vilkår i tilladelser, der udstedes på baggrund af det offentlige udbud.

*Stk. 2. ---*

*Stk. 3.* Energistyrelsens beslutning om vilkår i tilladelser, der udstedes på baggrund af et gennemført offentligt udbud, kan ud over vilkår som nævnt i stk. 2, nr. 4, § 9, stk. 3, nr. 3 og 6, og § 14 omfatte

1-2) ---

3) at §§ 23 og 24 i en nærmere afgrænset periode ikke finder anvendelse på tilladelser udstedt efter offentligt udbud, og

4) ---

*Stk. 4. ---*

**§ 23.** Energistyrelsen kan med 1 års varsel fastsætte nye vilkår eller ændre vilkår for at anvende radiofrekvenser, hvis det er nødvendigt for at

1) sikre gennemførelsen af forpligtelser, der følger af det internationale frekvenssamarbejde eller samarbejdet i EU, eller

2) varetage væsentlige samfundsmæssige hensyn, jf. § 2, stk. 2.

*Stk. 2.* Energistyrelsen kan fastsætte nye eller ændrede vilkår efter stk. 1 med et kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til menneskers liv eller helbred.

*Stk. 3. ---*

**§ 24. ---**

3. I § 10, stk. 3, nr. 4, og § 11, stk. 3, nr. 3, ændres »§§ 23 og 24« til: »§ 23, stk. 1, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3, og § 24, stk. 1,«.

4. I § 23, stk. 2, indsættes efter som 2. pkt.: »1. pkt. finder tilsvarende anvendelse, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

5. I § 24 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Digitaliseringsstyrelsen kan tilbagekalde tilladelser med kortere varsel end 1 år, hvis det er nødvendigt af hensyn til amerikanske styrkers anvendelse af radiofrekvenser i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

**§ 32. ---**

**§ 48.** Energistyrelsens afgørelser og beslutninger truffet i medfør af §§ 10-12 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

**§ 1. ---**

*Stk. 2.* Loven omfatter:

1-5) ---

*Stk. 3.* Stk. 2 omfatter ikke master, bygninger, andre høje konstruktioner eller fysisk infrastruktur tilhørende politiet eller myndigheder inden for Forsvarsministeriets område.

**§ 1.** Loven finder anvendelse på apparater og radioudstyr, som bringes i omsætning og gøres tilgængelige på markedet, og på apparater, radioudstyr og faste anlæg, som tilsluttes og anvendes.

*Stk. 2-7.* ---

**6.** Efter § 32 indsættes:

»**§ 32 a.** Uanset §§ 23 og 24 kan radiofrekvenser anvendes umiddelbart af amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v., hvis presserende operationelle forhold gør det nødvendigt.«

**7.** I § 48 indsættes efter »§§ 10-12«: », § 23, stk. 2, 2. pkt., og § 24, stk. 2,«.

**§ 20**

I lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 420 af 10. marts 2021, som ændret ved § 3 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

**1.** I § 1, stk. 3, indsættes efter »Forsvarsministeriets område«: », eller som er opført til brug for amerikanske styrker i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

**§ 21**

I lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 958 af 22. juni 2022, som ændret ved § 1 i lov nr. 1555 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

**1.** I § 1 indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Loven finder ikke anvendelse på amerikanske styrkers anvendelse af apparater, faste anlæg og radioudstyr i forbindelse med deres opgavevaretagelse efter bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

Stk. 4-7 bliver herefter stk. 5-8.

**§ 22**

I lov om godkendelse og syn af køretøjer, jf. lovbekendtgørelse nr. 288 af 2. marts 2023, foretages følgende ændring:

**§ 4.** Færdselsstyrelsen fastsætter regler om syn og omsyn af køretøjer, herunder tekniske krav til udførelsen heraf.

*Stk. 2-5. ---*

**§ 68.** Transportministeren kan fastsætte bestemmelser om køretøjers indretning, udstyr og tilbehør, herunder om brugen heraf, og om personligt sikkerhedsudstyr til førere og passagerer samt fastsætte, hvilke påskrifter og mærker køretøjer af kontrolmæssige grunde skal være forsynet med. For forswarets og redningsberedskabets køretøjer kan transportministeren fastsætte fornødne lempelser.

*Stk. 2-5. ---*

**§ 8.** § 1, § 2, stk. 1 og 4, §§ 3-5 og § 7 gælder ikke for militære myndigheder.

*Stk. 2.* § 6, stk. 1, gælder ikke for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse, forudsat at de våben m.v., som udføres, forbliver statens ejendom. § 6, stk. 1, gælder endvidere ikke militære myndigheders midlertidige udførsel af udrustning og materiel med henblik på reparation og vedligeholdelse. § 7 a gælder ikke for militære styrker og militært personel som led i den militære tjenesteudøvelse.

1. I § 4 indsættes som *stk. 6*:

»Forsvarsministeren kan efter forhandling med transportministeren fastsætte regler om godkendelse og kontrol af køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

## § 23

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse 1312 af 26. november 2024, foretages følgende ændring:

1. I § 68 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Forsvarsministeren kan efter forhandling med transportministeren fastsætte regler om køretøjstekniske krav for køretøjer tilhørende de amerikanske styrker, medlemmer af de amerikanske styrker og deres pårørende samt amerikanske leverandører omfattet af bilag 1 til lov om forsvarssamarbejde mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater m.v.«

## § 24

I lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024 og § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, *stk. 1*, og *stk. 2, 1. og 3. pkt.*, indsættes efter »gælder ikke for«: »danske og udenlandske«.

2. I § 8, *stk. 2, 2. pkt.*, indsættes efter »endvidere ikke«: »danske og udenlandske«.